

Ansøgning

Vedrørende

InnovationsSkoleMidt

Innovationsdidaktik, -pædagogik og -kompetencer på ungdomsuddannelserne i Region Midt

1/10 2016 – 31/12 2018

Ansøger

Ansøger:

Navn

Aarhus Business College

Evt. afdeling

Udviklingsafdelingen

Adresse

Sønderhøj 9

Postnummer og by

8260 Viby J

Kontaktperson

Michael Lund-Larsen

E-mail

mll@aabbc.dk

Tlf

20442040

CVR. Nr

48570658

Resumé

Det er en uddannelsespolitisk målsætning i Region Midtjylland at uddannelsessystemet bl.a. skal bidrage til udvikling af nye og innovative løsninger på samfundsmæssige udfordringer og være med til at skabe vækst og innovation. Dette projekt har til formål at styrke det innovationsdidaktiske og –pædagogiske beredskab i regionens ungdomsuddannelser, så undervisningen udvikler elevernes innovative kompetencer som en integreret del af elevernes uddannelse. Projektet har både et konkret sigte for de 15 ungdomsuddannelsesinstitutioner, der deltager i projektet samt et langsigtet perspektiv for øvrige ungdomsuddannelsesinstitutioner i regionen. Konkret sigter projektet mod at implementere innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer hos de deltagende institutioner. Samtidig udvikler og implementerer projektet modeller for spredning og forankring af disse kompetencer ud over projektperioden – både på de deltagende institutioner og på andre ungdomsuddannelser i regionen. Dermed bidrager projektet til en langsigtet opfyldelse af regionens uddannelsespolitiske målsætning.

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1	3
Indhold og baggrund for ansøgningen	3
Punkt 1. Formål og mål	3
Punkt 1 nr. 1 Formål	3
Punkt 1 nr. 2 Mål	3
Punkt 2. Målgruppen	3
Punkt 3. Læring	4
Punkt 4. Effekt og resultatkrav	4
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift	6
Ansøgning del 2	7
Punkt 6. Beskrivelse af indhold	7
<i>Plan for den enkelte skole</i>	8
<i>Plan for fællesprojekt delen</i>	8
Punkt 7. Organisering og aktører	9
Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe	9
Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse	10
Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere	10
Punkt 8. Forankring	10
Punkt 9. Effektkæde	10
Punkt 10. Budget	11
Punkt 10 nr. 1 Budget	11
Punkt 11. Underskrift	12

Ansøgning del 1

Indhold og baggrund for ansøgningen

Punkt 1. Formål og mål

Punkt 1 nr. 1 Formål

Projektets formål er at sikre tilstedeværelse af innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer på uddannelsesinstitutioner i regionen så underviserne kan udvikle elevernes innovationskompetencer som en integreret del af undervisningen. Projektet har desuden til formål at udvikle, afprøve og implementere modeller for spredning og forankring af innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer på det ledelsesmæssige, det tværfaglige og det fagfaglige niveau på forskellige typer af ungdomsuddannelsesinstitutioner. Endelig skal projektet danne grundlag for dannelse af netværk både på ledelses- og underviserniveau inden for innovationsdidaktik og –pædagogik.

Punkt 1 nr. 2 Mål

- At udvikle undervisernes innovationsdidaktiske og -pædagogiske kompetencer, så de er i stand til at tilrettelægge, gennemføre og evaluere undervisningsforløb, der udvikler innovationskompetencer hos forløbets lærende samtidig med udvikling af de lærendes faglige kompetencer
- At anvende denne innovationsdidaktik og -pædagogik til at omforme eksisterende undervisningsforløb
- At afprøve og implementere disse forløb i uddannelserne
- At udvikle modeller for spredning og forankring af innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer på forskellige typer af ungdomsuddannelsesinstitutioner
- At afprøve og implementere disse modeller på det ledelsesmæssige, det tværfaglige og det fagfaglige niveau
- At igangsætte netværk både på ledelses- og underviserniveau inden for innovationsdidaktik og –pædagogik

Punkt 2. Målgruppen

Den primære målgruppe i projektet er undervisere og ledere på de deltagende ungdomsuddannelser i Region Midt. Underviserne involveres gennem den konkrete kompetenceudvikling, afprøvning og evaluering, mens lederne dels inddrages ved at den enkelte skole udpeger en ledelsesansvarlig for projektet og dels at denne ledelsesansvarlige indgår i et netværk, som er ansvarlig for deling af den enkelte skoles resultater og handleplaner på området.

Den sekundære målgruppe er eleverne på de involverede ungdomsuddannelser, der gennem udvikling af lærernes kompetencer bliver stillet overfor undervisning, der styrker deres innovative og entreprenante kompetencer.

Den tertiære målgruppe er alle øvrige undervisere og ledere på ungdomsuddannelserne i Region Midt, der får tilbud om at deltage i netværket InnovationsSkolerMidt på området samt efterfølgende kan bruge den i projektet udviklede MOOC (e-læringsmateriale) til selvorganiseret kompetenceudvikling på skolerne.

Punkt 3. Læring

Projektet bidrager dels til en praktisk afklaring af, hvordan undervisere kan opnå innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer, så de kan undervise, så deres elever opnår innovative kompetencer gennem den almindelige undervisning. Desuden opnås viden om, hvordan innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer kan spredes effektivt på skolerne og mellem skolerne.

Punkt 4. Effekt og resultatkrav

Mål 1

At udvikle undervisernes innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer, så de er i stand til at tilrettelægge, gennemføre og evaluere undervisningsforløb, der udvikler innovationskompetencer hos forløbets lærende samtidig med udvikling af de lærendes faglige kompetencer

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 <i>70 lærere opnår de målsatte innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer.</i>	<i>Optælling af antal kompetenceudviklede lærere ved projektets afslutning.</i>
Resultatkrav 1.2 <i>80% af de deltagende lærere angiver ved projektets afslutning, at de i høj eller meget høj grad føler sig rustet til at indtage innovation i undervisningen med afsæt i didaktiske og pædagogiske overvejelser.</i>	<i>Før, midtvejs- og slutmåling af deltagernes innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer. Opgørelsen sker på baggrund af afgivne besvarelser blandt de deltagende lærere.</i>
Resultatkrav 1.3 <i>Kortlægning af de enkelte delprojekters (skolers) kompetenceudviklingsbehov sammenfattet i en samlet oversigt over projektets innovationsdidaktiske og –pædagogiske indsatser.</i>	<i>Sammenfatningen foreligger og er delt på projektets videndelingssplatform.</i>

Mål 2

At anvende denne innovationsdidaktik og –pædagogik til at omforme eksisterende undervisningsforløb

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 2.1 <i>Der foreligger ved projektets afslutning mindst 70 undervisningsforløb, der udvikler elever-</i>	<i>Optælling midtvejs i projektet og ved projektets afslutning. Forløbene skal være delt på projektets</i>

<i>nes innovative kompetencer i forbindelse med udvikling af det pågældende fags faglige kompetencer.</i>	<i>videndelingsplatform.</i>	
Mål 3 <i>At afprøve og implementere disse forløb i uddannelserne</i>		
Resultatkrav	Målemetode	
Resultatkrav 3.1 <i>Der foreligger evaluering af de enkelte forløbs effekt på elevernes innovationskompetencer i det fag, som forløbet indgår i.</i>	<i>Optælling midtvejs i projektet og ved projektets afslutning. Evalueringerne skal være delt på projektets videndelingsplatform.</i>	
Mål 4 <i>At udvikle modeller for spredning og forankring af innovationsdidaktiske og -pædagogiske kompetencer på forskellige typer af ungdomsuddannelsesinstitutioner</i>		
Resultatkrav	Målemetode	
Resultatkrav 4.1 <i>Der foreligger en beskrivelse fra hver deltagende skole af deres model for spredning og forankring.</i>	<i>Optælling af antal beskrivelser midtvejs og ved projektets afslutning.</i>	
Resultatkrav 4.2 <i>Der foreligger en MOOC, der efter projektperioden kan understøtte den fortsatte spredning og forankring på skolerne.</i>	<i>Beskrivelse og tilstedeværelse af MOOC (i form af en URL) foreligger og indgår i afrapporteringen.</i>	
Mål 5 <i>At afprøve og implementere disse modeller på det ledelsesmæssige, det tværfaglige og det fagfaglige niveau</i>		
Resultatkrav	Målemetode	
Resultatkrav 5.1 <i>Der foreligger evaluering af de enkelte skolars afprøvning med beslutning om endelig implementeringsmodel for den enkelte skole</i>	<i>Evalueringerne skal være delt på projektets videndelingsplatform.</i>	
Resultatkrav 5.2 <i>Sammenfattende anbefaling vedr. spredning og forankring.</i>	<i>Sammenfatningen foreligger og er delt på projektets videndelingsplatform.</i>	
Mål 6 <i>At igangsætte netværk både på ledelses- og underviserniveau inden for innovationsdidaktik og -pædagogik</i>		

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 6.1 <i>Etablering af netværket InnovationsSkolerMidt med afholdelse af mindst fire fælles videndelings- og inspirationsseminarer evt. i form af webinarer</i>	<i>Mindst 20 ungdomsuddannelsesinstitutioner i regionen har tilmeldt sig netværket ved projektets afslutning.</i> <i>Dokumentation af seminarer foreligger på netværkets Facebook-gruppe og projektets hjemmeside</i>

Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift

Der gennemføres tre afrapporteringer:

Afrapportering	Tidspunkt	Indhold
Startrapport	1. februar 2017	Resultatkrav 1.2, 1.3 og 6.1
Midtvejsrapport	1. februar 2018	Resultatkrav 1.2, 2.1, 3.1, 4.1, 4.2 og 6.1
Afsluttende rapport	1. marts 2019	Resultatkrav 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.1, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, og 6.1

Ansøgning del 2

Punkt 6. Beskrivelse af indhold

Projektet indledes med en kortlægning af behovet og forudsætningerne blandt de deltagende institutioner for udvikling af innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer blandt underviserne. Analysen vil være af mindre omfang og omfatte en beskrivelse af de formelle krav til inddragelse af innovation i ungdomsuddannelserne samt en spørgeskemaundersøgelse blandt underviserne om deres innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer.

Udviklingen af innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer sker i aktionslæringsforløb, hvor der inddrages relevante elementer og materialer fra fx E3U, der er udviklet af CUDiM (Aarhus Universitet), VIA, CIEC og tortzen.bager. Baseret på tidligere erfaringer med MOOCs og andre digitale læringsressourcer blandt projektdeltagerne udvikles i projektet en platform til deling af udviklede modeller og andre resultater af projektet med henblik på anvendelse i institutionernes interne forankrings- og spredningsarbejde.

På den enkelte uddannelsesinstitution, der deltager i projektet, afgrænses projektet fagligt og tværfagligt, og der bør deltage mindst to undervisere fra hvert fag/fagområde, der indgår i projektet. Disse undervisere kompetenceudvikles som ”frontløbere”. I samarbejde mellem institutionernes ledelse og frontløberne udarbejder de enkelte uddannelsesinstitutioner modeller for forankring og spredning på det ledelsesmæssige, det tværfaglige og det fagfaglige niveau. Modellerne skal beskrives, afprøves og evalueres samt indgå som en del af projektets resultater. Det forventes at modellerne afspejler de forskellige ungdomsuddannelsers forskellige udfordringer på området.

Projektet forsøger at indgå samarbejde med NEIS – Fonden for entreprenørskab og andre relevante organisationer på området med henblik på afholdelse af seminarer og dannelse af bæredygtige netværk i projektperioden.

Aktiviteter på de enkelte skoler

På ledelsesniveau – skolen

En forudsætning for deltagelse i projektet er ledelsesforankring. Det sker ved, at der fra de involverede uddannelsesinstitutioner deltager en repræsentant fra ledelsen, hvis opgave det er at sikre, at udvikling af lærerkompetencer, som fremmer elevernes innovationskompetencer, er en integreret del af institutions mål og handleplaner samt understøtter uddannelsens formål (jvf UVMs bekendtgørelser for de enkelte institutioner).

Af mål- og handleplanerne fremgår det bl.a. hvilke fag/fagområder/tværfaglige projekter, hvornår i uddannelsesforløbet og hvilke tidsmæssige rammer, der danner grundlag for institutionens udvikling af model(ler) for lærernes kompetenceudvikling. Der opstilles en model/modeller som afprøves i aktionslæringsforløb, evalueres og stilles til rådighed for andre institutioner.

Efterfølgende forestår ledelsesrepræsentanten sikring af en mere generel implementering i institutionen samt videndeling herom med andre institutioner.

Ledelsesrepræsentanten fungerer desuden som sparringspartner for deltagende lærere på egen institution samt bindeled til Region Midt-projektet

På lærerniveau

Der deltager mindst to undervisere fra hvert fag/-område/tværfagligt samarbejde. Hver skole kan deltage med op til 10 undervisere. De deltagende lærere beskriver i samarbejde med ledelsesrepræsentanten i hvilke(t) fag/-områder/tværfagligt projekt(er), de ønsker at udvikle egne innovative kompetencer, samt hvilke innovative kompetencer, de ønsker udviklet hos eleverne.

Der kan eksempelvis være tale om, at man udpeger allerede eksisterende forløb, som omformes til innovationsforløb med ny didaktik, ny pædagogik og nye lærerroller. Der tages afsæt i eksisterende bekendtgørelser og kommende faglige læreplaner og vejledninger, jvf UVM, for den pågældende institutionen.

Denne proces støttes med vejledning/kompetenceudvikling i innovationsdidaktik og –pædagogik fra eksempelvis Aarhus Universitet og VIA.

Lærerens innovationskompetence afprøves i undervisningen i aktionsforløb med kollegial sparring, og de involverede lærere anvender portfolio som dokumentation af læringsforløbet.

Efter afprøvning evalueres forløbet, og det beskrives som en model, som stilles til rådighed for andre institutioner.

Projektplan

Plan for den enkelte skole

Den overordnede projektplan for den enkelte skole ser således ud:

- Fase 1:** Analyse, beslutning om kompetenceudviklingsmodel og -indhold, forberedelse og organisering af projektet
- Fase 2:** Kompetenceudvikling af "frontløbere" samt overvejelser om implementerings- og spredningsmodeller på den enkelte skoler
- Fase 3:** Implementering, spredning og afprøvning af modellerne
- Fase 4:** Evaluering og sammenfatning af projektets resultater

Den enkelte skole fastlægger selv tidsplanen for gennemførelsen af de enkelte faser på skolen inden for den samlede projektperiode, der løber fra 1. oktober 2016 til 31. december 2018. Den enkelte skole fastlægger desuden selv, hvilke kompetenceudviklingsaktiviteter skolen vil arbejde med. Modelbeskrivelser og dokumentation skal følge retningslinjerne fra fællesdelen af projektet.

Plan for fællesprojektdelen

Projektplanen for den fælles del af projektet ser således ud:

- Etableringsfase 1/10 – 31/12 2016:** Etablering og organisering af fællesdelen af projektet, herunder etablering af styregruppe, detaljeret projektplan, fastlæggelse af videndelingsformer, -skabeloner og videndelingsplatform mv.
- Analysefase 1/1 – 30/6 2017:** Kortlægning af de enkelte delprojekters (skolers) kompetenceudviklingsbehov sammenfattet i en samlet oversigt over projektets innovationsdidaktiske og –pædagogiske indsatser.

Udviklingsfase 1/8 – 31/12 2017: Udvikling af MOOC på baggrund af fælles innovationsdidaktiske og –pædagogiske behov samt gennemførelse af fælles videndelingsaktiviteter, herunder webinarer

Implementeringsfase 1/1 – 30/6 2018: Implementering, afprøvning og spredning af MOOC-modellen samt fælles videndelingsaktiviteter

Evalueringsfase 1/8 – 31/12 2018: Evaluering og sammenfatning af projektets resultater

Projektets kompetence- og videndelingsaktiviteter henvender sig ud over til projektdeltagerne i dette projekt også til alle øvrige skoler, der deltager i regionens indsats på innovations- og entreprenørskabsområdet samt skoler, der i øvrigt er interesseret i innovationsdidaktik og –pædagogik i regionen.

Punkt 7. Organisering og aktører

Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe

Deltagende 14 skoler:

Skole	Uddannelsesretning	Kontaktperson	E-mail
Odder Gymnasium	STX	Susanne Th. Jensen	sj@odder-gym.dk
Silkeborg Tekniske Skole	EUD/EUX	Trine Kusk	trk@tss.dk
Skive Tekniske Skole	EUD/EUX	Marianne Katrine Husted	mkh@skivets.dk
Viborg Katedralskole	STX	Marianne Westergaard	mw@vibkat.dk
Learnmark	EUD/EUX	Lone Ørsted	looe@learnmark.dk
Aarhus Business College	HHX	Jeanette Timmermann	itbo@aabc.dk
Århus Akademi	HF	Allan Andreasen Kortnum	AK@aarhusakademi.dk
Herning HF & VUC	HF	Anne Vandsø Madsen	AM@hhfvuc.dk
Skive Gymnasium & HF	HF	Kirstine Kortnum	kko@skivegym.dk
Randers HF & VUC	HF	Mette Lemann Skovsted Jespersen	mj@randershfvuc.dk
TH Langs HF & VUC	HF	Nanna Skuldvad	nsk@thlangshf-vuc.dk
Horsens HF & VUC	HF	Dinna Balling	DB@horsenshfvuc.dk
Randers Social- og Sundhedsskole	Pædagogisk assistentuddannelse	Marianne A. Udsen	mau@sosuranders.dk
SoSu Herning	Social- og sundhedsuddannelsen (hovedforløb), Den pædagogiske assistentuddannelse (hovedforløb), Omsorg, sundhed og pædagogik (grundforløb)	Mads Michelsen	mam@sosuherning.dk

Der etableres en styregruppe på 5-6 personer med en repræsentant fra hver af de deltagende skoleformer.

På hver deltagende skole etableres en projektgruppe med projektdeltagerne fra skolen. Der udpeges en ledelsesrepræsentant som projektleder. Projektlederen indgår i et projektnetværk.

Der etableres desuden en følgegruppe bestående af alle uddannelsesinstitutioner i regionen, der interesserer sig for projektet samt leverandører af kompetenceudvikling. Følgegruppens aktiviteter gennemføres virtuelt.

Aarhus Universitet og VIA samt evt. andre aktører bidrager med kompetenceudvikling i innovationsdidaktik og –pædagogik.

Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse

Koordinationen af det fælles projekt, herunder kontraktindgåelse med de enkelte skoler udføres af Aarhus Business Colleges udviklingsafdeling.

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

E3U-efteruddannelsen, der udbydes i et samarbejde mellem Fonden for Entreprenørskab, Aarhus Universitet, VIA University College samt CIEC og tortzen-bager.

Projekt "Fagligt entreprenørskab" gennemført som PD-modul, der udbydes i samarbejde mellem NCE/Professionshøjskolen Metropol, VIA og Fonden for Entreprenørskab.

@ventures, der udvikler e-læringsmaterialer, herunder MOOCs.

Projektet forsøger at indgå samarbejde med NEIS – Fonden for entreprenørskab og andre relevante organisationer på området med henblik på afholdelse af seminarer og dannelse af bæredygtige netværk i projektperioden.

Punkt 8. Forankring

Projektets erfaringer forankres i følgende tiltag, så lignende projekter og interesserede i øvrigt kan få kendskab til dem:

- Etablering af netværket InnovationsSkolerMidt, der har til formål at støtte videndeling og forankring af innovativ undervisning på regionens ungdomsuddannelser.
- Udvikling af en MOOC (Massive Open Online Course): et online læringskursus, der giver undervisere inspiration til at tilrettelægge og gennemføre undervisningsforløb, hvor elementerne i en innovationsproces inddrages i undervisningen, således at der kan ske en parallel udvikling af elevernes faglige og innovative kompetencer.
- Udgivelse på projektets hjemmeside, EMU'en og andre relevante videndelingssites af anbefalinger til etablering af innovationsdidaktisk og –pædagogisk beredskab i ungdomsuddannelserne samt hvordan videndeling, spredning og forankring kan ske på ledelses- og undervisningsniveau.

Punkt 9. Effektkæde

Aktivitetsmål	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
---------------	--------	-----------------	-----------------

70 undervisere har opnået innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer.	15 ungdomsuddannelsesinstitutioner i regionen har etableret et innovationsdidaktisk og –pædagogisk beredskab.	Eleverne har opnået innovationskompetencer, der sætter dem i stand til at tænke og agere innovativt i sammenhæng med deres faglige eller studieforberedende uddannelse.	Uddannelsessystemet bidrager til udvikling af nye og innovative løsninger på samfundsmæssige udfordringer og er med til at skabe vækst og innovation.
70 undervisningsforløb, der kombinerer den faglige undervisning med udvikling af elevernes innovationskompetencer.			
MOOC, der støtter selvorganiseret kompetenceudvikling af innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer hos underviserne på andre ungdomsuddannelsesinstitutioner i regionen.	Øvrige ungdomsuddannelsesinstitutioner i regionen etablerer et innovationsdidaktisk og –pædagogisk beredskab.		
Modeller for spredning og forankring af opnåede innovationsdidaktiske og –pædagogiske kompetencer på underviser og ledelsesniveau.			

Punkt 10. Budget

Punkt 10 nr. 1 Budget

Buget for den enkelte deltagende skole med 5 deltagende lærere og 1 leder:

Budget skole	Timer	Beløb
- Timer til udvikling/kompetenceudvikling	150	
- Timer til afprøvning (egenfinansiering)	50	
- Timer til ledelse (egenfinansiering)	30	
- Timer i alt pr. skole	230	85.100,00
- Gennemførelse af kompetenceudviklingsforløb		32.500,00
- Andre omkostninger skoler		5.000,00
- I alt pr skole incl. egenfinansiering på kr. 29.600		122.600,00

Udgiftsposter	Udgiftsbudget			
Udgiftsbudget (i 1000 kr)	1. år	2. år	3. år	I alt
Analyse	42.500,00	42.500,00		85.000,00

Beskrivelse af kompetenceudviklingsforløb	21.250,00			21.250,00
Samlet budget 14 skoler jf. ovenstående skolebudget	171.640,00	858.200,00	686.560,00	1.716.400,00
Udvikling af MOOC	21.250,00	106.250,00	85.000,00	212.500,00
Administration, fælles aktiviteter, koordinering, evaluering mv.	30.000,00	150.000,00	120.000,00	300.000,00
Styregruppe	5.000,00	25.000,00	20.000,00	50.000,00
Møder, materialer mv.	2.925,00	14.625,00	11.700,00	29.250,00
Total	294.565,00	1.196.575,00	923.260,00	2.414.400,00

Finansieringsbudget	Ansøgningen er baseret på følgende finansiering:			
Finansiering (i 1000 kr.)	2016	2017	2018	Ialt
Selvfinansiering	41.440,00	207.200,00	165.760,00	414.400,00
Stat				
Region	253.125,00	989.375,00	757.500,00	2.000.000,00
Kommune				
Private				
Øvrige				
Total	294.565,00	1.196.575,00	923.260,00	2.414.400,00

Punkt 11. Underskrift

Sted, dato

Aarhus, den 14/8 2016

Ansøgers underskrift

Michael Lund-Larsen

Projekt Smart Innovators

Projektværkstedet spor 2: Inkubationsmiljøer

***Smart Innovators** vil komme med et bud på, hvordan ungdomsuddannelserne på tværs af uddannelsesretninger og i samarbejde med erhvervslivet kan skabe super innovations- og inkubationsmiljøer for Danmarks unge, så de bliver entreprenante og innovative og dermed rustet til at klare sig godt i den globale konkurrence.*

Projektperiode: 1. oktober 2016 til 30. september 2018

Ansøger: Viden Djurs

Partnere: Learnmark, Randers Statsskole, Skive Handelsskole, Skive Tekniske Gymnasium, Tørring Gymnasium

Ansøgning

Vedrørende projekt

Smart Innovators

Projektperiode: 1. oktober 2016 – 30. september 2018

Ansøger

Ansøger:

Navn: Viden Djurs

Evt. afdeling: VID Projekter

Adresse: N. P. Josiassens Vej 44

Postnummer og by: 8500 Grenaa

Kontaktperson: Tove Ingerslev

E-mail: ti@videndjurs.dk

Tlf.: 2329 0911

CVR. Nr.: 10520509

Læsevejledning

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1	4
Indhold og baggrund for ansøgningen	4
Punkt 1. Formål og mål.....	11
Punkt 1 nr. 1 Formål.....	11
Punkt 1 nr. 2 Mål	11
Punkt 2. Målgruppen	13
Punkt 3. Læring	14
Punkt 4. Effekt og resultatkrav	15
Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav.....	17
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift	19
Ansøgning del 2	20
Punkt 6. Beskrivelse af indhold	20
Punkt 7. Organisering og aktører.....	20
Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe.....	22
Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse.....	25
Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere	26
Punkt 8. Forankring.....	26
Punkt 9. Effektkæde	27
Punkt 10. Budget	34
Punkt 11. Underskrift	36
Bilag.....	37

(Indholdsfortegnelsen opdateres ved at stå på feltet – højreklikke og vælge opdater felt.)

Ansøgning del 1

Indhold og baggrund for ansøgningen

Baggrund for ansøgningen:

Hvad skal Danmark leve af i fremtiden?

Når man hører om det gældsplagede landbrug, vigende eksporttal, faldende konkurrenceevne på grund af høje lønninger samt det stigende pres på vores velfærdssamfund, kan man godt blive bekymret. Og netop vores velfærdssamfund med høje skatter og høje lønninger betyder, at vi kun i begrænset grad kan klare os konkurrencemæssigt i forhold til lavtlønslande inden for den traditionelle industriproduktion. Så Danmarks fremtidige levevej ligger i de videnstunge og kreative erhverv, hvor vi kan levere den merværdi, der kan retfærdiggøre vort relativt høje lønniveau.

Når man arbejder med de kreative erhverv, er det et vilkår, at vi uddanner mange af vore unge til jobs, som ikke er opfundet endnu. For eksempel ville et stillingsopslag om en medarbejder til markedsføring via de sociale medier ikke give nogen mening for 10 år siden; og sådan vil vi komme til at sige om mange fremtidige stillinger. Med til dette vilkår hører også, at en del af vore unge i stigende grad bliver nødt til selv at skabe deres jobs, enten ved at starte egen virksomhed eller en ny arbejdsfunktion i et eksisterende job. Den teknologiske udvikling gør, at der hele tiden er muligheder for salg af nye services og skabelse af nye virksomheder – men dette stiller til gengæld krav om kompetencer i at tænke innovativt, kreativt og entreprenørielt.

Heldigvis er dette ikke et håbløst scenarie for os, for vi har et fantastisk og ret enestående råstof i Danmark, nemlig vore unge, som vi har givet en god grunduddannelse. Pisa-undersøgelser, frafaldsanalyser og andre analyser har peget på diverse fejl og mangler – men faktum er, at vi har en stor gruppe af generelt veluddannede unge, som vi også har givet andre værdier end blot indlæring af stof – bl.a. evnen til at tænke selvstændigt, lysten og metodikken til på egen hånd at tilegne sig ny viden og finde løsninger på problemer samt evnen til at arbejde i teams. I dette projekt vil vi tilføje endnu et element ved at lave en model for, hvordan man sikrer at de også lærer at tænke innovativt og entreprenant, uanset om de skal have en faglig eller en videregående uddannelse.

En stor del af partnerskabet bag denne ansøgning har samarbejdet om projekt Young Business, der har haft til formål at etablere inkubationsmiljøer på 4 erhvervsgymnasier, at koble erhvervslivet tættere til ungdomsuddannelserne samt at integrere arbejdet med inkubation, innovation og entreprenørskab i uddannelserne.

Alle gymnasierne i projekt Young Business har nu etableret hvert sit inkubationsmiljø, og der har været så stor interesse blandt eleverne for at etablere egen virksomhed og få plads i inkubatorerne, at alle skoler har måttet holde pitch-konkurrencer for at afgøre, hvem der skulle have plads. I projektfasen har der ikke været kapacitet til at give plads til mere end 3-4 virksomheder pr. skole. Alle gymnasier har oplevet et tættere samarbejde med det omkringliggende erhvervsliv i forbindelse med inkubatormiljøet. For eksempel stiller virksomhederne sig gerne til rådighed for de unge mennesker som mentorer – eller de kommer på besøg og holder oplæg om det at drive virksomhed.

Young Business har også som formål at etablere et erfa-netværk blandt de involverede lærere på partnerskolerne. Metoden har været en række workshops, hvor man har diskuteret lærerroller og coachkompetencer i en inkubator, metoder for udvælgelse af de små nye firmaer samt mange andre helt lavpraktiske ting omkring det at etablere og køre et inkubatormiljø. Processen har været formet som aktionslæring på den måde, at man opstiller teser, afprøver dem «hjemme» på sin egen skole, evaluerer, justerer og afprøver dem igen. Denne kursusform er særdeles effektiv og motiverende, og lærerne er hver gang meget spændte på at høre, hvordan det er gået de andre steder og interesseret i at få nye input med hjem til det kommende arbejde.

Projektet har dog også peget på områder, hvor der skal en meget større indsats til end det er muligt i projekt Young Business for at forankre inkubation og entreprenørskab fast på skolerne fremover.

Den største «supertanker» der skal vendes er det at få integreret arbejdet med inkubation og entreprenørskab som en fast del af undervisningen på skolerne. Indtil nu har de involverede lærere været ildsjæle, der har lagt et stort personligt engagement i arbejdet med inkubationsmiljøet. Nogle gange har der ligefrem været lidt gnidninger på lærerkollegierne i forhold til de lærere, der har haft svært ved at se det tværfaglige aspekt i arbejdet med innovation og entreprenørskab og som har ønsket at fastholde fokus på eget pensum og følt, at eleverne havde for stor fokus på innovation og entreprenørskab. Her er brug for en forstærket indsats for at få dem med «ombord», og en del af den indsats vil være at udvikle faglige eller tværfaglige undervisningsforløb, der kombinerer det almindelige skolearbejde med arbejdet i inkubatorerne.

Mange har set, at vores fremtid ligger i de kreative og videnstunge områder, samt at innovativ og entreprenøriel tænkning er en vigtig forudsætning for at klare sig i fremtiden. Derfor er der allerede

nu udviklet mange gode initiativer og værktøjer på området, både når det gælder efteruddannelse af lærere, uddannelse af vore elever samt også faktisk etablerede inkubationsmiljøer. Viden Djurs var projektleder på forprojektet Innovation, Iværksætteri og Entreprenørskab, som har kortlagt en stor del af de mange gode initiativer, der allerede er gennemført i Region Midt. Konklusionen på forprojektet er derfor, at det, der er brug for nu, ikke så meget er at udvikle flere og nye værktøjer, men snarere et mere systematisk arbejde med at sikre vidensdeling og en efterfølgende bredere forankring af de mange gode initiativer og værktøjer, der allerede findes.

Derfor vil dette projekt bygge på de mange erfaringer, der er opsamlet i ovenstående projekter, foretage nogle koblinger imellem mange gode initiativer og sørge for, at de forankres bredt på ungdomsuddannelserne i regionen. På den måde vil projektet være med til at sikre, at der samtidig med at der leveres god uddannelse fra vores ungdomsuddannelser også skabes flere entreprenante og innovative unge, og dermed også flere nye arbejdspladser i vores region.

Indhold:

Projektet har derfor følgende indhold:

1. Bredere forankring af Young Business modellen
2. Modellen skal udvides til også at omfatte STX
3. Modellen skal udvides til også at omfatte EUD
4. Netværkssamarbejde imellem de nyetablerede firmaer understøttet af expos og camps
5. Udvidet samarbejde med andre aktører som f. Eks. FFE, Naturvidenskabernes Hus, Insero, Væksthus Midtjylland, Happy42, Step1 m.fl. I projektplanen indarbejdes, hvor og hvordan de forskellige aktører kan bidrage til projektets mål om kompetenceudvikling og netværkssamarbejder.

Ad 1.: Bredere forankring af Young Business modellen

a) erfa-workshops for lærere:

Selvom projekt Young Business ikke slutter før i begyndelsen af 2017, kan vi allerede nu se, at det har været en succes. Projektets formodning om, at de unge på erhvervsgymnasierne med den rette hjælp og vejledning kan etablere levedygtige virksomheder holder stik. Et konkret bevis på dette er det start-up firma fra Learnmark, der for nylig vandt EM i entreprenørskabskonkurrencen i Svejs! Alene af den grund er det vigtigt at sikre, at projektmodellen fra Young Business forankres solidt – ikke blot på de deltagende erhvervsgymnasier, men at ringene bredes ud til STX, EUD og andre erhvervsgymnasier.

Som nævnt ovenfor, har projekt Young Business i første omgang været båret af en gruppe ildsjæle på de deltagende skoler. Ildsjælene vil uden tvivl kunne fortsætte med at holde gang i modellen i lang tid fremover, men for at sikre, at modellen bliver en del af skolernes DNA, skal der lægges kræfter i at integrere arbejdet med entreprenørskab i den daglige undervisning. Flere lærere skal kompetenceudvikles, så de kan deltage i arbejdet med inkubation og entreprenørskab, og flere faglige forløb skal tilrettes, så entreprenørskabsarbejdet kan integreres i undervisningen. Kompetenceudviklingen vil foregå som aktionslæring, og de lærere, der har været ildsjæle i projekt Young Business vil nu få rollen som coaches og inspiratorer i forhold til de nytilkomne i erfa-samarbejdet.

Projektet planlægger at gennemføre 3 lærer-workshops om året, 7 i alt, og med deltagelse af HHX, HTX, STX og EUD lærere.

- b) Fælles udvikling af forløb, der integrerer entreprenørskab i tværfaglige eller faglige undervisningsforløb:

At udvikle sådanne undervisningsforløb kan være både besværligt og tidskrævende for den enkelte underviser, især første gang, man skal prøve det. Kan man derimod dele arbejdet ud på flere personer, der desuden kan give hinanden feedback og sparring undervejs, bliver opgaven mere overkommelig, og man får hurtigere færdige forløb, der kan afprøves i undervisningen. Projektet har som mål at udvikle mindst 5 undervisningsforløb, der testes i løbet af projektperioden. Dette vil give de involverede lærere så meget rutine, at det ikke bliver en uoverkommelig opgave at fortsætte med at lave nye forløb, som kan deles med erfa-netværket. Forløbene skal repræsentere alle ovennævnte studieområder.

Ad 2. : Modellen skal udvides til også at omfatte STX

I projekt Young Business deltager 3 HHX og 3 HTX afdelinger, og projektdeltagerne fandt meget hurtigt ud af, at der ikke kun er kulturforskelle imellem HHX og HTX, men at der også er kulturforskelle imellem de enkelte skoler. Der var stor enighed om, at man kun kunne nå projektets mål, hvis man respekterede kulturforskellene – ja, faktisk var det en berigelse at høre de forskellige tilgange til at nå projektmålet.

På baggrund af disse erfaringer ønsker dette projekt at inddrage STX i projektaktiviteterne. På erhvervsgymnasierne er der et ønske om, at inkubationsmiljøerne først og fremmest skal føre til etablering af små nye start-ups. Hos STX forestiller man sig ikke så meget, at inkubationsmiljøerne skal føre til egentlig virksomhedsetablering blandt eleverne. Man ser nærmere miljøerne som en metode til at få eleverne til at tænke innovativt og entreprenant.

Tørring Gymnasium har Nikes *Innovative Kitchen* og Eccos *innovation lab* som forbilleder for et inkubationskoncept i STX-regi. I Nikes 'køkken' udvikler virksomheden de produkter, der skal fastholde og udvide kundemassen i fremtiden, og processen handler i sin helhed om alt fra behovsanalyse over idégenerering til prototypefremstilling. Noget tilsvarende gælder Eccos laboratorium. Begge steder kan betegnes som tænke'hatte', som forskellige interessenter tager plads i for at udvikle en lang række ideer, lige fra brugen af sociale medier, distribution, teknologi og materiale til design, ressourceafdækning og ikke mindst forestillinger om fremtiden, der er såvel global som lokal.

Tørring Gymnasium vil med ovenstående som afsæt afklare, hvordan man først og fremmest kan etablere et inkubationsmiljø på det almene gymnasium, og i den forbindelse hvordan man som STX kan udvikle arbejdet med innovation og entreprenørskab.

I forbindelse med undervisningen i AT, innovation samt i en vis grad også tværfagligt vil STX etablere et rum, der kan fungere som fast 'køkken'laboratorium. Det er tanken, at 'køkkenet' kommer til at indgå i den normale undervisning, så alle elever bliver gjort opmærksom på dets eksistens og bliver introduceret til eksempler på innovativt arbejde og informeret om, hvordan man kan søge støtte til sine idé- og produktudviklinger hos de forskellige faglærere. I den brede vifte, som projekter i et inkubationsmiljø vil udgøre, er der stor sandsynlighed og mulighed for, at konkrete STX-faglige kompetencer vil blive inddraget: Et eksempel på en prototypeproduktion har været TG's udvikling af en model for det af Elon Musk introducerede koncept omkring et hyperloop, en slags flaskeposttog, som i øjeblikket er i gang med at blive bygget i stor skala i USA.

Projektet vil undersøge hvilke særlige kompetencer STX-elever har, og hvordan disse kompetencer kan bruges mere anvendelsesorienteret i en innovativ proces.

Visionen med et inkubationsmiljø er at skabe en orienteringsforandring hos STX-eleverne, så de ikke udelukkende vender sig mod allerede kendte karrieremuligheder og bestemte videregående uddannelser, men med åbent sind stiller spørgsmål til fremtidens mulighedsfelter.

Derudover skal det private erhvervsliv inddrages som eksterne samarbejdspartnere og skal for eksempel være med til at hjælpe gymnasieeleverne til at se hvordan, man kan gå fra ide til produkt. Hvis man som elev ikke ligefrem selv er iværksætter, er det vigtigt, at man lærer hvordan man kan agere entreprenant i organisationen.

Randers Statsskole kobler sig på processen dels for at lære af den og dels for at hjælpe Tørring Gymnasium med sparring om processen. Randers Statsskole vil først senere etablere eget

innovations- og inkubationsmiljø – måske først efter afslutningen af dette projekt, hvorfor dette heller ikke er medtaget i projektbudgettet.

Ad 3: Modellen skal udvides til også at omfatte EUD

Også EUD skal inddrages i arbejdet med iværksætteri og inkubation, og projektet har valgt at fokusere på EUD Merkantil/detail, fordi man her har mulighed for samtidig at kigge på et problem, der er fælles for mange købstæder i regionen, nemlig det stigende antal tomme butikker i bymidten – og dermed en udvikling, der kunne ende med at blive en selvforstærkende nedadgående spiral: fordi der ikke længere er et blomstrende handelsliv i bymidten vælger forbrugerne at handle på nettet og i storcentre – hvilket medfører at flere butikker må dreje nøglen om. Yderligere oplever butikkerne i købstæderne en faldende interesse blandt de unge for på sigt selv at blive butiksejere, så det kan være svært at sælge sin butik ved generationsskifte. Viden Djurs i Grenaa vil derfor sammen med byens handelsstandsforeninger udvikle et koncept for:

- a) Hvordan man hjælper unge EUD elever i gang som iværksættere inden for detailområdet, og
- b) Hvordan disse samme unge kan udvikle nye idéer til forretningskoncepter, der vil tiltrække mange kunder og dermed igen skabe liv i byerne.

I stedet for at indrette et rum på skolen som inkubationsmiljø for eleverne, vil projektet i samarbejde med de to handelsstandsforeninger finde tomme butikslokaler, hvor de unge kan afprøve forskellige koncepter i direkte kontakt med kunderne og deres kommende kolleger i detailhandlen, og handelsstandsforeningens medlemmer stiller sig til rådighed som mentorer, der kan rådgive på alle de faglige og forretningsmæssige områder. Ud over nytteværdien i rådgivningen opnås også, at eleverne bliver inddraget i det fællesskab, som driver byens butikker, og som, hvis alt går godt, vil blive det forum eller ligne det forum, de skal agere i som kommende butiksejere.

Samtidig stiller hhv. Viden Djurs også lærere til rådighed for de unge med faglig hjælp og rådgivning, og forløbene skal designes, så de passer ind i de unges undervisningsforløb. Dette sikrer også, at elevernes faglige mål nås i deres uddannelsesforløb.

I forbindelse med udarbejdelsen af modellen satser hhv. Viden Djurs og Learnmark også på, at mindst 5 elever på hver skole når at afprøve modellen og at mindst 1 iværksætterfirma etableres i Grenaa i forbindelse med projektet.

Ad 4: Udvidet netværkssamarbejde imellem de nyetablerede firmaer understøttet af expos og camps

Projekt Young Business har vist, at der er stor interesse for, at de nyetablerede virksomheder på partnerskolerne mødes og udveksler idéer og erfaringer. Der er stor nysgerrighed med hensyn til at høre, hvordan andre har gjort og hvilke erfaringer de har fået med markedsføring, virksomhedsdrift etc. Dette projekt planlægger derfor at gennemføre 1 expo eller camp hvert år for alle de virksomheder/elever, der har været involveret i projektet på partnerskolerne.

Hver camp vil have et specifikt tema, og til understøttelse af temaet, vil projektet dels bruge egne kompetencer og dels hente eksterne tjenesteydelser ind i form af kurser, oplægsholdere, værktøjer og modeller, der bruges på campen. Hver camp planlægges desuden, så der bliver muligheder for, at de unge kan danne netværk på tværs af uddannelser og skoler, så de efterfølgende kan bruge hinandens kompetencer. Man kunne for eksempel forestille sig, at en spilvirksomhed fra Grenaa hjælper en e-handelsvirksomhed fra Horsens med at udvikle et spil, som kan bruges i markedsføringen i e-handelsbutikken – eller at en e-handelsbutik sammen med et nyudviklet detailhandelsfirma laver et forretningskoncept, der kombinerer fysisk handel med e-handel.

Projektet vil desuden understøtte netværksdannelsen imellem de unge virksomheder ved at oprette et virtuelt forum, hvor de kan fortsætte deres idéudveksling i perioderne imellem de fysiske camps.

Endvidere skal disse camps fungere som markedsføring af projektmodellen i forhold til andre ungdomsuddannelser i regionen. Der vil derfor til hver camp eller expo blive inviteret en række lokale ungdomsuddannelser.

Ad 5: Udvidet samarbejde med andre aktører som f. Eks. FFE, Naturvidenskabernes Hus, Insero, Væksthus Midtjylland, Happy42, Step1 m.fl.

Som nævnt ovenfor, findes der allerede mange gode initiativer og værktøjer til understøttelse af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab. Derfor vil projektet indarbejde eksisterende kursustilbud, kompetencevurderingsinstrumenter og netværk i sin konkrete projektplanlægning, så f. eks Happy42 bidrager til opkvalificering af de lærere, der skal inddrages i arbejdet med integration af innovation og inkubation i skolernes daglige drift, FFE's tilbud vil blive indarbejdet, når det passer ind i projektets aktiviteter, og på samme måde vil initiativer og tilbud fra Væksthus Midtjylland, Insero m.fl. blive inddraget. Derfor har projektet også afsat et relativt stort beløb til inddragelse af eksterne tjenesteydelser.

Punkt 1. Formål og mål

Punkt 1 nr. 1 Formål

Formålet med projektet er at integrere arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab som en fast del af aktiviteten på en ungdomsuddannelse således at det ikke kun er en aktivitet, der varetages af en lille gruppe af ildsjæle på nogle skoler, men så det bliver en del af skolernes DNA.

Punkt 1 nr. 2 Mål

Langsigtede mål

På langt sigt vil projektet medføre, at ungdomsuddannelserne i regionen er blevet så rutinerede med arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab, at de unge efter endt uddannelse er godt rustet til at arbejde innovativt, enten som medarbejdere i en virksomhed eller som iværksættere i eget firma. Ungdomsuddannelser, der ikke har været med som partnerskoler i projektet, har henvendt sig til projektet med henblik på at bruge modellen, da det at arbejde med innovation og iværksætteri er blevet et vigtigt konkurrenceparameter, når man skal tiltrække unge til sin uddannelse. Alt dette har medført en stigning i antallet af nyetablerede virksomheder i regionen på 15%, og en stigning i skabelse af nye jobs og nye jobfunktioner på 20%. Andre regioner, der har ønsket en lignende udvikling, har overtaget eller justeret modellen og implementeret den i egne ungdomsuddannelser.

Kortsigtede mål

Projektet har følgende kortsigtede mål:

1. Young Business modellen forankres bredere således at arbejdet med innovation, inkubation og iværksætteri er en fast del af dagligdagen på de involverede ungdomsuddannelser. STX og EUD er inddraget i samarbejdet på en måde, der tager hensyn til de forskellige kulturer, der er de pågældende steder. Dette betyder, at kulturforskellene ikke er en hindring men en berigelse for alle, der deltager i netværket, for man lærer af hinanden og af de forskellige tilgange til at arbejde med området på.

2. Det er ikke længere kun de få ildsjæle på de enkelte skoler, der arbejder med innovation og entreprenørskab: skolernes samlede lærerkollegier ser det nu som en gevinst at skolerne arbejder tværfagligt med integration af innovation og entreprenørskab i dagligdagen, og der udvikles løbende nye spændende undervisningsforløb, som gør indlæringen af det faglige stof både mere vedkommende og spændende for såvel lærere som elever.

Helt konkret vil der i løbet af projektperioden blive udviklet 5 undervisningsforløb og alle uddannelsesretninger vil være repræsenteret i et af de udviklede forløb og modellen vil være implementeret som en del af den måde man arbejder på hos alle projektets partnere.

3. På alle partnerskoler etableres løbende nye firmaer – eller på STX udarbejdes modeller for systematisk arbejde i innovationsmiljøer og de unge mødes 1 gang om året i camps ellers expos, hvor der indledes netværkssamarbejder på tværs af skoler og uddannelsesretninger.

Helt konkret medfører det i løbet af udviklingen og afprøvningen af projektmodellen etablering af i alt 10 nye virksomheder i projektet og desuden et stor antal unge, der er trænet i at arbejde og tænke innovativt. På STX har mindst 200 unge i løbet af projektperioden deltaget i innovative arbejdsprocesser i et inkubationsmiljø.

4. Der afprøves en række initiativer og værktøjer som er udarbejdet af andre end projektets partnere, og de værktøjer og modeller, der fungerer godt i forhold til partnerskolernes arbejde med innovation og entreprenørskab er indarbejdet i projektets samlede model. Når projektet slutter, vil det have afprøvet initiativer eller værktøjer udviklet af mindst 5 eksterne aktører (f. eks. FFE, Happy42, Væksthus Midtjylland etc.)

Når projektet slutter vil der være en færdig modelbeskrivelse, som kan overtages og anvendes af andre uddannelsesinstitutioner, der har interesse i at arbejde systematisk med innovation og iværksætteri, og allerede i projektperioden vil projektpartnerne udbrede kendskabet til projektmodellen i deres respektive netværk.

Når projektet slutter, vil hver partner have præsenteret projektmodel for mindst 1 ungdomsuddannelse hver.

5. Når projektet slutter, vil hver partnerskole have udbygget sit samarbejde med det omgivende erhvervsliv i en sådan grad, at lærerkollegierne ikke længere opfatter det som noget fremmed og lidt skræmmende at skulle tage kontakt til erhvervslivet med hensyn til samarbejde om forskellige aktiviteter. Det vil således være naturligt at bede lokale virksomheder om for

eksempel at stille op som mentorer for små nye virksomheder, dommere ved konkurrencer på camps, gæstelærere om forskellige faglige temaer. Ligeledes vil det også være naturligt for lokale virksomheder at kontakte skolerne med konkrete forslag til samarbejdsprojekter – for eksempel afholdelse af ”industry workshops”, hvor elever kommer med problemløsningsforslag til aktuelle udfordringer, som de lokale virksomheder måtte have.

Som målbart resultat vil hver skole ved projektets udgang have en liste over mindst 10 lokale virksomheder, som de samarbejder med.

Punkt 2. Målgruppen

Projektets primære målgrupper er lærere og elever på ungdomsuddannelserne.

Projektet vil efteruddanne partnerskolernes lærere til at kunne arbejde systematisk med innovation, inkubationsmiljøer og entreprenørskab. Læringen vil foregå som aktionslæring, hvilket betyder, at der afholdes jævnlige erfa-workshops for de involverede lærere. Her gennemgås forskellige temaer vedrørende de praktiske forhold omkring etablering af innovations- og inkubationsmiljøer, de faglige samt de specielle kompetencer, lærerne skal have for at kunne varetage denne nye rolle. Der planlægges med 2-3 erfa-workshops om året i hele projektperioden, og imellem workshops vil der være et virtuelt forum, hvor de involverede lærere kan fortsætte udvekslingen af idéer og erfaringer.

Ledelsen på partnerskolerne udpeger de lærere, der skal involveres i projektet, og de planlægger også lærernes deltagelse rent ressourcemæssigt. Projektet vil på hver erfa-workshop evaluere på deltagernes tilfredshed med aktiviteterne, og der justeres løbende i forhold til den feedback, som lærerne giver til projektet. Denne evaluering vil foregå mundtligt, men der vil blive lavet et referat af hver erfa-workshop, så det dokumenteres, dels i hvor høj grad deltagerne er tilfredse med projektforsløbet, og dels i hvor høj grad projektet formår at justere sine planer i forhold til målgruppens feedback. Facilitatorer og inspiratorer på projektets erfa-workshops vil være de lærere, der har været involveret i projekt Young Business’ erfa-workshops. På samme måde vil de lærere, der har været med i næste runde af erfa-workshops blive ansvarlige for at udbrede modellen til deres kolleger, så alle partnerskolernes lærerkollegier på sigt kommer til at anvende modellen.

De lærere der er involverede i projektets erfa-workshops er også dem, der i første omgang rekrutterer den anden del af den primære målgruppe, nemlig eleverne på ungdomsuddannelserne. På hver erfa-workshop gives et oplæg til det arbejde, som lærerne fra partnerskolerne skal afprøve inden næste workshop. I første omgang vil det dreje sig om at

udbrede viden om modellen til alle deres kolleger – og her vil projektet sandsynligvis inddrage eksterne eksperter (f. eks. Happy42).

Herefter skal elever udvælges og indvies i arbejdet i de innovative miljøer og i løbet af projektet vil de udviklede undervisningsforløb blive testet på elever. Desuden mødes de involverede elever på expos eller camps en gang om året. Målgruppens tilfredshed måles løbende via spørgeskemaer.

Projektets sekundære målgruppe er det omgivende erhvervsliv, som får mulighed for at samarbejde med innovative og entreprenante unge på forskellig vis. Projektpartnerne vil løbende evaluere på deres tilfredshed med projektet og så vidt muligt justere i forhold til deres feedback. Dette vil fortrinsvist foregå mundtligt.

Også landets øvrige ungdomsuddannelser kan siges at udgøre en sekundær målgruppe. Da det er blevet et konkurrenceparameter i forhold til at tiltrække elever at vise at man arbejder systematisk med innovation og entreprenørskab, vil andre skoler være interesserede i at arbejde med den udviklede model.

Punkt 3. Læring

Projektets model skal lære partnerskolerne at arbejde systematisk med innovation, inkubation og entreprenørskab. Modellen vil blive implementeret som en fast del af den måde partnerskolerne arbejder på, og alle partnere vil beskrive projektet og dets resultater i deres respektive netværk. Hver partner vil desuden beskrive projektet på deres hjemmeside, så det vil være muligt for alle interesserede at følge projektets fremdrift løbende. Desuden vil hver partnerskole forpligte sig til at arbejde på hver især at få mindst 1 anden ungdomsuddannelse til at interessere sig for at implementere modellen, enten fuldstændigt eller i justeret format.

Punkt 4. Effekt og resultatkrav

Ved projektets afslutning vil der være en komplet model for, hvordan man systematisk kan integrere arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på en ungdomsuddannelse. Modellen vil dække viften af ungdomsuddannelser fra EUD via HHX, HTX til STX, og den vil beskrive hvordan man arbejder strategisk, pædagogisk og didaktisk for at opnå den optimale synergi imellem fag, virksomhedskontakt og virksomhedsetablering, og, for STX's vedkommende det systematiske arbejde med innovationsprocesser i innovationsmiljøerne.

Af målbare resultater vil der ved projektets afslutning være:

1. Et velgennemført projekt, der har opfyldt de opstillede krav til resultater, og hvor projektprocessen har været tilfredsstillende for alle projektets partnere.
2. En komplet model for integration af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på en ungdomsuddannelse. Modellen vil være testet og forankret på 4 erhvervsgymnasier, 1 EUD afdeling og 1 STX, der deltager i projektet, og modellen samt erfaringerne fra processen kan fungere som manual for andre ungdomsuddannelser, der ønsker at integrere iværksætter fagligt og didaktisk i deres uddannelser. Yderligere vil 1 STX have deltaget i og lært af dele af processen, så det efterfølgende vil være forholdsvis uproblematisk at etablere eget innovationsmiljø.
3. En beskrivelse af efteruddannelsen af de lærere, der skal fungere som mentorer i inkubatormiljøerne, som mentorer for detailiværksætterne og som facilitatorer i innovationsmiljøerne på STX. Efteruddannelsen vil blive tilrettelagt som aktionslæring, hvor der veksles imellem workshops med teoretiske oplæg og efterfølgende afprøvning af teorien på lærernes hjemskoler i forbindelse med etablering og drift af inkubator- og innovationsmiljøerne. Lærerne organiserer sig i læringsfællesskaber, som de bruger til løbende hjælp til problemløsning og erfa-udveksling. Også denne proces dokumenteres, så metoden efterfølgende kan bruges af andre skoler. Samme erfa-netværk hjælper nye ungdomsuddannelser med at komme godt i gang med arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab og sørger samtidig for, at også de bliver en aktiv del af erfa-netværket. Netværket forstærkes af en kommunikationsplatform.
4. Som led i efteruddannelsen vil der blive udviklet mindst 5 undervisningsforløb, der skal sikre integrationen af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på partnerskolerne. Alle uddannelsesretninger vil være repræsenteret i mindst 1 af de udviklede forløb.
5. Seks konkrete innovations-/inkubationsmiljøer, et på hver af de deltagende skoler/afdelinger, hvor der tilsammen ved projektets afslutning vil være skabt mindst 10 nye firmaer. Disse kan have forskellige former og kerneområder, alt efter hvad der passer bedst på den enkelte skole. Tilknyttet miljøerne er undervisere, der har tilegnet sig de fornødne kompetencer til at kunne assistere eleverne med at etablere

virksomheder/arbejde med innovationsmodeller og innovationsprojekter, beskrive forretningsmodeller og –planer, og hjælpe dem med at gøre deres virksomheder levedygtige.

6. Et netværk for alle de virksomheder, der etableres i inkubatormiljøerne og herunder også et samarbejdsnetværk for de elever, der arbejder med innovationsmiljøer. Som understøttelse af virksomhedsnetværket/innovationsnetværket afholdes hvert år 1 camp/expo med deltagelse af elever fra alle partnerskoler. Netværket forstærkes af en virtuel kommunikationsplatform.
7. Model for øget samarbejde med virksomhederne i det omgivende samfund. Modellen vil få form som en slags idékatalog over, hvilke aktiviteter skolerne kan gennemføre sammen med virksomheder, så både skoler og virksomheder får oplevelsen af en win-win situation. Skolerne får på den måde mulighed for at deres lærere kan gennemføre konkrete samarbejdsprojekter med det lokale erhvervsliv, inkubatorvirksomhederne får praksisnær anskuelighedsundervisning i forhold til virksomhedsdrift, og virksomhederne kan eksempelvis få nye input til deres produktion eller markedsføring, for eksempel via afholdelse af "industry workshops" eller lignende aktiviteter på partnerskolerne. Til understøttelse af modellen vil hver projektpartner have en liste med hver 10 virksomheder i deres netværk.

I hele projektforløbet inddrages metoder, værktøjer og modeller udarbejdet af andre aktører på området hvor muligt.

Endelig vil et resultat være etablering af et helt nyt vækstlag af virksomheder i regionen samtidig med at vi uddanner vore unge mennesker til at tænke "entreprenant" og ikke at være bange for at skabe deres egne jobs i stedet for at vente på at nogen tilbyder dem et. Dette resultat er dog ikke umiddelbart målbart i stil med de syv ovenstående resultater.

Videnspredning er ikke blevet en selvstændig arbejdsopgave i dette projekt. I stedet får hver partner ansvaret for at udbrede kendskabet til projektet og dets resultater i eget netværk og egen lokalpresse. Erfaringerne fra tidligere projekter har vist, at det er mere effektivt at lade de lokale partnere fortælle om egne aktiviteter i deres netværk, frem for at bede dem fortælle en presseansvarlig i projektet, som så skal formidle nyheden videre til omverdenen.

Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav

Mål 1

Bred forankring af arbejdet med integration af innovation, inkubation og entreprenørskab på ungdomsuddannelserne

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 Projektledelse: Et velgennemført projekt, der sikrer at alle resultatkrav opfyldes.	Nedsættelse af styregruppe, arbejdsgrupper og aftaler om projektets gennemførelse imellem projektets partnere, herunder ledelsesmæssig ressourceallokering til projektet. Ultimo 2016 er medlemmer af styregruppe og arbejdsgrupper udpeget og informeret om projektet. Ved projektets afslutning forefindes de lovede projektsresultater, projektrapport samt projektregnskab

Mål 2

En komplet model for integration af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på en ungdomsuddannelse

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 2.1 En model for efteruddannelsen af de lærere, der skal fungere som mentorer i inkubatormiljøerne, som mentorer for detailiværksætterne og som	I løbet af projektperioden gennemføres en række erfa-workshops, der fungerer som aktionslæring for de deltagende lærere. Hver erfa-workshop vil indeholde mulighed for feedback fra lærerne med hensyn til brugbarheden af workshopindholdet, og der justeres i forhold til feedback. Processen dokumenteres med referat af hver erfa-workshop. Der planlægges med 2-3 årlige erfa-workshops i

facilitatorer i innovationsmiljøerne på STX	projektperioden. Første workshop forventes gennemført i februar 2017. Ved projektstart etableres den kommunikationsplatform, der skal understøtte erfa-samarbejdet for lærerne.
Resultatkrav 2.2 Som led i efteruddannelsen vil der blive udviklet mindst 5 undervisningsforløb, der skal sikre integrationen af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på partnerskolerne.	De 5 undervisningsforløb testes på partnerskolerne og der foretages en evaluering/tilfredshedsundersøgelse i forhold til de to slutbrugergrupper: lærere og elever. Forløbene justeres i forhold til evalueringen. Arbejdet med undervisningsforløbene starter medio 2017, testes i løbet af foråret 2018, justeres og testes igen i slutningen af 2018, så de færdige forløb kan medtages i den samlede projektmodel ved projektets afslutning.
Resultatkrav 2.3 Fem konkrete innovations-/inkubationsmiljøer, hvor der tilsammen ved projektets afslutning vil være skabt mindst 10 nye firmaer.	De konkrete miljøer etableres hurtigst muligt efter projektstart og senest primo 2017, så det vil være muligt at teste de modeller, undervisningsforløb og værktøjer, som projektet skal arbejde med.
Resultatkrav 2.4 Etablering af samarbejdsnetværk imellem eleverne i inkubationsmiljøerne.	Netværket etableres bl.a. via gennemførelse af 1 årlig expo/camp, hvor alle elever/start-ups involveret i inkubatormiljøerne deltager. Den første camp forventes gennemført i foråret 2017, og der forventes 3 camps i alt i projektet. De gennemføres på skift i partnernes lokalområder, og andre ungdomsuddannelser i lokalområdet inviteres til campen, så de kan blive præsenteret for projektet og dets resultater/delresultater. Der oprettes desuden en fælles kommunikationsplatform, hvor eleverne kan fortsætte erfa-udvekslingen imellem de fysiske camps.

Mål 3 En komplet model for integration af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på en ungdomsuddannelse	
Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 3.1 Komplet modelbeskrivelse for integration af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på en ungdomsuddannelse	Den færdige model vil beskrive hvordan man arbejder med innovation, inkubation og entreprenørskab på de uddannelsesretninger, der deltager i projektet. Modellen vil efterfølgende kunne bruges som manual af andre uddannelsesinstitutioner, der ønsker at oprette egne innovations- og inkubationsmiljøer.
Resultatkrav 3.2 Model for øget samarbejde med virksomhederne i det omgivende samfund	Modellen udvikles løbende i projektet, og arbejdet med modellen og projektets fremdrift i øvrigt kan følges på projektpartnerens hjemmesider. Ved projektets afslutning kan interesserede downloade den samlede model og enten implementere den direkte – eller justere i den inden den implementeres. Den færdige model foreligger ved udgangen af 2018. Hver partner har desuden inden projektets udløb lavet en liste med mindst 10 virksomheder, som de samarbejder med.
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift	

Projektets koordinator, Viden Djurs, har som en af sine opgaver at sikre at projektet gennemføres i forhold til den beskrevne tidsplan og at de beskrevne resultater nås. Rent praktisk gøres dette ved at nedsætte en styregruppe og arbejdsgrupper, at sørge for at disse indkaldes i forhold til projektets aktiviteter og milepæle, at disse leverer det planlagte arbejde, og i det hele taget at projektets partner leverer de lovede input til projektet til den aftalte tid.

Projektets fremdrift dokumenteres i 3 statusrapporter til Region Midt i projektets levetid: juni 2017, december 2017, juni 2018

Afsluttende rapport for det samlede projekt, indsendes til Region Midt i december 2018. Denne rapport vil bl.a. indeholde konklusioner der perspektiverer projektets metoder og effekter, samt

vurdere, hvilke elementer, der vil kunne overføres til andre ungdomsuddannelser i regionen. Endvidere vil slutrapporten indeholde en beskrivelse af de udviklede modeller i projektet – alle vil kunne bruges som manual for andre ungdomsuddannelser, der ønsker at arbejde med integration af innovation, inkubation og entreprenørskab i deres uddannelser.

Ansøgning del 2

Punkt 6. Beskrivelse af indhold

Feltet vil blive udfyldt efter en evt. bevilling og ske i samarbejde med administrationen i Region Midtjylland.

Punkt 7. Organisering og aktører

Viden Djurs og projektets partnerne Learnmark i Horsens, Skive Handelsskole, Skive Tekniske Skole, Tørring Gymnasium og Randers Statsskole vil selv kunne levere en stor del af de kompetencer, der er nødvendige for gennemførelsen af dette projekt. Dog vil projektet inddrage gode værktøjer, metoder, kurser og oplægsholdere med ekspertise på området ud fra et ønske om optimering af ressourcerne – der er ikke grund til at genopfinde værktøjer og metoder, der allerede er udviklet. Som basis for inddragelsen af eksterne tjenesteydelser bruges rapporten fra forprojektet: Innovation, Iværksætteri og Entreprenørskab.

Viden Djurs har nu igennem de sidste snart 6 år arbejdet med inkubatorer inden for spilbranchen i to store KASK-projekter, hvoraf det ene i øvrigt blev udnævnt til **Regio Star** – dvs. EU's bedste projekt i kategorien "Smart Growth". Igennem de to projekter har Viden Djurs erfaret, hvor stor en effekt det har at arbejde systematisk med et inkubatormiljø, hvor de unge ikke blot får tilbudt en kontorplads, men også professionel sparring i etableringen af deres virksomhed. Ved afslutningen af KASK-projekt 1 var der 15 gode virksomheder, som kunne leve af deres egen produktion. Viden Djurs er derfor ikke i tvivl om, at det **kan** lade sig gøre at få vore dygtige unge gjort til iværksættere.

KASK-projekterne har fortrinsvis henvendt sig til studerende, eller unge, der var færdige med deres studier. For gymnasielever og EUD-elever er situationen lidt anderledes. Her er det

nødvendigt, at arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab til en vis grad inkorporeres i uddannelsen pædagogisk og didaktisk, ellers kan det føre til konflikter for eleverne imellem det at skulle passe sit almindelige skolearbejde og passe sit iværksætterfirma, og hermed også konflikter imellem de lærere, der er involveret i det innovative arbejde, og dem, der ikke er. Dette har alle partnere i projekt Young Business erfaret, og netop den erfaring er med til at danne grundlag for planlægningen af dette projekt.

Learnmark og Skive Handelsgymnasium + Skive Tekniske Gymnasium havde i Young Business projektet fokus på, at det etablerede inkubationsmiljø skulle have virksomheder, hvor HTX-elever og HHX-elever arbejder tæt sammen i processer, hvor tekniske færdigheder og merkantile færdigheder tilsammen skaber slagkraftige og bæredygtige virksomheds-enheder. Som nævnt har denne tilgang allerede båret frugt for Learnmark i form af en førsteplads ved VM i entreprenørskab. Disse erfaringer videregives i det nye projekt, hvor man vil kombinere dem i processen med at integrere arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab yderligere pædagogisk og didaktisk.

STX vil bibringe partnerskabet en ny tilgang til arbejdet med innovation i inkubationsmiljøer. Som nævnt er det ikke deres intention at skabe nye virksomheder – selvom de selvfølgelig ikke vil hindre, at det sker – men deres tilgang er mere en demonstration af, hvordan man kan bruge et inkubationsmiljø i arbejdet med innovationsprocesser og dermed skabe entreprenante unge. EUD vil bidrage med en meget praktisk tilgang til arbejdet med inkubation, innovation og entreprenørskab: der åbnes fysiske pop-up butikker i samarbejde med den lokale handelsstandsforening, og de unge afprøver dermed praktisk deres idéer om konceptudvikling og nye forretningsmodeller, der skal skabe mere liv i bymidter. Projektgruppen forventer en god portion synergi i samarbejdet imellem de tre gymnasieretninger og EUD, hvor de unge vil få udbredt mulighed for erfaringsudvekslinger og gensidig sparring og dermed også mulighed for at udvikle og afprøve helt nye idéer.

I hele projektet vil der være et omfattende samarbejde med det omgivende erhvervsliv, og i EUD-delen vil en handelsstandsforening blive direkte involveret i projektets afvikling.

Desuden vil projektet samarbejde med andre aktører på området, så der ikke er risiko for, at der bruges penge på at opfinde noget, der allerede eksisterer.

Styregruppe

Styregruppen vil bestå af en repræsentant for hver af partnerne i projektkonsortiet og fungere som projektets ledelse med projektholder Viden Djurs som leder af styregruppen. Styregruppens ansvar vil være at overvåge projektets fremdrift og at sikre, at projektet når sine mål til tiden. Hvis det viser sig, at tidsplan eller budget ikke holder, er det styregruppens opgave at vurdere sagen, justere projektplanen og fremlægge den justerede projektplan til opdragsgiverne til godkendelse.

Styregruppen skal tilse, at de nedsatte arbejdsgrupper har de fornødne informationer og kompetencer til at gennemføre de pålagte opgaver, samt at overvåge, om opgaverne faktisk bliver udført i overensstemmelse med projektplanen.

Styregruppen skal endvidere tilse at projektets kommunikation, internt såvel som eksternt, fungerer, og træde til med det samme, hvis der skulle opstå en konflikt imellem projektets partnere.

Det er styregruppens ansvar at indkalde til partner- og arbejdsgruppemøder samt workshops, at sørge for, at dagsordner til sådanne møder bliver udsendt i rimelig tid inden møderne, at der under møderne skrives et referat, og at dette udsendes til alle partnere i rimelig tid efter hvert møde. Ligeledes skal styregruppen udsende referater af egne møder til alle partnere.

Projektgruppe:

Partnerkonsortiet udgøres af 6 erhvervsgymnasieafdelinger (Learnmark og Viden Djurs deltager med såvel deres HHX som HTX afdelinger), 2 almene gymnasier og 2 EUD Merkantil afdelinger:

1. Viden Djurs – kontaktpersoner: Tove Ingerslev, projektledelse (ti@videndjurs.dk), Morten Bang Sørensen, HHX og HTX (mbs@videndjurs.dk), Torben Johansen, EUD Merkantil (tojo@videndjurs.dk)
2. Learnmark – kontaktperson: Hans Hønborg (hjen@learnmark.dk) HHX og HTX.
3. Skive Tekniske Gymnasium – kontaktpersoner: Hans-Jørgen Pedersen, HTX (hjp@skivets.dk), Marianne B. Johansen, HTX (MJO@skivets.dk)
4. Skive Handelsskole – kontaktperson: Henrik Neve, HHX (hn@skivehs.dk), Henrik Nyby, HHX (hny@skivehs.dk)

5. Tørring Gymnasium – kontaktpersoner: Tanja Huus Gulmann, STX, (th@toerring-gym.dk), Steen Fiil Christensen, STX, (sc@toerring-gym.dk)
6. Randers Statsskole – kontaktpersoner: Lone Andersen, STX, (la@rs-gym.dk)

Arbejdsgrupper/ansvarsfordeling:

Resultatkrav 1.1

Projektledelse: Et velgennemført projekt, der sikrer at alle resultatkrav opfyldes.

Ansvarlig partner: Viden Djurs

Deltagende partnere: alle.

Resultatkrav 2.1

Udvikling af model for kompetenceudvikling af de lærere, der skal fungere som mentorer i inkubatormiljøerne, som mentorer for detailiværksætterne og som facilitatorer i innovationsmiljøerne på STX

Ansvarlig partner for HHX/HTX: Learnmark

Ansvarlig partner for STX: Tørring Gymnasium

Ansvarlig partner for EUD: Viden Djurs

Deltagende partnere: alle

Resultatkrav 2.2

Udvikling af mindst 5 undervisningsforløb, der skal sikre integrationen af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på partnerskolerne. Forløbene skal dække alle involverede uddannelsesretninger.

Ansvarlig partner for HHX/HTX: Skive Handelsskole

Ansvarlig partner for STX: Tørring Gymnasium

Ansvarlig partner for EUD: Viden Djurs

Deltagende partnere: alle

Resultatkrav 2.3

Seks konkrete innovations-/inkubationsmiljøer, hvor der tilsammen ved projektets afslutning vil være skabt mindst 10 nye firmaer.

Ansvarlig partner: Alle projektpartnere/afdelinger etablerer et innovations- og inkubationsmiljø bortset fra Randers Statsskole.

Resultatkrav 2.4

Etablering af samarbejdsnetværk imellem eleverne i inkubationsmiljøerne

Netværket etableres bl.a. via gennemførelse af 1 årlig expo/camp, hvor alle elever/start-ups involveret i inkubationsmiljøerne deltager. Den første camp forventes gennemført i foråret 2017, og der forventes 3 camps i alt i projektet. De gennemføres på skift i partnernes lokalområder, og andre ungdomsuddannelser i lokalområdet inviteres til campen, så de kan blive præsenteret for projektet og dets resultater/delresultater. Der oprettes desuden en fælles kommunikationsplatform, hvor eleverne kan fortsætte erfa-udvekslingen imellem de fysiske camps.

Ansvarlig partner: Skive Tekniske Gymnasium

Deltagende partner: alle – og specielt den skole i hvis lokalområde campen/expoén skal foregå

Resultatkrav 3.1

Komplet modelbeskrivelse for integration af arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab på en ungdomsuddannelse.

Ansvarlig partner for HHX/HTX: Viden Djurs

Ansvarlig partner for HTX: Skive Tekniske Gymnasium

Ansvarlig partner for STX: Tørring Gymnasium

Ansvarlig partner for EUD: Viden Djurs

Deltagende partnere: alle

Resultatkrav 3.2

Model for øget samarbejde med virksomhederne i det omgivende samfund

Modellen udvikles løbende i projektet, og arbejdet med modellen og projektets fremdrift i øvrigt kan følges på projektpartneres hjemmesider. Ved projektets afslutning kan interesserede downloade den samlede model og enten implementere den direkte – eller justere i den inden den

implementeres. Den færdige model foreligger ved udgangen af 2018. Hver partner har desuden inden projektets udløb lavet en liste med mindst 10 virksomheder, som de samarbejder med.

Ansvarlig partner: Learnmark

Deltagende partnere: alle

Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse

Den overordnede projektledelse varetages af Viden Djurs og projektlederens opgaver omfatter:

Overordnet projektstyring og monitorering: Varetagelse af denne funktion ligger i projektets styregruppe, men det er projektlederens ansvar at planlægge funktionen, få den på styregruppemødernes dagsorden samt at sikre, at der bliver fulgt op på styregruppens beslutninger.

Det er projektlederens ansvar at indkalde til styregruppemøder, sikre at der skrives referat og at dette sendes til alle projektpartnere.

På samme måde har projektlederen initiativpligten med hensyn til nedsættelse af arbejdsgrupper, sikring af disses jævnlige afrapportering til styregruppen samt sikring af, at arbejdsgrupperne overholder projektets tidsfrister.

Eventuelle konflikter i projektet behandles af styregruppen, men det er projektleder, der har det overordnede ansvar for løsning af konflikterne. Det betyder også, at hvis projektgruppen ikke kan opnå enighed om løsningen på et problem eller en konflikt, er det projektlederen, der har den endelige afgørelse.

Projektlederen tilser, at alle projektets partnere overholder projektets rapporteringsforpligtelser, såvel statusrapporter som regnskaber.

Den økonomiske projektadministration varetages af projektlederen fra Viden Djurs, der sikrer at der sammen med statusrapporterne indsendes statusregnskaber, og sammen med slutrapporten et slutregnskab. Fra projektets start vil projektlederen informere projektets partnere om kravene til timeregistreringer og anden nødvendig projektdokumentation.

Projektlederen fungerer som kontaktperson i projektet i forhold til Region Midt.

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

Som beskrevet ovenfor vil projektet i et vist omfang inddrage underleverandører hvor det er relevant. Som udgangspunkt for inddragelse af andre aktører bruges rapporten fra forprojektet Innovation, Inkubation og Entreprenørskab.

Målet med samarbejdet er at anvende de gode metoder, kurser og værktøjer, der allerede findes på området fremfor at bruge tid og penge på at udvikle dem (igen). Når projektets ledelse laver den detaljerede projektplan, vil den samtidig kigge på, hvilke andre aktører, der kan levere gode bidrag til projektet. Allerede i ansøgningens skrivefase har partnerne kigget på de muligheder som aktører som FFE, Happy42, Step1, Insero, Naturvidenskabernes Hus m.fl. har på hylderne, men alt dette planlægges nærmere, hvis projektet godkendes.

Når projektet indgår en aftale med en underleverandør, udfærdiges en kontrakt med beskrivelse af den ønskede leverance, indholdsmæssigt såvel som kvalitetsmæssigt. Desuden anføres dato og sted for leverancen, leverancens omfang i timer, samt timepris. Leverandøren får desuden til opgave at evaluere på deltagernes tilfredshed med leverancen. Forud for kontraktens indgåelse vil projektledelsen desuden foretage en markedspektivering for at finde ud af, om leverancens pris er realistisk i forhold til andre udbud på markedet. Efter hver leverance vurderer projektledelsen, om samarbejdet med den pågældende leverandør skal fortsætte.

Punkt 8. Forankring

Projektets fremdrift beskrives løbende på partnerskolernes hjemmesider, og ved projektets afslutning vil projektets resultater være fast forankrede på de deltagende partnerskoler. Hver enkelt partner vil søge optimal pressedækning omkring de projektaktiviteter, der foregår lokalt. Fra projekt Young Business ved vi, at aktiviteter vedrørende innovation og entreprenørskab medvirker til en positiv opfattelse af en ungdomsuddannelse – og det er derfor et konkurrenceparameter.

Desuden vil projektgruppen arbejde på jævnlige pressemeddelelser om projektet og dets resultater, især omkring projektets store events, som er de planlagte camps eller expos for de deltagende elever.

Samarbejdet med andre aktører på området vil desuden forstærke forankringen af projektets resultater. Aktørerne vil kunne udbrede kendskabet til projektet til lignende projekter, og dette projekt stiller naturligvis alle udviklede modeller og værktøjer frit til rådighed for alle andre – og alle er velkomne til at deltage i projektets fælles aktiviteter. Hver uddannelsesinstitution vil desuden lægge projektets resultater til fri download på deres hjemmesider.

Punkt 9. Effektkæde

Aktivitetsmål 1	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
I løbet af projektperioden gennemføres en række erfa-workshops, der fungerer som aktionslæring for de deltagende lærere. Hver erfa-workshop vil indeholde mulighed for feedback fra lærerne med hensyn til brugbarheden af workshopindholdet, og der justeres i forhold til feedback. Processen dokumenteres med referat af hver erfa-workshop. Der planlægges med 2-3 årlige erfa-workshops i	En model for efteruddannelsen af de lærere, der skal fungere som mentorer i inkubatormiljøerne på HHX og HTX En model for efteruddannelse af de lærere, der skal fungere som mentorer for detailiværksætterne på EUD Merkantil En model for efteruddannelse af de lærere som skal fungere som facilitatorer i innovationsmiljøerne på STX	Arbejdet i innovations- og inkubationsmiljøerne bliver fast forankret som en del af den daglige drift på partnerskolerne. Lærerkollegierne har via kompetenceudviklingen set såvel faglige som tværfaglige mål og ser det desuden som en gevinst, at skolerne arbejder med innovations- og inkubationsmiljøer	Andre ungdomsuddannelser har set nytteeffekten på projektets partnerskoler ved arbejdet med innovations- og inkubationsmiljøer, og de er nu i gang med at forankre lignende modeller i egne institutioner.

Aktivitetsmål 2	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Der udvikles 5 undervisningsforløb,	5 konkrete undervisningsforløb	De udviklede undervisningsforløb	De 5 udviklede undervisningsforløb

der testes på partnerskolerne og der foretages en evaluering/tilfredshedsundersøgelse i forhold til de to slutbrugergrupper: lærere og elever. Forløbene justeres i forhold til evalueringen. Arbejdet med undervisningsforløbene starter medio 2017, testes i løbet af foråret 2018, justeres og testes igen i slutningen af 2018, så de færdige forløb kan medtages i den samlede projektmodel ved projektets afslutning.	løb, der dækker alle de uddannelsesområder, der er repræsenteret i projektet, og som vil kunne indgå i partnerskolernes faste arbejde med at integrere arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab i undervisningen.	gør det nemmere for de deltagende lærerkollegier at integrere arbejdet med innovation, inkubation og entreprenørskab fagligt såvel som tværfagligt i den almindelige undervisning	der vil være gode modeller for, hvordan man laver nye undervisningsforløb, og der udvikles løbende nye forløb på alle de deltagende uddannelsesområder. Da det etablerede lærer erfa-netværk fortsætter med at fungere også efter projektets ophør, vil der være videndeling med hensyn til de udviklede forløb, hvilket medfører, at det samlede antal af gode undervisningsforløb 3 år efter projektets udløb når op på mindst 50.
Aktivitetsmål 3	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Der arbejdes med etablering af konkrete innovations- og inkubationsmiljøer	HHX/HTX innovations- og inkubationsmiljøer, hvor man vil give adgang dels til unge start-up virksomheder og dels til unge, der gerne vil afprøve, om livet som entreprenør vil være noget for	Der etableres i løbet af projektperioden mindst 10 nye iværksættervirksomheder, og de deltagende HHX/HTX afdelinger afprøver innovations- og inkubatormodellen så godt, at den ved projektets slutning er en fast forankret del	Erhvervsgymnasierne fortsætter deres arbejde med innovations- og inkubationsmiljøerne, og unge elever etablerer løbende nye små virksomheder, heraf vil der være ca. 5 om året, som overlever på sigt –

	dem. Konkret vil miljøerne servicere 6 HHX/HTX afdelinger STX innovations- og inkubationsmiljø på Tørring Gymnasium. STX vil bibringe partnerskabet en ny tilgang til arbejdet med innovation i inkubationsmiljøer. Deres tilgang er primært en demonstration af, hvordan man kan bruge inkubationsmiljøer i arbejdet med innovationsprocesser og dermed skabe entreprenante unge. EUD Merkantil/detail vil bidrage med en meget praktisk tilgang til arbejdet med inkubation, innovation og entreprenørskab: der åbnes fysiske pop-up butikker i	af skolernes undervisningstilbud. Ca. 200 STX-elever vil i løbet af projektperioden have arbejdet i et innovations- og inkubationsmiljø og have prøvet at arbejde innovativt med nye idéer samt have stiftet bekendtskab med samarbejde med erhvervsvirksomheder, f. eks. i form af "industry workshops" EUD Merkantil/detail vil i samarbejde med den lokale handelsstandsforening have etableret innovations- og inkubationsmiljøer –	og endnu flere unge har prøvet at arbejde med innovation og inkubation. Ca. 20 andre erhvervsgymnasier vil efter 10 år have implementeret den model, som er udviklet af projektet. De deltagende EUD-elever vil bruge deres erfaringer til projektet til at
--	--	--	--

	samarbejde med den lokale handelsstandsforening, og de unge afprøver dermed praktisk deres idéer om konceptudvikling og nye forretningsmodeller, der skal skabe mere liv i bymidter. Projektgruppen forventer en god portion synergi i samarbejdet imellem de tre gymnasieretninger og EUD, hvor de unge vil få udbredt mulighed for erfaringsudvekslinger og gensidig sparring og dermed også mulighed for at udvikle og afprøve helt nye idéer.	typisk i form af tomme butikker i det lokale indkøbsmiljø, hvor der indrettes pop-up butikker.	etablere egne butikker samt at udvikle nye forretningskoncepter, der på sigt sætter gang i købstædernes handelsmiljø. Dette medfører også, at det bliver nemmere for eksisterende butikker at foretage generationsskifte, for der vil være unge med interesse og evner for at købe deres butikker. På langt sigt vil det betyde, at der etableres 20 nye butikker i de deltagende lokalområder.
Aktivitetsmål 4	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Der etableres et samarbejdsnetværk imellem eleverne i Innovations- og inkubationsmiljøerne bl.a. via gennemførelse af 1 årlig expo/camp pr.	Samarbejdsnetværk imellem eleverne i innovations- og inkubationsmiljøerne.	Hver camp vil have et specifikt tema, og til understøttelse af temaet, vil projektet dels bruge egne kompetencer og dels hente eksterne	På langt sigt fortsætter netværkssamarbejdet imellem partnerskolernes innovations- og inkubationsmiljøer,

år, hvor alle elever/start-ups involveret i inkubatormiljøerne deltager. Den første camp forventes gennemført i foråret 2017, og der forventes 3 camps i alt i projektet. De gennemføres på skift i partnernes lokalområder, og andre ungdomsuddannelser i lokalområdet inviteres til campen, så de kan blive præsenteret for projektet og dets resultater/delresultater. Der oprettes desuden en fælles kommunikationsplatform, hvor eleverne kan fortsætte erfa-udvekslingen imellem de fysiske camps.		tjenesteydelser ind i form af kurser, oplægsholdere, værktøjer mm., der bruges på campen. Hver camp planlægges med muligheder for netværkdannelser på tværs af uddannelser og skoler. F. eks kunne en spilvirksomhed fra Grenaa hjælpe en e-handelsvirksomhed fra Horsens med at udvikle et spil til markedsføringen af en e-handelsbutik – eller en e-handelsbutik laver sammen med et nyudviklet detailhandelsfirma et forretningskoncept, der kombinerer fysisk handel med e-handel. Projektet vil desuden understøtte netværksdannelsen imellem de unge virksomheder ved at oprette et virtuelt forum, hvor de kan fortsætte deres idéudveksling i perioderne imellem de fysiske camps. Endvidere vil camps fungere som markedsføring af	og efterhånden er der opsamlet så meget erfaring med, hvordan de forskellige skoler og uddannelsesretninger kan supplere hinandens kompetencer og hjælpe hinanden med konkrete udviklingsopgaver, at der hele tiden opstår netværkssamarbejde på tværs af skoler og uddannelsesretninger. På den måde vil der på sigt blive tale om etablering af mindst 10 nye samarbejdskonstellationer om året, der løser mindst 10 konkrete arbejdsopgaver.
---	--	---	--

		projektmodellen i forhold til andre ungdomsuddannelser i regionen, hvilket på kort sigt medfører, at mindst 10 andre ungdomsuddannelser i regionen implementerer modellen.	
Aktivitetsmål 5	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Udvikling af model for øget samarbejde imellem ungdomsuddannelser og det omgivende erhvervsliv. Modellen udvikles løbende i projektet, og arbejdet med modellen og projektets fremdrift i øvrigt kan følges på projektpartneres hjemmesider. Ved projektets afslutning kan interesserede downloade den samlede model og enten implementere den direkte – eller justere i den inden den implementeres. Den færdige model foreligger ved udgangen af 2018. Hver partner har desuden inden projektets udløb lavet en liste med mindst 10	Modellen vil få form som en slags idékatalog over, hvilke aktiviteter skolerne kan gennemføre sammen med virksomheder, så både skoler og virksomheder får oplevelsen af en win-win situation. Skolerne får på den måde mulighed for at deres lærere kan gennemføre konkrete samarbejdsprojekter med det lokale erhvervsliv, inkubatorvirksomhederne får praksisnær ansættelsesundervisning i forhold til virksomhedsdrift, og virksomhederne	Når projektet slutter, vil hver partnerskole have udbygget sit samarbejde med det omgivende erhvervsliv i en sådan grad, at lærerkollegierne ikke længere opfatter det som noget fremmed og lidt skræmmende at skulle tage kontakt til erhvervslivet med hensyn til samarbejde om forskellige aktiviteter. Det vil således være naturligt at bede lokale virksomheder om for eksempel at stille op som mentorer for små nye virksomheder, dommere ved konkurrencer på camps, gæstelærere om forskellige faglige temaer. Ligeledes vil det også være naturligt for lokale virksomheder at kontakte skolerne	Samarbejdet imellem ungdomsuddannelser og det omgivende erhvervsliv er nu blevet så fast forankret, at det indgår som en naturlig del af den måde, som regionens uddannelsesinstitutioner leverer deres undervisning på.

virksomheder, som de samarbejder med.	kan eksempelvis få nye input til deres produktion eller markedsføring, for eksempel via afholdelse af "industry workshops" eller lignende aktiviteter på partnerskolerne. Til understøttelse af modellen vil hver projektpartner have en liste med hver 10 virksomheder i deres netværk.	med konkrete forslag til samarbejdsprojekter – for eksempel afholdelse af "industry workshops", hvor elever kommer med problemløsningsforslag til aktuelle udfordringer, som de lokale virksomheder måtte have. Som målbart resultat vil hver skole ved projektets udgang have en liste over mindst 10 lokale virksomheder, som de samarbejder med.	
---------------------------------------	--	--	--

De kritiske antagelser er:

- Partnernes lærerkollegier har i forvejen så travlt med at gennemføre deres almindelige undervisning, at det også at skulle integrere arbejdet med innovations- og inkubationsmiljøer i undervisningen vil blive betragtet som en ekstra byrde fremfor en gevinst. Derfor er det vigtigt, at projektets gennemførelse er forankret hos ledelsen i partnerinstitutionerne, så der kan allokeres ressourcer til de involverede lærere
- Der er en vis berøringsangst fra læreres side, når det drejer sig om at kontakte en virksomhed og bede den om at levere en ydelse – f. eks i form af et gæsteoplæg for en klasse. Derfor er det vigtigt at projektet beskriver og afprøver en model for samarbejdet imellem skoler og virksomheder, så det efterhånden bliver en naturlig del af dagligdagen hos såvel skoler som virksomheder at man samarbejder
- Der har ofte været en vis skepsis fra de respektive uddannelsesområder over for hinanden med hensyn til udbytte af et samarbejde på tværs af skoler og uddannelsesretninger. Derfor er det vigtigt, at det via dette projekt demonstreres, hvor stor et udbytte man faktisk kan få ud af det.

Punkt 10. Budget

Udgiftsbudget	2015	2016	2017	2018	Projekt samlet
Resultatkrav 1					
Projektleddelse: styre- og arbejdsgrupper, aftaler om projekt-gennemførelse med partnere og underleverandører. Projekttadm.: regnskab og afrapportering, dokumentation af projekttak. 855 t.	22	88	88	66	264
Konsulentydelse					0
Andre udgifter: Kørsel til møder, mødeforplejning	1	3	3	3	10
I alt	23	91	91	69	274
Resultatkrav 2.1					
Planlægning og gennemførelse af i alt 7 erfa-workshops for lærere på HHX/HTX, STX og EUD. 20 timer pr. lærer pr. workshop, inkl. forberedelse og efterbehandling.					
HHX/HTX, 20 timer*7 workshops*18 lærere*305 kr. pr. time	109	219	327	109	764
STX; 8 lærere*7 workshops*20 timer*329 kr. pr. time	52	105	157	52	366
EUD; 4 lærere*7 workshops*20 timer*277 kr. pr. time	22	44	66	22	154
Konsulentydelse:					0
oplæg/kurser fra relevante eksterne eksperter		25	35	15	75
Andre udgifter					0
Kørsel til møder, mødeforplejning, materialer	11	22	33	11	77
I alt	194	415	618	209	1436
Resultatkrav 2.2					
Udvikling og test af undervisningsforløb på partnerskoler:					
HHX/HTX, 400*305		22	63	37	122
STX; 400*329		30	80	21	131
EUD; 400*277		22	68	21	111
Andre udgifter: Materialer og kørsel		15	25	15	55
I alt	0	89	236	94	419
Resultatkrav 2.3					
Etablering af 5 innovations- og inkubationsmiljøer, inkl. bemanning	15	130	130	60	335
Konsulentydelse:					0
Oplægsholdere/gæstelærere i inkubatormiljøerne		25	25	25	75
Andre udgifter					0
materialer, 85.000 kr. pr. inkubator		425			425
I alt	15	580	155	85	835
Resultatkrav 2.4					
Etablering af erfa-nerværk imellem elever: 3 camps/expos, 24 t. pr. lærer pr. camp. 2 lærere pr. partner					
HHX/HTX, 144*305*3		44	44	44	132
STX; 48*329*3		16	16	16	48
EUD; 48*277*3		13	13	13	39
Konsulentydelse					
inviterede "key note" speakers		5	10	10	25
Andre udgifter					
transport af elever og expomaterialer		15	15	15	45
lokaleleje, materialer, forplejning		15	15	15	45
I alt	0	108	113	113	334
Resultatkrav 3.1 og 3.2					
Modelbeskrivelser, 75 t. à 305 kr.				23	23
I alt		0		23	23
Revision	0	0	0	35	35
Samlede udgifter	232	1283	1213	628	3356

Finansieringsbudget	2015	2016	2017	2018	Projekt samlet
Region Midtjylland tilskud	185,60	1026,40	970,40	502,40	2684,80
Egenfinansiering	46,40	256,60	242,60	125,60	671,20
Samlet finansiering	232	1283	1213	628	3356

Kommentarer til budgettet:

De anvendte timesatser er baseret på undervisningsministeriets **timelønssatser for 2016**

Timelønssatserne for 2016 er beregnet på baggrund af følgende

- Et årsværk udgør samlet set 1680 timer
- Overhead per årsværk er 150.000 kr. årligt
- Lønsatsen er reguleret med en forventet årlig lønstigning i 2016 på 0,7 %

Område	Årsværk	Timesats 2016 i kr. eks. overhead	Overhead 2016	Timesats 2016 i kr. inkl. overhead
Erhvervsgymnasier	511.655	305	90	394
Gymnasier	552.908	329	90	419
EUD	465.354	277	90	363

Projektet har anvendt timesatsen **uden tillæg af overhead**.

Punkt 11. Underskrift

Sted, dato

Grenaa, den 11. august 2016

Ansøgers underskrift:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Niels Ole Svit', written in a cursive style.

Niels Ole Svit, Direktør for Viden Djurs

Horsens-elever vandt EM med en app til ordblinde

Kåret til Europas bedste unge entreprenører

Af Anne Birch Bech-Larsen
abl@hfo.dk

HORSENS - Det er så vildt. Vi har nok slet ikke rigtig fattet det endnu.

Alexander Gram Jensen, der efter sommerferien skal i 3.g på Lærmark i Horsens er træt, udmattet og frem for alt superglad, da Folkebladet fanger ham på en telefon i toget på vej mod lufthavnen et sted i Schweiz.

Sammen med tre kammerater, Kristoffer Strube Græm og William Nyby Pedersen, som også er fra Horsens, samt Anders Bredgaard Thuesen fra Esbjerg, vandt han sent i aften EM i entreprenørskab. Desværre var William Nyby Pedersen ikke med i Schweiz, da han er på en længere ferie.

Eleverne har udviklet app'en SubReader, der kan læse undertekster højt for ordblinde. Det betyder, at de kan se bl.a. film og serier på Netflix på lige fod med alle andre.

Den gode idé kombineret med forretningssans, viden om avanceret softwareteknologi og masser af arbejdstimer har bragt gymnasieeleverne langt. De har bl.a. vundet DM i entreprenørskab og adskillige andre konkurrencer, og i går kunne de føje titlen europamestre til en lang række af sejre gennem det seneste år.

Havde satset på it-pris

Det stod først sent i konkurrencen klart for eleverne, at de løb med sejren.

- Vi havde satset lidt på at vinde særprisen for it. Men den vandt et hold fra Rumænien, der havde udviklet nogle briller, der kan hjælpe blinde, vi var ret skuffede og tænkte, at løbet var kørt. Da dommeren skulle begrunde den samlede vinder, startede han med at sige, at prisen gik til nogen, der kunne

De lokale gymnasieelever vandt i aften EM i entreprenørskab foran flere tusind elever fra 36 lande. Fra venstre ses Alexander Gram Jensen, Kristoffer Strube Græm og Anders Bredgaard Thuesen. William Nyby Pedersen var ikke med i Schweiz, da han er på en længere planlagt ferie.

FOTO: LÆRMARK

hjælpe handicappede. Vi tænkte, at rumænerne så ville vinde. Men så sagde han, at vinderne faktisk ville kunne hjælpe ham. Og så tænkte jeg: Han ser da ikke særlig blind ud. Han er så åbenbart ordblind - og det var os, der vandt. Det er helt uvirkeligt, og vi var helt rundt på gulvet, fortæller Alexander Gram Jensen.

Fra dommerne lød der rosende ord til de lokale elever.

- De er på banen med et innovativt og teknisk svært produkt. De har i de her tre dage vist, hvor godt de arbejder sammen og præsterer et højt niveau igen og igen, lød det i forbindelse med overrækkelsen.

Alexander Gram Jensen fortæller, at eleverne tager en hel masse med hjem fra konkurrencerne i Schweiz.

- Først og fremmest selvfølgelig masser af netværk. Og så har vi fået bekræftet,

at vi har en god idé - også fra forretningsfolk. Vi har masser af gejst til at tage hjem og videreudvikle app'en og ideen, siger han.

Bagage blev forskinket

EM-vindernes bagage ankom til Schweiz med mere end et døgn forsinkelse, så de måtte stille op til deres første delkonkurrence i det tøj, de havde rejst i.

- Vi var megastressede, da vores bagage ikke nåede til Schweiz samtidig som os. Det betød, at vi skulle til et svært dommerinterview i shorts og T-shirts. Da var vi temmelig pressede, men interviewet gik heldigvis ret godt alligevel, og vi nåede at få købt nyt tøj til de næste præsentationer, siger Alexander Gram Jensen.

I alt har omkring 270.000 elever fra 36 lande deltaget i konkurrencen. Ved afslutningen i Schweiz deltog 200.

SUBREADER

■ **Pt. kan appen** læse undertekster højt fra danske og udenlandske film og tv-serier - også de fleste aktuelle biografier. Målet er, at SubReader på sigt også skal kunne læse undertekster højt fra danske og udenlandske tv-kanaler.

■ **Appen henter underteksterne** i en database. Lyden bliver afspillet via appen på smartphone eller tablet. Når filmen er i gang, kan man nemt synkronisere billedet og oplæsning af undertekster, så det ikke betyder noget, at man ikke ser filmen fra starten.

■ **Appen er programmeret** i react native, der er udviklet af Facebook.

■ **SubReader har** i udviklingen af deres app holdt inspirationsmøder med Danmarks Radio, som har websitet Lige til med nyheder, der er lette at læse, og MV Nordic, som udvikler it-programmer til undervisningsbrug målrettet ordblinde.

■ **Forventet pris:** Gratis den første måned, herefter koster app'en 29 kroner om måneden i abonnement.

Til EM i entreprenørskab modtog 10 unge lederaspiranter også en Leadership Award. En af de 10 var Alexander Gram Jensen, som dermed er blandt Europas 10 bedste lederaspiranter. Han modtog samme award til DM i entreprenørskab i foråret 2016.

Tegnerier på Jernlageret

HORSENS - I morgen rykker Horsens Kunstmuseum for tredje og sidste gang ind på Jernlageret med en kunstnerisk workshop.

To studerende fra Visuelt Gymnasium, Maria N. Blicher og Lisa Dalgas, vil lede en eftermiddag med fokus på tegning.

Tilbudet er rettet mod unge i alderen 12-20 år. Workshoppen varer fra kl. 13 og tre timer frem, og man kan bare møde op.

Ny præst klar på Sønderbro

HORSENS - 35-årige Tine Bonde Klausen bliver ny præst i Sønderbro Sogn i Horsens. Hun afløser Anne Marie Kristensen, som pr. 1. august går på efterløn.

Tine Bonde Klausen er uddannet fra Aarhus Universitet. Hun kommer fra en stilling som sognepræst i Lyngby og Alboe sogne på det nordlige Djursland.

Den nye præst tiltræder 15. august. Hun indsættes dog dagen før, søndag 14. august, ved højmesses kl. 10. Bagefter inviterer menighedsrådet til reception i sognekolokalerne.

Røverhistorie på Kulturstationen

HORSENS - For sidste gang i sommerferien inviterer Kommediethuset på lørdag til teater på Kulturstationen.

Et sommerhold med børn fra 10 år og op efter arbejder i denne uge med en historie om to røverbander, som ligger i krig med hinanden - indtil der en dag sker noget helt uventet. Instruktør er Fie Hammerich.

Det færdige resultat vises på lørdag kl. 15, og alle er velkomne til at kigge med.

Indbrud i naturbørnehave

VESTBIRK - Naturbørnehaven på Søvej i Vestbirk har anmeldt indbrud begået i tidsrummet mellem tirsdag kl. 22.30 og onsdag kl. 17.30.

Ifølge Sydøstjyllands Politi er der knust en rude i en glasdør. Det er uvist, om der er stjålet noget.

Promiller i blodet

HORSENS - En 40-årig mand fra Horsens er sigtet for spirituskørsel, efter at han i går morges bonede ud på alkohomet. Manden blev rutinemæssigt vinket ind til siden kl. 9.20 på Tordenskjoldsgade, oplyser Sydøstjyllands Politi.

Vikinger skal kæmpe om jysk titel

Næste lørdag er der stærkmændskonkurrence på Søndergade

HORSENS - Der er muskler, koncentration og adrenalin i luften, når der lørdag 6.

august skal prøves kræfter med tunge elementer.

Det er denne gang de jyske mænd, der kaster sig ud i dysten om at blive Jyllands stærkeste mand.

Arrangementet foregår på Søndergade fra kl. 11, og støvnet kvalificerer de tre bedste til den landsdækkende

konkurrence Danmarks Stærkeste Mand 2016.

Foruden de kæmpende jyske vikinger, der både skal løfte, bære og trække mange kg den dag, bliver der også besøg af den regerende danmarksmester og jyske mester Mikkel Leicht.

- Han vil kæmpe alt, hvad

han kan for at se, om han kan generobre titlen i år, lyder det på City Horsens' hjemmeside, der opfordrer til en interessant dag i midtbyen.

JH

Den regerende mester Mikkel Leicht er med i Horsens.

ARKIVFOTO

Ansøgning

Vedrørende

Udvikling af prototyper på Fablabs for at understøtte elevernes innovative og entreprenørielle kompetencer – og forberedelse til iværksætteri

Oktober 2016 – 31.12. 2018

Ansøger

Aarhus Gymnasium, Aarhus Tech v/ Rektor Jens Tønning

Kontaktperson: Lektor Claus Albrechtsen

Resumé

Formålet med projektet er at udvikle, afprøve og implementere fablabs, der ligger såvel i som udenfor elevernes nærmiljø og daglige skolerelationer for at understøtte elevernes innovationskompetencer og entreprenørielle handlen. Formålet er videre, at fablabsene bliver en naturlig del af den faglige og flerfaglige undervisning, der har fokus på innovation- og entreprenørskab. Projektet har fokus på at videreudvikle innovations- og entreprenørskabsprocessen fra læren om idéskabelse til værdiskabelse med fablabs som en central del. Fablabs-funktionen er således ikke blot at understøtte elevernes kreativitet og formidlingsevne, men i højere grad at træne fokus på værdiskabelse, som en naturlig del af en innovationsproces.

Fablabsene er desuden mere end et rum til frembringelse af fysiske produkter, nemlig et dynamisk, tværfagligt, tværorganisatorisk og fleksibelt læringsrum.

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1

1. Indhold
2. Baggrund for ansøgningen
3. Formål
4. Mål
5. Målgruppe
6. Effekt og resultatkrav
7. Organisering og aktører
8. Styre- og arbejdsgruppe
9. Projektledelse
10. Forankring
11. Effektkæde
12. Budget
13. Underskrift

Ansøgning del 1

1. Indhold

Projektet har fokus på 4 temaer:

1. Inkubationsmiljøer og fabLabs - mellem grundskole og videregående uddannelser
2. Færdigheds- og redskabskurser, som giver eleverne et start-up certifikat.
3. Kompetenceudvikling af lærerne
4. Udvikling af den innovative og entreprenørielle uddannelsesinstitution

Ad. 1. inkubationsmiljøer og fabLabs - mellem grundskole og videregående uddannelser

Målet for projektet er at understøtte udviklingen af innovations- og entreprenørskabsdannelse hos unge på ungdomsuddannelserne. For at denne type dannelse kan udvikles, skal de unge kunne træne innovation og entreprenørskab ved at **gøre** det. De unge skal have mulighed for at tilegne sig innovations- og entreprenørskabsteori og udvikle innovations- og entreprenørskabsadfærd. Skolerne vil understøtte elevernes arbejde fra idéskabelse - til løsning - til prototyper og gerne endelig produktion. Det vil sige eleverne kan omsætte egne løsninger til egentlig værdi for "nogen" - private, offentlige eller frivillige organisationer.

For at tilvejebringe disse muligheder omfatter projektet etablering af fablabs eller innovations- og entreprenørskabslaboratorier på projektskolerne, hvor eleverne procesmæssigt lærer at visualisere, produktudvikle og klargøre løsninger, som kan afprøves i virkelighedens verden og evt. sættes i produktion/implementeres.

Idéen er at udvikle fablabs der er mere end et rum til frembringelse af fysiske produkter til et dynamisk, tværfagligt, tværorganisatorisk og fleksibelt læringsrum. Fablabs-funktionen er ikke blot at understøtte elevernes kreativitet og formidlingsevne, men i højere grad at træne fokus på værdiskabelse, som en naturlig del af en innovationsproces.

Innovations- og entreprenørskabslaboratorier vil have forskellig karakter alt efter hvilken skole, de er lokaliseret på, fordi disse er forskellige. Målet er det samme, men ikke nødvendigvis midlerne. HHX's vej går måske via virksomhedsøkonomi og afsætning til innovation, HTX's vej går måske via teknologi og design til innovation, og stx's vej går måske via samfundsfag, musik og drama til innovation.

Fablabsene på projektskolerne vil være tilgængelige for eleverne på tværs af skoler, for at eleverne kan opleve andre elevers faglighed og perspektiver. Det at bevæge sig ud ad sin egen skole for at opsøge andre lab-tilbud på de øvrige skoler, vil i sig selv give eleverne et mere nuanceret syn på egen faglighed, styrke kendskabet til tværfagligt arbejde samt elevens self efficacy. Kvaliteten af vejledningen vil ligeledes øges, i og med eleverne får adgang til eksperter fra de andre skoler.

Fablabsene vil omfatte såvel et fysisk som et virtuelt rum, der begge kan fungere som et community, hvor elevernes kan spare med hinanden og lærerne - og videndele.

Labsene vil indgå som en naturlig del af undervisningen, hvor der er fokus på innovation og entreprenørskab - den monofaglige, flerfaglige og i innovationsfag. Skolerne har fokus på at videreudvikle hele innovations- og entreprenørskabsprocessen fra læren om idéskabelse til værdiskabelse med fablabs som en central del.

Tre niveauer

Fablabsene organiseres i tre niveauer. Dette sker i erkendelse af, at ikke alle elever har samme behov på samme tid. Innovations- og entreprenørskabsdannelse er et samspil mellem holdningsdannelse samt tilegnelse af færdigheder af både kognitiv og psykomotorisk karakter, hvilket giver en differentieret målgruppe af elever på samme klasse- og alderstrin. Tilbudene vil derfor differentiere i forhold til den enkelte elevs behov.

Niveau 1

Innovations- og entreprenørskabslaboratorierne på niveau 1 er lokaliseret på de enkelte skoler, og eleverne vil blot blive introduceret til mulighederne på de øvrige skoler her.

Skoler definerer egne fablabs i forlængelse af udvalgte fag for senere at udbrede disse til alle fag. Labsene bemannes med vejledere og facilitatorer, som kan bistå eleverne. Eleverne arbejder med problemstillinger og projekter, som giver værdi for nogen eller noget, og arbejdsprocessen går fra idé til værdi.

Niveau 2

Niveau 2 defineres som summen af labsene på projektskolerne, og eleverne vil have adgang til mulighederne på alle labsene.

Skolerne afsætter eksempelvis tid i skemaet, hvor der afholdes Innovations-Café, hvor der på udvalgte tidspunkter vil være eksperter til stede, og hvor elever fra de forskellige skoler har mulighed for at komme.

Labsene på dette niveau er både fysiske og virtuelle. Eksperter forstås her som både interne ansatte på skolerne og eksterne samarbejdspartnere fx fra bank- eller revisionsverdenen, produktionschef, reklame/markedsføring m.m.

Niveau 3

På niveau 3 tilbydes eleverne et samarbejde med et professionelt netværk - eksterne fablabs - der kan bistå med processen fra løsning til værdiskabelse. Teknologisk Institut kunne eksempelvis være en netværkspartner, hvor en konsulent kunne se interessen i at professionalisere elevernes prototype og bistå med at sætte den i produktion. Stikord til professionelt netværksbehov kan ydermere være flere penge, bedre faciliteter, specialister, mentorer, business engles osv.

Niveau 3 består af projektskolernes egne professionelle netværk, for eksempel JetNet og andre som nærværende projekt vil etablere samarbejde med i projektperioden og efterfølgende.

Nærværende projekt udvider eller redefinere således fablab-begrebet til at blive det førnævnte dynamiske og fleksible læringsrum på tværs af skoler. Dette fordrer imidlertid, at eleverne får åbnet øjnene for, og styrket kompetencer til at kunne håndtere flere mulige fablabs, samt en "styret" vej fra niveau 1 til niveau 3 - som de fleste gerne skulle igennem blot på forskellige tidspunkter. Det fordrer endvidere, at alle fag anvender fablabsene.

Udfordringen er, at der er enkelte fag, hvor innovation og entreprenørskab umiddelbart kan tænkes ind - eksempelvis samfundsfag, økonomi og enkelte naturvidenskabelige fag; mens andre fag - primært inden for humaniora - har sværere ved at inddrage dette. Det er der flere grunde til. Blandt andet at humanioralærere ofte ser innovation som en kommercialisering af undervisningen, og ikke som et bidrag til den almene dannelse, som man ser sig selv sat i verden for at varetage. Det betyder, at disse lærere ofte har forsøgt at undgå at inddrage innovation og entreprenørskab i undervisningen (Robinson & Blenker, 2014). Konsekvensen er, at eleverne oplever, at de ikke kan anvende viden fra disse fag til at nytænke eksisterende løsninger. Desuden kommer tværfaglige løsninger, som komplekse problemstillinger typisk kræver, til at "mangle" de humanistiske perspektiver. Endelig opnår elever, der primært orienterer sig mod humanistiske fag, ikke de innovative og entreprenørielle kompetencer, der efterspørges.

En samlet konsekvens af disse udfordringer er, at eleverne kommer til at mangle et mere generelt innovativt og entreprenørielt mindset forstået som en sammenhængende "måde at agere i verden på", når det blot er dele af fagligheden som omfatter innovation og entreprenørskab. Det ønsker vi at forandre med dette projekt.

Endelig fordrer fablabsene også et øget kendskabet til virksomhedernes behov og kontekst hos eleverne, hvilket igen udfordrer læreres og skolers praksis med at etablere dybere og mere forpligtende samarbejder med interessenter uden for skolerne.

2. Udvikling af kurser/kompetenceudviklingsmoduler, som giver eleverne certifikater.

For at tilgodese elevernes forskellige niveauer og en "styret" vej vil projektet arbejde med en række kurser eller kompetenceudviklingsmoduler, der udbydes på de tre niveauer, og som eleverne kan vælge. Når de har bestået et vist antal moduler på niveau 1 giver det et certifikat, der samtidig er adgangsbilletten til det næste niveau af fablab. Desuden kan eleverne anvende certifikaterne, såfremt de senere søger optagelse på en videregående uddannelse under kvote 2.

Hver projektskole udvikler og udbyder disse moduler i innovationscaféer eksempelvis en eftermiddag om ugen på linje med andre tilbud som lektiecafé. Innovationscaféen er elevernes projektarbejdsplads. I forbindelse med deres projektarbejde kan eleverne deltage i redskabs- og færdighedskurser eller andre typer kompetenceudvikling, som er kvalificerende for deres arbejde.

Certifikat på niveau 1

Eleverne kan få udstedt et certifikat på niveau 1 efter at have deltaget i et antal (fx 5-6) moduler i forlængelse af deres normale undervisning på egen skole.

Certifikat niveau 2

Eleverne kan få udstedt et certifikat efter at have deltaget i et antal (fx 3) redskabs- og færdighedskurser i forlængelse af deres normale undervisning på de 2 andre skoler i projektet.

Eleverne opnår således kompetencer, som giver dem mulighed for at deltage i niveau 3, der som sagt omfatter professionelle netværk som projektskolerne sidder inde med og som rækker ud over, det som projektskolerne almindeligvis kan tilbyde.

Certifikat niveau 3

Eleverne kan få udstedt et niveau 3 certifikat efter at have samarbejdet med de professionelle netværk.

HTX kunne eksempelvis have følgende overskrifter til redskabs- og færdighedskurser i forbindelse med certificering af elever:

- ID
- Tekstil
- El
- Proces
- 3-D tegning
- 3-D print
- Sikkerhedskurser
- Svejsesikkerhed
- Drejekursus træ/metal
- Idéudvikling
- Belbin
- Plan og styr af projekter
- Samarbejdsaftaler
- Godsbanen – Laserskæring m. m.
- Daghøjskolen – film

Ad 3. Competenceudvikling af lærerne

For at understøtte lærernes arbejde med såvel elevernes innovative og entreprenørielle kompetencer og eksterne samarbejde vil der blive udviklet og afprøvet forskellige competenceudviklingsaktiviteter for lærerne på de tre skoler - fælles og separate for hver skole.

Målet er at give lærerne kompetencer til at anvende fablabsene i egen faglige og flerfaglige undervisning, træning i entreprenørskab for at understøtte eget entreprenørielle mindset, metoder og processer til at inddrage innovation og entreprenørskab i egen undervisning, og bidrage til udviklingen af en innovativ og entreprenøriel uddannelsesinstitution.

Projektets idé er at understøtte lærernes forståelse af innovation og entreprenørskab som en integreret del af fagligheden, og bibringe lærerne selv et entreprenørielt mindset, som de kan anvende til at nytænke undervisningen. Projektets omdrejningspunkt er i anden omgang at understøtte lærernes udvikling af innovation og entreprenørskab som en integreret del af de enkelte fag i samspil med de øvrige fag i miljøerne. Projektet vil også udfordre de organisatoriske og ledelsesmæssige rammer, så de understøtter det faglige og kollegiale samspil. Projektet vil udvikle forskellige koncepter - processer og metode, som lærerne afprøver og justerer i laboratorierne.

De tilgange der vil blive anvendt er for det første Design Thinking - teorier, processer og metoder. Desuden entreprenørskab med teorier, processer og metoder udviklet af forskergruppe iCARE fra Aarhus Universitet. Metoder og processer er beskrevet af forskergruppen fra Aarhus Universitet på <http://mgmt.au.dk/research/innovation-entrepreneurship-and-information-systems/pace/>. Forskergruppen er igang med at dokumentere effekten af metoder og processer i et forskningsprojekt, der afsluttes i løbet af 2017, men har løbende offentliggjort resultaterne.

Disse metoder vil få en væsentlig indflydelse på implementering af inkubationsmiljøerne / fablabsene og læringer der skal koncentreres her omkring.

Ad.4 Udvikling af den innovative og entreprenørielle uddannelsesinstitution

For at sikre, at skolernes organisatoriske praksis understøtter arbejdet med fablabsene, vil projektet have fokus på organisatorisk udvikling.

Det er en ambitiøs dagsorden, at gøre eleverne mere innovative og entreprenørielle, der ikke stopper med at udvikle pædagogiske og didaktiske metoder. For at disse eksperimenter bliver en integreret del af den daglige undervisning, er der behov for at støtte op organisatorisk og ledelsesmæssigt. Det vil sige, at innovation og entreprenørskab bliver et mindset og en praksisform hos såvel ledelse, som undervisere, hvor eleverne oplever at være en del af et fællesskab, hvor entreprenøriel handlen er hverdag.

Det er imidlertid et godt spørgsmål, hvad innovationsledelse og en innovativ organisation er i uddannelsesinstitutions-kontekst? Dette tema vil lederne fra de tre skoler skulle arbejde med i projektet gennem en styregruppe for hele projektet. Styregruppemedlemmerne vil blandt andet fungere som et refleksionsrum for lederne, hvor de vil formulere mål og udviklingsaktiviteter for egen organisation, gennemføre aktiviteterne og reflekterer over resultaterne på det næstkommende møde. Udviklingsaktiviteterne kunne eksempelvis være at udforme en innovationsstrategi, strategisk kompetenceudvikling med fokus på at udvikle innovationskompetence, organisering af praksisfællesskaber og skabe synergi til skolernes pædagogiske grundlag.

2. Baggrund for ansøgningen

De tre deltagende skoler er nået langt i at skabe innovations- og entreprenørskabsundervisning for egne elever, hvor de såvel arbejder på skole- ledelses- lærer- som elevniveau. Skolerne har, som sagt, forskellige foki og praksis, fordi de har forskellige målsætninger og elevgrupper, hvilket ses som en styrke i nærværende projekt.

Aarhus Gymnasium har innovation som en integreret del af teknologiundervisningen i alle klasser. I studieretningen med Teknologi, Design og Innovation er der særligt fokus på innovation gennem faget Innovation C og de muligheder faget giver for at inddrage innovation i den daglige undervisning i studieretningen.

Der er hidtil blevet arbejdet med ovenstående på fire niveauer:

- På skoleniveau:
 - o Fokus på at gøre fagene teknologi, innovation og design, samt studieretningen med Teknologi A, Design B og Innovation C (TDI) til højt værdsatte fag, hvor fagenes indhold og kompetencer tydeliggøres og bringes i spil i relation til den øvrige undervisning.
- På ledelsesniveau:
 - o Fokus på at skabe et innovativt undervisningsmiljø
 - o Fokus på at italesætte kvaliteterne og succeserne i de fag, der primært arbejder med innovation.
 - o Fokus på samarbejdsrelationer og netværk, som f.eks. JET-NET og globale gymnasier.
- På lærerniveau:
 - o Innovation integreres i den daglig undervisning i faget teknologi og i særdeleshed i TDI studieretningen.
 - o Samarbejde om undervisningsbeskrivelserne og planlægningen i TDI-studieretningen
 - o Opbygning af netværk gennem forældre-, virksomheds-, eller kollegiale relationer
- På elevniveau:
 - o At kvalificere elevernes evne til at arbejde innovativt og anvendelsesorienteret med flere fag
 - o At udvikle elevernes handlekraft og proceskompetencer
 - o At træne eleverne i at anvende deres faglighed og præsentere den i forbindelse med projektarbejder og konkurrencer.

Odder Gymnasium har, blandt andet, arbejdet med et innovationsprojekt med en innovationsklasse, hvor de fire formål er:

- At perspektiverne lokalt-globalt kommer til at udgøre en central del af moderne dannelse. Eleverne skal opnå viden og handlekompetencer både lokalt og i en større, international/global sammenhæng. Arbejdet sker med udgangspunkt i fagene, og alle fakulteter og deres arbejdsmetoder har været repræsenteret
- At udvikle og afprøve en ny undervisnings- og progressionsmodel for AT med innovation, hvor der til projekterne er knyttet en ekstern samarbejdspartner, f.eks. virksomhed, kommune eller forening. Frontløberne er tilknyttet projektet som sparringspartner og mhp. ideudvikling ift. lærerne
- Med udgangspunkt i AT-innovationsklassen, 2i, at udvikle en fælles innovativ læringskultur for alle klasser og fag, hvor eleverne anvender deres viden i praksis i tiltro til, at de kan løse de opgaver, de får, og håndtere de udfordringer, de møder (*Self-efficacy*)
- At understøtte sammenhæng og progression i elevernes innovative kompetenceudvikling gennem mentorordning, portfolio og formativ evaluering med fokus på næste delmål

Der er blevet arbejdet med ovenstående på fire niveauer:

- På skoleniveau:
 - o Fokus på at kvalificere elevernes valg mellem A- og B-opgave til AT-eksamen, så flere elever vælger B-opgaven
- På ledelsesniveau:
 - o Fokus på at etablere et fælles innovativt mindset på skolen
 - o Fokus på at kvalificere samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere, herunder Frontløberne
- På lærerniveau:
 - o Inddragelse af eksterne samarbejdspartnere i undervisningstilrettelæggelsen
 - o Afprøvning af nye lærerroller, samarbejdsrelationer og kollegiale praksisfællesskaber
 - o Videndeling med alle skolens lærere ift. hvilke elementer fra undervisningen i AT-innovation, der kan overføres til den almindelige undervisning
- På elevniveau:
 - o At kvalificere elevernes evne til at arbejde innovativt og anvendelsesorienteret med flere fag og med eksterne samarbejdspartnere
 - o At udvikle elevernes lærelyst og motivation – deres *self-efficacy*
 - o At udvikle elevernes handlekraft og proceskompetencer
 - o At træne eleverne i at anvende deres faglighed til at skabe merværdi for andre lokalt såvel som globalt

Aarhus Handelsgymnasium, Vejlbj afdeling

På Aarhus Handelsgymnasium Vejlbj afdelingen er innovation primært integreret via faget Innovation på C niveau som valgfag eller B niveau som studieretningsfag. Skolen har en stor søgning efter netop faget innovation.

Det seneste års tid, har der været fokus på innovationspædagogik i udvalgte klasser gennem et FoU projekt for studieretninger med fagkombination spansk/innovation B. Et forsøg med fokus på elevernes løfteevne primært gennem fagene matematik, virksomhedsøkonomi og spansk. Der har vist sig en særlig udfordring med netop disse klassetyper – en udfordring, som er landsdækkende. Gennem forløbet er testet forskellige didaktiske metoder og teknikker. Flere af disse tiltag vil blive gentaget i det kommende skoleår, men der er stadig mangler i form af rammer og rum til udvikling af elevernes innovative og entreprenørielle kompetencer. Erfaringen viser, at disse elevtyper er langt mere visuelle og taktile i deres læringsstile. Derfor er der brug for at undersøge om deres læring (herunder innovative og entreprenørielle kompetencer) forøges via alternative tanker om rum og rammer, herunder samarbejdsrelationer med andre institutioner.

Skolerne har således gjort sig en del erfaringer - og meget forskellige erfaringer - med at udvikle elevernes innovative og entreprenørielle kompetencer, men fælles for alle er, at vi

oplever en begrænsning i skolens rammer og de daglige skolerelationer for at kunne komme videre med denne udvikling.

Problemet er blandt andet, at elevernes løsninger på problemstillinger ikke kommer ret meget ud over idé- eller pre-totype-stadiet. Det betyder eksempelvis at offentlige organisationer går glip af nytænkte løsninger på aktuelle velfærdsproblemer - og private på nye perspektiver på deres forretning. Og endnu mere alvorligt: eleverne opnår ikke i så høj grad at få et entreprenørielt mindset eller "en entreprenøriel ageren i verden", som entreprenørskabsforskeren Sarasvathy formulerer det.

At være entreprenøriel betyder, at eleverne bliver foretagsomme og handlekraftige, så de bliver i stand til at agere i uforudsigelige omgivelser, nytænkende, stole på deres egen dømmekraft - og ikke mindst anvende fag i innovative løsninger. Denne måde at "agere i verden" på skal de blandt bruge til at gennemskue hvordan de kan skabe værdi i eksisterende jobmuligheder, identificere alternative jobmuligheder og skabe egne nye job samt kreere vejen til disse job gennem uddannelse. Denne evne kan læres og udvikles gennem træning, men det forudsætter, at eleverne arbejder med virkelige problemstillinger, og at de ser resultatet af eget arbejde, og derved oplever, at de kan bidrage og forandre verden - ikke mindst i kraft af egen faglige viden og personlige kompetencer. Udvikling af vores tanker om fablabs kan give eleverne dette trænings- og skabelsesrum.

Aarhus Gymnasium har indrettet et veludstyret fabrikatorisk laboratorium, som kan anvendes af eleverne såvel i undervisningen som i fritiden. Erfaringerne herfra er imidlertid, at de veludstyrede lokaler ikke gør det alene, og der er behov for mere viden og erfaringer om, hvordan ungdomsuddannelserne kan få inkubationsmiljøer og fablabs ind som en naturlig del af undervisningen.

Et af dilemmaerne er, at gymnasiernes - og regionens mål - er, at gymnasieeleverne skal fortsætte i en videregående uddannelse, og derfor er målet sjældent, at eleverne starter virksomhed i eller i umiddelbar forlængelse af gymnasiet, men at eleverne rustes til på sigt at være innovative og entreprenante og evt. starte virksomhed efter endt uddannelse eller kan skabe udvikling i eksisterende virksomheder. Men denne kompetence kan blot erhverves gennem entreprenørskab - ved at gøre det - så hvordan kan dette dilemma håndteres i gymnasierne?

En anden udfordring er, at nogle fag opfattes som særligt egnede til at udvikle elevernes entreprenørielle og innovative kompetencer, og andre fag som mindre relevante, som nævnt ovenfor. Det er imidlertid vigtigt, at alle fag indtænkes i en entreprenøriel og innovativ sammenhæng. De faglige og entreprenørielle kompetencer ses som hinandens forudsætning på den måde, at undervisningen skal give eleverne mulighed for at eksperimentere med deres samlede viden, såvel den faglige, den flerfaglige som den hverdagslige - og sætte denne viden i spil på nye måder såvel på skolen som i virksomhederne (Blenker & Thrane, 2011). Gymnasierne har således en udfordring i at designe fler- og monofaglige forløb, hvor entreprenørskab understøtter fagligheden - og omvendt. Eller at få fokus på entreprenørskab som fokus i hele studieretninger.

En tredje udfordring er, at innovation er tværfaglig og skaber ofte løsninger på komplekse problemstillinger - "wicked problems", som Jakob Torfing professor på RUC kalder det. Så hvordan kan eleverne trænes i både at få øje på hvilken viden, der er behov for, og hvordan

de finder denne viden? Endvidere hvilke kompetencer/uddannelser skal vælge, for at forfølge mulighederne for at bidrage til løsninger

En fjerde udfordring er, at selv om entreprenørskab kan læres, er det ikke alle elever, der er lige engagerede og ej heller lige modne til at skabe færdige løsninger til en virksomhed – så hvordan kan gymnasierne tilgodese elevernes forskellighed?

En femte udfordring er videreudvikle organisationerne til at blive innovative og entreprenante, så de kan bakke op om innovations- og entreprenørskabsundervisning.

Behovet og en del af løsningen på ovenstående udfordringer er at åbne mulighederne for at eleverne kommer i spil med eksterne samarbejdspartnere – både andre elever, universiteter, virksomheder og offentlige organisationer gennem Fablabs. Desuden at kompetenceudvikle lærerne til at kunne inddrage Fablabs i egen faglige undervisning, og udvikle skolerne til at blive innovative og entreprenante

Vi ser en stigende interesse for etablering af fablabs i både grundskole regi og på universiteter i både Danmark og udlandet. På universitetet i Bremen og Stanford i USA arbejder man med udvikling og forskning inden for etablering af fablabs som en del af et inkubationsmiljø. Tilsvarende forskning finder vi i Holland, hvor man ligeledes har øget fokus på Fablabs og maker-education på grundskoleniveau. Vi ser en øget interesse herfor i Danmark. I Vejle, Silkeborg og Aarhus eksperimenterer man i disse år med Fablabs i forskellige konstellationer og i tæt samarbejde med AU. Vi ser et hul i markedet her. Hvis eleverne møder Fablabs og inkubationsmiljøer i grundskolen og på universitet, mangler der fokus herpå i mellemløbet på ungdomsuddannelserne.

Det ønsker vi at forandre. Vi ønsker, at skabe tråden mellem grundskolerne og universiteterne. Kun herigennem skaber vi en rød tråd gennem styrkelsen af de innovative og entreprenørielle kompetencer hos fremtidens unge. Dette er omdrejningspunktet for denne ansøgning og målene med vores ønske om arbejdet med inkubationsmiljøer og øge samarbejde på tværs af ungdomsuddannelser.

3. Formål

Formålet med projektet er at udvikle, afprøve og implementere fablabs, der ligger såvel i som udenfor elevernes nærmiljø og daglige skolerelationer for at understøtte elevernes innovationskompetencer og entreprenørielle handlen. Endvidere at fablabsene bliver en naturlig del af den faglige og flerfaglige undervisning, der har fokus på innovation- og entreprenørskab.

4. Mål

Langsigtede mål

I den uddannelsespolitiske debat om fremtidens skole og fremtidens ungdomsuddannelser er der et stigende fokus på de såkaldte 21. Century Skills. De unge skal uddannes til et fremtidigt arbejdsmarked og et fremtidigt liv, som vi i virkeligheden ikke kender. Foruden den faglige læring skal vi bibringe vores elever kompetencer, som gør dem i stand til at fungere i den ukendte fremtid. Der tænkes her bl.a. på innovationskompetencer, IT kompetencer, karrierekompetencer og generelle teknologiske kompetencer. Det betyder også vi skal skabe et pædagogisk grundlag der med afsæt i et moderne dannelsesbegreb skal styrke elevernes kreativitet, omverdensforståelse, personlige myndighed og foretagsomhed dvs. deres handlekompetence. Hertil er der brug for, at tænke i en ny og

anderledes retningen både for vores undervisning, de metoder der anvendes og de rammer vi stiller til rådighed for elever og undervisere.

Kortsigtede mål

De kortsigtede mål er:

1. På elevniveau: Udvikling af elevernes innovationskompetencer og entreprenørielle handlen

- Gennemførelse af undervisningsforløb i innovation- og entreprenørskab eller faglige undervisningsforløb, hvori indgår innovation og entreprenørskab - med Fablabs som omdrejningspunkt
- Udvikling af løsninger på virkelige problemstillinger i samarbejde med en privat virksomhed, en frivillig- eller offentlig organisation
 - Oplevelse af at få sat et produkt i produktion eller et koncept i værk

2. På skoleniveau: Udvikling af en innovativ og entreprenøriel uddannelsesinstitution, der understøtter undervisning ved hjælp af Fablabs

- Udvikling og afprøvning af prototyper på Fablabs internt og i samarbejde med de øvrige projektskoler og eksterne samarbejdspartnere - fysiske og virtuelle (niveau 1,2 og 3)
- Opsamling af viden og erfaringer. Udvikling af en langsigtet plan for, hvordan skolen bliver mere innovativ og entreprenant - og får implementeret erfaringer og viden fra projektet

3. På ledelsesniveau: Udvikling af innovative og entreprenante ledelsesformer

- Udvikling af et ledelsesgrundlag, der understøtter innovations- og entreprenørskabsledelse

4. På lærerniveau: Udvikling af Fablabs med kompetent bemanning og undervisningsforløb

- Udvikling af fablabs i samarbejde med de øvrige skoler og eksterne samarbejdspartnere
- Udvikling af kompetenceprofiler for facilitatorer i fablabs og gennemførelse af egen kompetenceudvikling
- Udvikling og afprøvning af flerfaglige forløb for eleverne i samarbejde med kolleger, lærere fra de øvrige skoler og eksterne samarbejdspartnere
- Udvikling af et modulopbygget kursus for eleverne

De langsigtede mål er:

På elevniveau

- Eleverne opnår et entreprenørielt mindset og "en entreprenøriel ageren i verden" - handlekompetence, kreativitet og personlige myndighed
 - 98% af eleverne opnår en højere score i Octoskills-testen ved afslutningen af projektet end de havde før start
- Eleverne er bevidste om egne styrker og kompetencer - og evner at få dem i spil med andres - opsøger ny viden og videreuddanner sig
 - Efter projektets afslutning vil 10% flere af de deltagende elever have planer om en videregående uddannelse - end elever der ikke har deltaget
 - Eleverne har virksomheds- og arbejdsmarkedskendskab

- 98% af eleverne vil svare ja til, at de har opnået et bedre kendskab til det lokale arbejdsmarked

På skoleniveau

- Etablerede Fablabs og samarbejdspraksis med andre skoler og eksterne samarbejdspartnere.
 - Hver skole vil have eget fablab og mindst 50% af eleverne har besøgt de øvrige skolars Fablabs
 -
- En innovativ og entreprenant uddannelsesinstitution.
 - Hver skole vil have en højere score i måleværktøjet fra OECD efter endt projekt
 - En stærk identitet over for kommende elever og erhvervslivet i forhold til skolens engagement i innovation og entreprenørskab
 - En løbende indslusning i de allerede etablerede inkubationsmiljøer (på lidt højere niveau) i regionen efterfølgende

På ledelsesniveau

- Lederne er rollemodeller for innovation og entreprenørskab og har skabt rammerne for at lærerne og eleverne kan udvikle sig innovativt og entreprenørielt
 - 95 % af lærerne vil vurdere, at lederne har givet en passende støtte til undervisningen
 - Lederne har stærke relationer til og samarbejde med AU og deres arbejde med maker-education (Fablab tankegangen) og inkubationsmiljøer.
 - Lederne har et samarbejde med ledere fra folkeskolen for at kunne følge udviklingen i grundskolen og bygge videre på de kompetencer eleverne har fra Fablabs fra denne.

På lærerniveau:

- Alle lærere på de tre skoler anvender fablabs i naturlig forlængelse af egen undervisning og ved hjælp af fælles koncepter, der udvikles kontinuerligt.
 - Samtlige, deltagende lærere vil vurdere, at Fablabs vil blive en fast del af egen undervisning
- Lærerne er rollemodeller i forhold til at være innovative og entreprenante
 - 85 % af eleverne vil opfatte lærerne som positive rollemodeller
- Alle lærere på de tre skoler inddrager innovation og entreprenørskab i egen faglige undervisning
 - Alle de deltagende lærere har gennemført mindst 2 forløb med egne elever, hvor innovations og entreprenørskab indgår
- Eleverne har fået øje for og redskaber til at starte egen virksomhed
 - 10% af eleverne på de tre skoler har fået kursusbevis

Resultaterne er:

- Koncepter for FabLabs, der er tilpasset den enkelte type af ungdomsuddannelse – hvordan de skal udstyres, bemandes, hvordan er det bygget op pædagogisk og didaktisk, og hvordan det understøtter de enkelte fag og læringsmål
- Koncept for "fælles" Fablabs, hvor faciliteter og vejledere er tilgængelige for eleverne i samme tidsrum på alle skoler - en entreprenørskabscafe
- Koncept for forskellige eksterne FabLabs i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere
- Prototype på moduler, der giver eleverne certifikater
- Kompetenceprofiler for lærere, der skal fungere som facilitatorer og vejledere på de forskellige typer FabLabs
- Prototyper på forskellige kursusforløb, der skal kompetenceudvikle lærerne
- Design af mono- og flerfaglige forløb med fokus på innovation og entreprenørskab og anvendelse af Fablabs

4. Målgruppe

Projektet gennemføres i tre faser: første fase er udvikling af fablabs, kompetenceudvikling af lærerne og gennemførelse af pilotprojekter - undervisningsforløb med udvalgte klasser. I den næste fase inddrages erfaringer fra pilotprojekterne til at gennemføre undervisningsforløb i større skala. I den tredje fase inddrages alle lærere på skolerne, og gennemfører kompetenceudviklingsforløb og afprøver processer og metoder i egen undervisning. I alle tre faser arbejder lederne med at udvikle organisation og samarbejde med eksterne partnere.

I den første fase vil den primære målgruppe per skole være:

- 2-3 klasser med 28 elever i gennemsnit per klasse
- 1 leder
- 2-3 undervisere (udvalgte fag)

I fase to vil den primære målgruppe per skole være:

- 2-3 klasser med 28 elever i gennemsnit
- 1 leder
- 8-12 lærere fra hver klasse (alle fag)

I fase tre vil den primære målgruppen være 80% af lærere og elever og alle lederne på de tre skoler.

Den sekundære målgruppe vil være en bred skarpe af interessenter fra regionen. Det være sig samarbejdspartnere fra:

- AU og lokale Fablabs (rettet mod grundskoler)
- Regionale inkubationsmiljøer / herunder start-ups
- Det lokale erhvervsliv repræsenteret ved fx banker, revisorer, håndværkere, produktionsvirksomhed, sociale virksomheder og konsulentvirksomheder
- Lokale erhvervsråd og repræsentanter fra regionen
- Kommende elever (dvs. typisk elever i 7., 8., 9. og 10. kl.), samt udskolingslærerne
- Andre skoler og ungdomsuddannelser

Punkt 3. Læring

Projektet er et aktionslæringsforløb, hvor viden og erfaringer løbende implementeres. I den første fase af projektet deltager lærerne et kompetenceudviklingsforløb, hvor de samtidig udvikler prototyper på fablabs, og udvikler og afprøver undervisningsforløb med eleverne.

Det vil sige lærerne opnår viden om, hvordan fablabs kan etableres og anvendes, og denne viden vil blive brugt videre i forhold til at inddrage kolleger. Lærerne opnår endvidere viden om, hvordan innovation, entreprenørskab og fablabs kan inddrages i egen faglige undervisning, og de forløb, de udvikler, vil være til inspiration for kolleger, der skal i gang med samme øvelse. Projektet vil etablere kollegiale undervisnings- og sparringsgrupper.

Endvidere vil resten af skolen blive inddraget i fase 3, hvor lederne har udviklet et organisatorisk beredskab til at kompetenceudvikle lærerne og understøtte innovations- og entreprenørskabsundervisning - eksempelvis strategisk kompetenceudvikling, etablering af praksisfællesskaber, der beslutter og gennemfører udviklingsaktiviteter og udvikling af en innovationsstrategi.

Endelig vil projektet løbende konceptudvikle processer og metoder, designe en værktøjskasse og samle prototyper på undervisningsforløb og cases, som understøtter vidensdeling og læring. Der vil endvidere være tilknyttet en ekstern konsulent, der vil samle viden og erfaringer og understøtte udviklingen af koncepterne og formidlingen af disse mellem skolerne.

5. Effekt og resultatkrav

Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav

Mål 1	
At udvikle elevernes innovative kompetencer og entreprenøriel handlen	
Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 Gennemførelse af undervisningsforløb i innovation- og entreprenørskab eller faglige undervisningsforløb, hvori indgår innovation og entreprenørskab - med Fablabs som omdrejningspunkt	Fonden for Entreprenørskab har udviklet en test, der måler elevernes entreprenørielle kompetencer - Octoskills - og lærerne vil anvende testen før og efter forløbet Eleverne vil arbejde med logbøger, som lærerne kan anvende til at evaluere elevernes proces. Karaktererne vil indgå som en målemetode - hvordan ligger eksamensgennemsnittet hos de øvrige klasser i forhold til de involverede klasser? Ved projektet afslutning vil der blive gennemført en kvantitativ undersøgelse af, hvad eleverne har fået ud af forløbet igennem de tre faser
Resultatkrav 1.2 Udvikling af løsninger på virkelige problemstillinger i samarbejde med en privat virksomhed, en frivillig- eller offentlig organisation Oplevelse af at få sat et produkt i produktion eller et koncept i værk	Opsamling af, hvor mange elevprojekter, hvor løsningerne bliver præsenteret til en virksomhed eller offentlig organisation, og hvor mange, der bliver afprøvet i "virkelighedens verden". Interview med udvalgte virksomheder og lærere om elevernes processer og resultater
Mål 2	
Udvikling af en innovativ og entreprenøriel uddannelsesinstitution, der understøtter undervisning ved hjælp af Fablabs	
Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 2.1 Udvikling og afprøvning af prototyper på Fablabs internt og i samarbejde	Efter hver fase evalueres fablabsene på niveau 1 og 2 ved at lave et fokusgruppeinterview med lærerne om oplevelserne af at anvende disse i undervisningen. Det gøres endvidere op, hvor mange elever, der har anvendt

med de øvrige projektskoler og eksterne samarbejdspartnere - fysiske og virtuelle (niveau 1,2 og 3)	labsene - og om det er på niveau 1, 2 eller 3. Eleverne noterer dette i logbøgerne, der bliver datakilder til opgørelsen.
Resultatkrav 2.2 Opsamling og evaluering af erfaringerne fra projektet Udvikling og af en langsigtet plan for, hvordan skolen bliver mere innovativ og entreprenant - og får implementeret erfaringer og viden fra projektet	Interviewene efter de enkelte faser samles til delrapporter, der bliver anvendt til formative, løbende evalueringer. De udviklede koncepter, processer og metoder samles i en værktøjskasse, der bliver brugt til kompetenceudvikling. Afslutningsvist opsamles delrapporterne til en samlet evaluering og vidensopsamling. OECD har i samarbejde med EU udarbejdet et analyseværktøj, hvor uddannelsesorganisationer kan teste egen innovations- og entreprenørskabskapabilitet - Heinnovate (https://heinnovate.eu) Dette testværktøj vil blive anvendt af lederne på de tre skoler til en "før- og eftermåling" - ved projektets start og i december 2018.
Mål 3	Udvikling af innovative og entreprenante ledelsesformer
Resultatkrav 3.1 Udvikling af et ledelsesgrundlag, der understøtter innovations- og entreprenørskabsledelse	Lederne vil løbende arbejde på egen rolle som rollemodeller og rammeskaber for innovations- og entreprenørskabsundervisning og Fablabs. I interviewene med lærerne efter hver fase, vil indgå spørgsmål om lederens understøttende funktion
Mål 4	Udvikling af Fablabs med kompetent bemanding og undervisningsforløb
Resultatkrav 4.1 Udvikling af fablabs i samarbejde med de øvrige skoler og eksterne samarbejdspartnere	Målemetoden er beskrevet i 2.1
Resultatkrav 4.2 Udvikling af kompetenceprofiler for facilitatorer i fablabs Gennemførelse af egen kompetenceudvikling	I interviewene med lærerne vil der blive spørgsmål om kompetenceprofilen, der løbende vil blive evalueret og justeret undervejs Lærerne opstiller egne kompetencemål, og efter hver fase vil de få et refleksionsskema, hvor de reflekterer over egen læring. Der vil endvidere blive gennemført mundtlige evaluering efter læringsaktiviteterne, og denne evaluering vil blive samlet op og indgå i delrapporter - og blive anvendt formativt
Resultatkrav 4.3 Udvikling og afprøvning af flerfaglige forløb for eleverne i samarbejde med kolleger, lærere fra de øvrige skoler og eksterne samarbejdspartnere	I interviewet med udvalgte elever og lærere efter hver fase, vil forløbene blive evalueret, justeret blive gjort tilgængelige enten som undervisningsdesigns eller cases.
Resultatkrav 4.4 Udvikling af kursus til eleverne	Eleverne udfylder et skriftligt evalueringsskema ved afslutningen af kurset

Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift

Som man kan se af målemetoder og opsamling af viden, erfaringer, processer og metoder har projektet en omfattende dokumentationspraksis. Det vil være lærernes opgave, at sikre, at eleverne vil uploade logbøgerne, så de såvel kan følge elevernes proces, som sikrer de data, som projektet skal anvende til vidensopsamling. Den eksterne konsulent har til opgave, at indsamle data fra logbøgerne, foretage interviews, opsamle kvalitative og kvantitative data og udfærdige delrapporter og den endelige rapport. Projektets styre- og arbejdsgruppe vil overvåge kvaliteten af leverancerne - og hvis de er mangelfulde, vil grupperne udarbejde og gennemføre en plan B - og justere projektforløbet. Arbejdsgruppen vil udarbejde de endelige koncepter for leverancerne.

Ansøgning del 2

7. Organisering og aktører

Partnere i projektet er:

Aarhus Gymnasium, Aarhus Tech v/ rektor Jens Tønning email: jet@aarhustech.dk og tlf. 24881510 og lektor Claus Albrechtsen email: calb@aarhustech.dk og tlf. 42204495

Aarhus Handelsgymnasium v/ uddannelseschef Jeanette Timmermann Bonnén email: jtbo@aabc.dk og tlf. 89363803

Odder Gymnasium v/ rektor Lars Bluhme email: lb@oddergym.dk og tlf. 86544500

Desuden deltager Lisbeth C - Innovation og Læring, ved Lisbeth Christensen som underleverandør email: lisbeth@lisbethc.dk og tlf. 28590620

Projektet gennemføres i et dynamisk samarbejde mellem gymnasierne, eleverne, virksomhederne og eksterne partnere. Rollerne er fordelt således:

Aarhus Gymnasium rolle er:

- Projektejer
- Projektledelse

Alle gymnasiernes rolle i projektet er:

- Udvikling af projektet
- Udvikling af fablabs
- Udvikle og gennemføre undervisning med involvering af eleverne og virksomhederne med fokus på innovation og entreprenørskab
- Videndelingen med andre gymnasier og virksomheder i Region Midtjylland
- At deltage i arbejdsgruppemøder
- At deltage i workshops, konferencer og seminarer
- Implementering af resultater og processer gennem organisatorisk udvikling

Virksomhedernes rolle:

- Udvikling af projektet med fokus på opgavebeskrivelser, dialoger og evaluering

- Medvirke i opbygningen af prototyper på eksterne fablabs

Lisbeth C - Innovation og Læring' rolle:

- Deltager i projektudviklingen og organisering
- Koordinering, mødeplanlægning - og mødeledelse, referater m.m.
- Gennemføre konkrete aktiviteter
- Deltage i forberedelse og gennemførelse workshop, seminar og konferencer
- Deltage i styre- og arbejdsgruppemøder
- Understøtte projektlederen
- Deltage i videndelingen
- Gennemføre evalueringer og effektmålinger

Gymnasierne har, som sagt, alle erfaringer med at gennemføre innovations- og entreprenørskabsundervisning, og vil bidrage med denne viden. Der er endvidere planlagt kompetenceudvikling af lærere og organisatorisk udvikling undervejs i projektet, som kan ses under "Indhold". Som sagt har projektet fokus på udvikling, læring og implementering i en cyklisk spiral gennem projektet. Lisbeth C - Innovation og Læring har erfaring og viden om innovations- og entreprenørskabsuddannelse, designledelse, projekt- og procesledelse samt undervisning. Endvidere praktisk konsulenterfaring i at arbejde med private- og offentlige virksomheder.

8. Styregruppe / arbejdsgruppe

I projektet vil der blive nedsat en styregruppe, en gennemgående arbejdsgruppe samt ad-hoc arbejdsgrupper, der vil blive inddraget efter behov.

Styregruppens ansvarsområde er at sikre, at det der udvikles i projektet, ligger i tråd med gymnasiets strategi og mål, således at en implementering er nødvendig og ønsket. Desuden at være advokat internt i egen organisation og i forhold til virksomheder og samarbejdspartnere. Endelig at deltage i udvalgte møder med virksomheder, hvis der er behov for at matche ledelsesniveauerne.

Arbejdsgruppens ansvar er at udarbejde handleplaner og sikre projektets fremdrift.

Endvidere koordinere internt og eksternt og bistå underviserne i udviklingsaktiviteterne.

Ad hoc-grupperne får delegeret ansvaret for delopgaver, hvor der er behov for specifikke ressourcer og kompetencer.

9. Projektledelse

Projektlederens rolle er at:

- Varetage kontakten til Regionens medarbejdere
- Udarbejder projektbeskrivelse og aktivitetsplan
- Planlægger projektets fremdrift
- Udarbejder budget samt budgetstyring
- Varetager faglig ledelse af projektmedarbejderne
- Følger løbende op på projektets mål og milepæle
- Sikrer evaluering af projektet

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

Private, offentlige og frivillige organisationer har en central rolle i innovations- og entreprenørskabsundervisningen - igennem hele forløb, som eleverne gennemfører. Hvis eleverne skal opleve at skabe værdi for nogen, er det vigtigt, der er "nogen" der er interesserede i at få skabt værdi i samarbejde med eleverne. Derfor vil denne del af projektet være prioriteret, og skolerne vil arbejde på nye systematiske og koordinerede måder at samarbejde med virksomhederne på.

Projektskolerne inddrager i første omgang de virksomheder, de i forvejen har kontakt til, og arbejder løbende med at udvide dette netværk. Opgaven er desuden at etablere et tættere samarbejde med de virksomheder, der er interesserede i at medvirke i de eksterne fablabs. Samarbejdet understøttes ved at skolerne udarbejder et koncept for, såvel hvordan samarbejdet kan etableres og hvordan det kan vedligeholdes og styrkes. Endvidere samarbejder skolerne om kontakten til netværket af virksomheder, så disse kan inddrage den skole med præcis de kompetencer, virksomheden har interesse i på givne tidspunkter.

10. Forankring

Implementeringen af projektets resultater sker fra projekts start, og vil være en aktivitet gennem hele projektperioden. Der er tale om at udvikle, afprøve og implementere i en cyklisk proces igennem projektet. Dette er begrundet i, at vi ser vores projekt som et læringsforløb, hvor vi på den ene side er på sikker grund, da vi til dels anvender kendte modeller og værktøjer, på den anden er på "Herrens mark", fordi vi samtidig udvikler nye mind set, processer og metoder - specielt i forbindelse med fablabsene. Projektet gennemføres over en periode på lidt over 2 år. Det betyder også, at de rammer projekt er skabt i, kan forandre sig (f.eks. ved en gymnasireform). Ved at arbejde med en løbende implementering kan vi tage højde for sådanne forandringer.

I processen med at udvikle undervisningsforløb og - design, vil der ske en udbredelse til alle underviserne på de involverede skoler. Dette indebærer, at hver institution udarbejder en implementeringsstrategi for spredning af viden fra projektet, samt for, hvorledes undervisningsforløbene implementeres i undervisningen. Denne strategi følges løbende op med en plan for den konkrete implementering til alle lærere.

Modellen for implementering udvikles endeligt i projektperioden, men der vil som udgangspunkt være tale om to trin i processen: videndeling fra undervisere til kolleger og gennemførelse af innovationsforløb i undervisningen. Første trin vil foregå ved interne kurser, hvor de lærere, der er involveret i projektet præsenterer deres eksemplariske forløb for kollegerne. Efterfølgende skrives projektforsløbene ind i læseplaner/studieplaner på skolerne, så det sikres at eleverne arbejder med innovation på tværs af fagene efter den udviklede model.

For vore aktiviteter betyder den løbende implementering, at vi skaber et dynamisk miljø, hvor det at arbejde innovativt og entreprenørielt også bliver en arbejds metode for projektet, så vi på den måde tager vores egen medicin. Det at arbejde innovativt er således trænet igennem hele projektet.

Lærere og ledere vil endvidere formidle erfaringerne i de fora de kommer i, og på møder med samarbejdspartnere. Koncepter og værktøjskassen vil være tilgængelig for alle ungdomsuddannelser. I løbet af projektet vil lederne og den eksterne konsulent skrive to artikler til fagblade, og arbejde på at få to artikler i dagspressen. Projektet vil afholde et fyraftensmøde for interesserede uddannelsesinstitutioner ved afslutningen af projektet. Desuden vil ledere og undervisere deltage på møder, som erhvervsrådene afholder for medlemmerne for at informere om, hvad virksomhederne kan få ud af at samarbejde med ungdomsuddannelserne. Skolernes hjemmesider vil endvidere blive brugt til løbende at følge projektet.

11. Effektkæde

Aktivitet Elevniveau	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
-------------------------	--------	-----------------	-----------------

Eleverne deltager i et vist antal undervisningsforløb i de tre faser i projektet	Faglig og personlig udvikling. En oplevelse af at kunne være med til at forandre "verden"	Gennemførelse af undervisningsforløb i innovation- og entreprenørskab eller faglige undervisningsforløb, hvori indgår innovation og entreprenørskab - med Fablabs som omdrejningspunkt	Eleverne opnår et entreprenørielt mindset og "en entreprenøriel ageren i verden" - handlekompetence, kreativitet og personlige myndighed 98% af eleverne opnår en højere score i Octoskills-testen ved afslutningen af projektet end de havde før start
Eleverne løser komplekse og aktuelle problemer for private og offentlige virksomheder	En færdig og eventuelt gennemprøvet løsning	Udvikling af løsninger på virkelige problemstillinger i samarbejde med en privat virksomhed, en frivillig- eller offentlig organisation Oplevelse af at få sat et produkt i produktion	Eleverne er bevidste om egne styrker og kompetencer - og evner at få dem i spil med andres - opsøger ny viden og videreuddanner sig - Efter projektets afslutning vil 10% flere af de deltagende elever have planer om en videregående uddannelse - end elever der ikke har deltaget - Eleverne har virksomheds- og arbejdsmarkedskendskab 98% af eleverne vil svare ja til, at de har opnået et bedre kendskab til det lokale arbejdsmarked
Aktivitet Skoleniveau	Output	Kortsigtede mål	Langsigtede mål
Design og afprøvning af prototyper på fablabs	3 fablabs – én på hver skole. Et virtuelt fablab og et antal fablabs med virksomheder	Udvikling og afprøvning af prototyper på Fablabs internt og i samarbejde med de øvrige projektskoler	Etablerede Fablabs og samarbejdspraksis med andre skoler og eksterne samarbejdspartnere. Hver skole vil have eget fablab og mindst 50%

		og eksterne samarbejdspartnere - fysiske og virtuelle (niveau 1,2 og 3)	af eleverne har besøgt de øvrige skolars Fablabs
Opsamling af erfaringer og udvikling af den innovative og entreprenørielle uddannelsesinstitution	Evalueringsrapporter, koncepter, metoder og værktøjer. Hver uddannelsesinstitution er på vej til at blive en innovativ organisation	Opsamling og evaluering af erfaringerne fra projektet Udvikling af en langsigtet plan for, hvordan skolen bliver mere innovativ og entreprenant - og får implementeret erfaringer og viden fra projektet	En innovativ og entreprenant uddannelsesinstitution. Hver skole vil have en højere score i måleværktøjet fra OECD efter endt projekt • En stærk identitet over for kommende elever og erhvervslivet i forhold til skolens engagement i innovation og entreprenørskab • En løbende indslusning i de allerede etablerede inkubationsmiljøer (på lidt højere niveau) i regionen efterfølgende
Aktivitet Lederniveau			
Udvikling af en ny ledelsespraksis	Ledelsesgrundlag	Udvikling af et ledelsesgrundlag, der understøtter innovations- og entreprenørskabsledelse	Lederne er rollemodeller for innovation og entreprenørskab og har skabt rammerne for at lærerne og eleverne kan udvikle sig innovativt og entreprenørielt • 95 % af lærerne vil vurdere, at lederne har givet en

			passende støtte til undervisningen · Lederne har stærke relationer til og samarbejde med AU og deres arbejde med maker-education (Fablab tankegangen) og inkubationsmiljøer. · Lederne har et samarbejde med ledere fra folkeskolen for at kunne følge udviklingen i grundskolen og bygge videre på de kompetencer eleverne har fra Fablabs fra denne.
Aktivitet Lærerniveau			
Udvikling af Fablabs	3 fablabs – én på hver skole. Et virtuelt fablab og et antal fablabs med virksomheder	Udvikling af fablabs i samarbejde med de øvrige skoler og eksterne samarbejdspartnere	Alle lærere på de tre skoler anvender fablabs i naturlig forlængelse af egen undervisning og ved hjælp af fælles koncepter, der udvikles kontinuerligt. · Samtlige, deltagende lærere vil vurdere, at Fablabs vil blive en fast del af egen undervisning

Kompetenceudviklingsforløb lærere	Prototyper på forskellige udviklingsforløb	Udvikling af kompetenceprofiler for facilitatorer i fablabs og gennemførelse af egen kompetenceudvikling	Lærerne er rollemodeller i forhold til at være innovative og entreprenante · 85 % af eleverne vil opfatte lærerne som positive rollemodeller
Faglige forløb med innovation og entreprenørskab	Forskellige undervisningsdesigns	Udvikling og afprøvning af flerfaglige forløb for eleverne i samarbejde med kolleger, lærere fra de øvrige skoler og eksterne samarbejdspartnere	Alle lærere på de tre skoler inddrager innovation og entreprenørskab i egen faglige undervisning · Alle de deltagende lærere har gennemført mindst 2 forløb med egne elever, hvor innovations og entreprenørskab indgår
Moduler til certifikater	Certifikater	Udvikling af moduler - sammenhæng og progression	Eleverne har fået øje for og redskaber til at starte egen virksomhed · 80% af de deltagende elever på de tre skoler er nået til niveau 3

De kritiske antagelser er:

- at virksomheder og offentlige organisationer ikke ønsker at prioritere et mere vidtrækkende samarbejde med uddannelsesinstitutionerne.
- At virksomhederne ikke tror på, at eleverne kan tilføre nye løsninger og værdiskabelse, og derfor ikke er interesserede i at afprøve de løsninger eleverne kommer med.
- At eleverne ikke er tilstrækkeligt ambitiøse og får modet til at opsøge de forskellige fablabs
- At eleverne ikke prioriterer logbogen, hvilket gør det vanskeligere at følge deres proces og få data til evalueringer

- At det er for ressourcetungt at bemande Fablabsene

12. Budget

Udgiftsposter				
Udgiftsbudget (i 1000 kr)	2016	2017	2018	
Projektledeelse	30	40	40	
Projektstyring og økonomi	10	5	20	
Styre- og arbejdsgruppemøder	30	30	30	
Intern koordinering	30	75	100	
Udviklingsaktiviteter	100	165	200	
Forberedelse og undervisning (lærernes ekstra forbrug af tid)		240	480	
Kompetenceudvikling og videndeling lærere	100	100	100	
Organisatorisk forankring	60	60	60	
Samarbejde virksomheder	10	30	40	
Evaluering, effektmåling og afrapportering	15	50	50	
Revision			15	
Total	385	795	1 135	
Total				2 315

Finansieringsbudget				
Finansiering (i 1000 kr.)	2016	2017	2018	
Selvfinansiering	96,25	198,75	283,75	
Stat				
Region	288,75	596,25	851,25	
Kommune				
Private				
Øvrige				

Total	385	795	1135	
Total				2 315

13. Underskrift

Sted, dato

Aarhus d. 15. August 2016

Ansøgers underskrift

Jens Tønning

Ansøgning

Vedrørende

Spor 3: Innovation i Praksis

oktober 2016 – august 2019

Ansøger

*Ansøger: Århus Akademi
Adresse: Gøteborg Allé 2-4
Postnummer og by: 8200 Aarhus N
Kontaktperson: Rektor Allan Kortnum
E-mail: ak@aarhusakademi.dk
Tlf.: 87 39 16 80 / 40 55 77 60
CVR. Nr.: 2954 6428*

Resumé

Innovation i praksis er ét samlet projekt for aktører i hele Region Midtjylland. Projektet indeholder forskellige aktiviteter og indsatser på tværs af uddannelsesinstitutioner og regionale indsatsområder. Projektet er bygget op således, at det indeholder målrettede læringsforløb, opkvalificering af undervisere, camps, digitalisering og målrettet skole-virksomhedssamarbejde m.m. Dermed dækker projektet meget bredt. Endvidere dækker projektet to nye spændende uddannelsesområder som EUX/EUD og HF, hvor arbejdet med intra- og entreprenørskab ikke tidligere har været i fokus. Udover at ramme nye målgrupper massivt, styrker projektet i høj grad skole-virksomhedssamarbejdet, idet der arbejdes målrettet med at etablere længerevarende samarbejdsrelationer i de regionale indsatsområder. Der tages afsæt i eksisterende projekter, som udvikles, videndeles og skaber relationer på tværs af uddannelsesinstitutioner, indsatsområder og virksomheder. Projektet favner bredt og allerede i arbejdsfasen med ansøgningen er der opstået nye samarbejdsrelationer og videndeling. Projekt følger Region Midtjyllands oplæg i udbuddet for Spor 3 idet det er: én samlet ansøgning, det bygger videre på i forvejen afprøvede projekter, det samler uddannelsesinstitutionerne på tværs af uddannelsesretninger og indsatsområder, det rammer nye målgrupper, det styrker skole-virksomhedssamarbejder, det sætter fokus på turisme og det sikrer en stor vidensdeling.

Indholdsfortegnelse

Ansøgning del 1	3
Indhold og baggrund for ansøgningen.....	3
Punkt 1. Formål og mål.....	7
Punkt 1 nr. 1 Formål.....	7
Punkt 1 nr. 2 Mål.....	7
Punkt 2. Målgruppen	9
Punkt 3. Læring	10
Punkt 4. Effekt og resultatkrav	11
Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav.....	11
Punkt 5. Overvågning af initiativets fremdrift.....	14
Ansøgning del 2.....	16
Punkt 6. Beskrivelse af indhold	16
Punkt 7. Organisering og aktører	16
Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe	17
Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse	17
Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere.....	17
Punkt 8. Forankring.....	17
Punkt 9. Effektkæde.....	17
Punkt 10. Budget	20
Punkt 10 nr. 1 Budget.....	20
Punkt 11. Underskrift	20

(Indholdsfortegnelsen opdateres ved at stå på feltet – højreklikke og vælge opdater felt.)

Ansøgning del 1

Indhold og baggrund for ansøgningen

Udgangspunktet for den samlede ansøgning i Spor 3, er at efterkomme Region Midtjyllands ønske om at styrke udbredelsen af innovation og entreprenørskabsundervisningen i ungdomsuddannelserne.

Projektet er ét samlet projekt for **SPOR 3: Innovation i praksis**, skabt i et konstruktivt samarbejde mellem en lang række forskellige ungdomsuddannelser fra hele Region Midtjylland. Projektets aktiviteter omfatter STX, HF, HTX, HHX, EUX og EUD.

Projektet består af en række delaktiviteter, der styres og gennemføres af projektets samarbejdspartnere, hvilket sikrer en bred udbredelse på tværs af uddannelsesretninger og Region Midtjyllands syv uddannelses- og arbejdsmarkedsområder. Aktiviteterne er alle målrettet innovation og entreprenørskabsundervisning i praksis samt skole-virksomhedssamarbejder.

Projektets samarbejdspartnere er følgende:

Skanderborg Gymnasium, Tørring Gymnasium, Viborg Katedralskole, Learnmark Horsens, Happy 42, Fonden for Entreprenørskab Region Midt, Ikast-Brande Gymnasium, Cesso.dk, Skive Tekniske Skole, Teknisk Skole Silkeborg, Herning HF & VUC, Horsens HF & VUC, Skive Gymnasium & HF, TH. Langs, Randers HF og VUC, Århus Akademi og Aarhus Business College.

Hertil kommer en række øvrige aktører, virksomheder og ungdomsuddannelser, der har udtrykt interesse og ønske om at indgå og følge processen og aktiviteterne med henblik på videndeling og inspiration.

Projektet tager udgangspunkt i Regionens uddannelsespolitik 2015-2020 – et bidrag til vækst og udvikling med ønsket om:

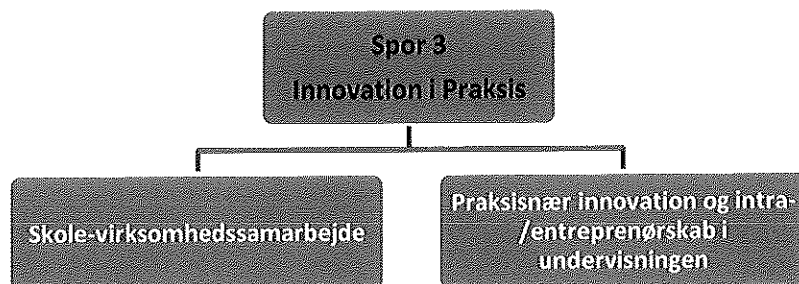
- Et sammenhængende decentralt uddannelsessystem
- Et varieret udbud på tværs af Region Midtjylland
- Et relevant uddannelsesudbud

Endvidere er der taget udgangspunkt i anbefalingerne fra forprojektet/kortlægningen "Innovation, Iværksætteri og Entreprenørskab", som blandt andet anbefaler at:

- Der bygges videre på de aktiviteter/projekter, som der allerede er udviklet
- Man sikrer samarbejde og udbredelse på tværs af regionens 7 indsatsområder og uddannelser
- Man videndeler og sikrer sig forankring af de projekter man igangsætter
- Man organiserer aktørerne i et fælles samarbejde for at sikre ovenstående

Indhold

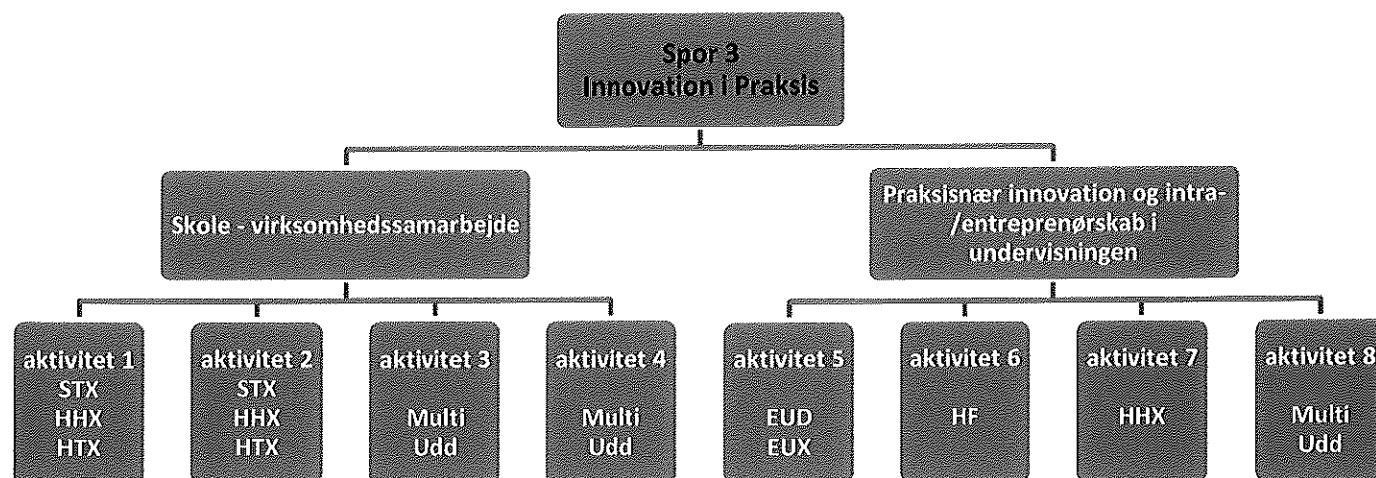
Projektets aktiviteter er helt overordnet delt i to, hvilket illustreres i den nedenstående model:

Aktiviteterne i begge undergrupperinger har fokus på innovation og entreprenørskab. Todelingen er fremkommet i arbejdsprocessen med denne ansøgning, og skitserer ungdomsuddannelsernes aktuelle behov netop nu. Der er brug for aktiviteter med et udadvendt fokus, der sætter fokus på ungdomsuddannelsernes samarbejde med aktører i omverdenen ligesom der også er brug for indadvendt at forankre den viden og de processer, der er forbundet med in-

novation og entreprenørskab i den nære undervisning, og gøre det til en naturlig del af hverdagen. Der lægges vægt på såvel intraprenørskab som entreprenørskab, da de unge skal klædes på til at skabe udvikling og forandring i eksisterende virksomheder samt i de virksomheder, som de eventuelt selv har lyst til at starte op.

Aktiviteterne i projektet kan skitseres således:

Udover at projektet involverer mange typer af ungdomsuddannelser, så efterlever projektet de af Region Midtjylland skitserede kriterier, idet en del af aktiviteterne er en videreudvikling af eksisterende initiativer, en anden del af aktiviteterne sætter fokus på få startet op med at arbejde med innovation og entreprenørskab på flere uddannelsesretninger, og en sidste del har fokus på turisme. Endvidere er der tale om forskellige typer af aktiviteter, da det samlede projekt både indeholder skole-virksomhedssamarbejder, længerevarende undervisningsforløb, camps, events, turismeinitiativer samt kompetenceløft både til lærere og elever.

Aktiviteterne dækker ligeledes geografien i alle Region Midtjyllands syv identificerede uddannelses- og arbejdsområder, hvilket anskueliggøres nedenfor:

Nr.	Uddannelses- og arbejdsområde	Spor 3 aktiviteter i dette område
1	Holstebro/Lemvig/Struer	Aktivitet 2, Aktivitet 3, Aktivitet 4, Aktivitet 8
2	Herning/Ikast-Brande/Ringkøbing -Skjern	Aktivitet 2, Aktivitet 3, Aktivitet 6, Aktivitet 8
3	Viborg/Skive	Aktivitet 1, Aktivitet 2, Aktivitet 3, Aktivitet 4, Aktivitet 5, Aktivitet 6, Aktivitet 8
4	Silkeborg	Aktivitet 2, Aktivitet 3, Aktivitet 4, Aktivitet 5, Aktivitet 6
5	Randers/Norddjurs	Aktivitet 2, Aktivitet 3, Aktivitet 6
6	Århus/Farverskov/Odder/Samsø/ Skanderborg/Syddjurs	Aktivitet 1, Aktivitet 2, Aktivitet 3, Aktivitet 6, Aktivitet 7, Aktivitet 8
7	Horsens/Hedensted	Aktivitet 1, Aktivitet 3, Aktivitet 4, Aktivitet 5, Aktivitet 6

Ovennævnte talbenævnelse af uddannelses- og arbejdsområderne anvendes herefter løbende igennem denne ansøgning.

Endvidere vil der ske videndeling på tværs af aktiviteterne og på tværs af de involverede uddannelsesinstitutioner undervejs i projektet, hvilket allerede er startet i forbindelse med forarbejdet med denne ansøgning. Det tværgående samarbejde og forankringen af de gode initiativer på tværs af aktiviteterne er et vigtigt fokusområde i projektet, hvilket også fremgår af ovenstående model.

Indholdet i de enkelte projektaktiviteter fremgår nedenfor:

Aktivitet 1:

Aktivitetens Titel	Innovation og eksterne samarbejdspartnere på STX & Learnmark
Involverede uddannelsestyper	STX, HHX, HTX
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	3,6,7
Afviklingstidspunkt	2016/2017 & 2017/2018
Indhold	2-årigt tværfagligt undervisnings- og projektforsløb Kickoff Virksomhedsbesøg Præsentationer Udvikling
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Skanderborg Gymnasium Tørring Gymnasium Viborg Katedralskole Learnmark Horsens

Aktivitet 2:

Aktivitetens Titel	Innovation Youth
Involverede uddannelsestyper	STX, HHX, HTX
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	1,2,3,4,5,6
Afviklingstidspunkt	2016/2017
Indhold	Fem Innovation Youth Camps i Region Midtjylland, hver på to dages varighed med ca. 70-80 deltagere på hver camp. I hver camp bliver der fundet ét vindende team. To til tre skoler deltager ved hver camp. Campen er centreret omkring anvendelsen af nye teknologier i en innovationskontekst (brugen af data, IoT, beacons osv). Lokale virksomheder bidrager med indsigt i virksomheden og præsenterer en aktuelt og relevant problemstilling ved hver camp. Kursus til involverede Innovation Youth uddannelsespartnere til reduceret pris til undervisere, såfremt der ønskes dette og der er efterspørgsel på dette blandt uddannelsespartnere.
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Happy 42

Aktivitet 3:

Aktivitetens Titel	Virksomheds-forsløb skræddersyet til de deltagende uddannelsesinstitutioner
Involverede uddannelsestyper	HHX, STX, HF, EUX, HTX
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	1,2,5,7
Afviklingstidspunkt	2016/2017 & 2017/2018
Indhold	Virksomhedsbesøg med problemløsning. Der tages udgangspunkt i ønskerne fra uddannelsesinstitutionerne og skabes et forløb, hvor eleverne møder virksomhederne og arbejder sammen med disse. Enkelte forløb vil have fokus på turisme.
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Fonden for Entreprenørskab Region Midtjylland

Aktivitet 4:

Aktivitetens Titel	Bæredygtig energi til livet opgavekataloger
Involverede uddannelsestyper	STX, HHX, HTX, HF, EUX, EUD
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	1,3,4,7
Afviklingstidspunkt	2016/2017 & 2017/2018
Indhold	Udgivelse af kommunespecifikke opgavekataloger med udfordringer stillet af virksomheder, kulturinstitutioner, natur- og turismeaktører, offentlige forvaltninger og foreninger. Skolerne tilmelder sig, og der gennemføres længerevarende undervisningsforløb i samarbejde med de eksterne aktører, herunder virksomhedsbesøg samt afsluttende events i hver kommune.
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Cesso.dk

Aktivitet 5:

Aktivitetens Titel	Praksisnær innovation og intra-/entreprenørskab i EUX/EUD undervisningen
Involverede uddannelsestyper	EUD, EUX (GF1 / GF2)
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	3,4,7
Afviklingstidspunkt	2016/2017 & 2017/2018
Indhold	Udvikling, gennemførelse og evaluering af eksemplariske undervisningsforløb til GF1 og GF2, hvor eleverne arbejder med innovation og intra-/entreprenørskab som en del af deres faglige projekter. Bæredygtighed vil være en ledetråd for alle projekter. Udvikling og gennemførelse af event.
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Skive Tekniske Skole Teknisk Skole Silkeborg Learnmark Horsens

Aktivitet 6:

Aktivitetens Titel	Et moderne HF med en klar profil
Involverede uddannelsestyper	HF
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	2,3,4,5,6,7
Afviklingstidspunkt	2016/2017 & 2017/2018 & 2018/2019
Indhold	At skabe det nye HF som ønsket i den politiske aftale indgået juni 2016. Heri indgår et klart fokus på de korte og mellemlange uddannelser og ikke mindst entreprenørskab og innovation. Målet er at et antal lærere fra hver af de seks deltagende HF-ungdomsuddannelser deltager i et lokalt forløb, hvor der skabes kontakt til korte- og mellemlange videregående uddannelser og virksomheder med henblik på at udfolde rammerne for de nye projekt- og praktikforløb. Kontakt og forløb med professionshøjskoler, erhvervsakademier og virksomheder. Udvikling, afvikling, evaluering af praktikperioder. Nye udbud af HF-spor bl.a. med fokus på turisme.
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Herning HF & VUC Horsens HF & VUC Skive Gymnasium & HF TH. Langs Randers HF og VUC Århus Akademi

Aktivitet 7:

Aktivitetens Titel	Nye tværfaglige formater for innovation i praksis
Involverede uddannelsestyper	HHX
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	6
Afviklingstidspunkt	2016/2017 & efterår 2017
Indhold	Gentænkningen af innovationsfaget gennem et struktureret 3-trins forløb i form af mapping og research, gennemførelse samt evaluering og afrapportering. Projektet har fokus på at lave tværfaglige innovative projekter med en digital vinkel. Innovationsniveauet skal løftes og synliggøres, og det skal gøres mere håndgribeligt at lave tværfaglige innovationsforløb.
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Aarhus Business College

Aktivitet 8:

Aktivitetens Titel	Praksisnære forløb for undervisere – anvendelse af Cesso.dk's virksomhedsdatabase
Involverede uddannelsestyper	STX, HHX, HTX, HF, EUX, EUD
Uddannelses- og arbejdsmarkedsområde	1,2,3,6
Afviklingstidspunkt	2016/2017
Indhold	Praksisnære og handlingsorienterede forløb med undervisere og entreprenørskabstovholdere, tilrettelæggelse af undervisningsplaner hvor virksomhedskontakter tænkes ind. Anvendelse og brug af Cesso.dk's virksomhedsdatabase.
Ansvarlige for planlægning og gennemførelse	Cesso.dk Ikast-Brande Gymnasium

Turismeområdet vil som minimum blive involveret i aktivitet 1, 4 og 6.

Baggrund for ansøgningen

Baggrunden for en fælles ansøgning til Spor 3 er at udnytte de erfaringer, der er blandt de forskellige aktører på tværs af uddannelsesretninger og på tværs af de syv geografiske uddannelses- og arbejdsmarkedsområder. De initiativer, som er afprøvet tidligere kan bidrage til videndeling, således at den erfaring og viden der allerede findes på området kan forankres endnu bredere i Regionen.

Da der også er en ny lovgivning omkring STX og HF, som der skal indtænkes, så er dette også taget hensyn til dette i den samlede ansøgning, således at man kan bidrage med erfaring og viden på tværs.

Der er generelt en stor efterspørgsel på skole-virksomhedssamarbejde. Især for STX og HF er det et nyt område at bevæge sig ud i, og processene er først lige startet. Derfor giver det hele området et løft, at man kan vidensdele på tværs af uddannelsesretninger. Derudover efterspørges der også forløb inden for EUX og EUD omkring innovation og entreprenørskab i undervisningen, og denne efterspørgsel bliver også dækket i Spor 3.

Punkt 1. Formål og mål

Punkt 1 nr. 1 Formål

Ansøgningen i Spor 3 handler om Innovation i Praksis. Det er en samlet ansøgning fra mange forskellige typer ungdomsuddannelser i Region Midtjylland, med fokus på de to undergrupper Skole-virksomhedssamarbejde og Praksisnær innovation og intra-/entreprenørskab i undervisningen. Formålet er at bidrage til vækst og udvikling og bakke op om Regionens uddannelsespolitik ved at skabe et sammenhængende decentralt uddannelsessystem, tilbyde et varieret udbud på tværs af Region Midtjylland og sikre et relevant uddannelsesudbud.

Endvidere bakker ansøgningen op om de anbefalinger som Region Midtjylland har angivet, ved at sikre udbredelse på tværs af de syv uddannelses- og arbejdsmarkedsområder, uddannelsesretninger og aktører.

Punkt 1 nr. 2 Mål

De enkelte delaktiviteter i projektet har forskellige mål for øje, idet de som tidligere nævnt er et samarbejde på tværs af indsatsområder og uddannelsesretninger. De enkelte aktiviteter langsigtede og kortsigtede mål præsenteres nedenfor.

Aktivitet 1:

Aktivitetens Titel	Innovation og eksterne samarbejdspartnere på STX & Learnmark
Kortsigtede mål	At innovation og entreprenørskab indgår som tema og metode i undervisningen på gymnasiet At inddrage autentiske problemstillinger fra virksomheder i undervisningen At undervisere får udviklet nye kompetencer og inddrager virksomheder i undervisningen. At motivere og talentudvikle eleverne via projekter og besøg på virksomheder At virksomhederne får ny viden At udvikle didaktikken og lave skabeloner, som kan styrke samarbejdet
Langsigtede mål	Den overordnede vision er at udvikle og implementere innovative processer og praksisnær undervisning i et tæt samspil med virksomheder. Det handler om at styrke de unges interesse indenfor teknisk – naturvidenskabelige fag samt turistområdet, og få dem til at se karrieremuligheder via disse fag.

Aktivitet 2:

Aktivitetens Titel	Innovation Youth
Kortsigtede mål	At undervise elever via camps i at anvende ny teknologisk / digital viden i en innovationskontekst, og hvordan de kan anvende denne viden på en virkelighedsnær virksomhedsscene. Tilbyde kursus til undervisere, således at de kan tilegne sig nye kompetencer indenfor innovationscamps og virksomhedssamarbejde.
Langsigtede mål	Eksemplicere og demonstrere for uddannelsespartnere hvordan der kan etableres samarbejde med lokale virksomheder i en innovationskontekst, og hvordan dette skal angribes for at skabe maksimal værdi for alle parter: skoler, elever og virksomheder.

	Forankre viden og kompetencer hos undervisere, således at camp formatet kan repliceres af egne undervisere fremadrettet.
--	--

Aktivitet 3:

Aktivitetens Titel	Virksomheds-forløb skræddersyet til de deltagende uddannelsesinstitutioner
Kortsigtede mål	At skabe skolevirksomhedsforløb som har fokus på arbejdet med innovation og entreprenørskab.
Langsigtede mål	At skabe varige skole-virksomhedssamarbejder der vil gavne uddannelsesinstitutioner og virksomhederne. At skabe relationer der på lang sigt kan bidrage til at udvikle intra- og entreprenante unge.

Aktivitet 4:

Aktivitetens Titel	Bæredygtig energi til livet opgavekataloger
Kortsigtede mål	At støtte om om undervisernes arbejde med at skabe vedkommende og virkelighedsnær undervisning, ved at fungere som mediator mellem undervisningsverdenen og omverdenen. At støtte op om skabelsen af lokale samarbejder mellem eksterne aktører og skoleområdet i det enkelte kommuner, gennem indgåelse af partnerskaber. At rammesætte samarbejdet mellem aktør og underviser, for at minimere udfordringen for begge parter.
Langsigtede mål	At skabe en rammesætning for samarbejdet, som vil kunne benyttes fremadrettet. At initiere lokale og unikke samarbejdsforløb, der vil kunne gentages og forfines fremadrettet. At skabe et kompetenceløft i forbindelse med entreprenørskab og tværsektorielle samarbejder på ungdomsuddannelserne. At skabe broer mellem sektorer i de enkelte kommuner, gennem skabelse af konkrete samarbejdsrelationer.

Aktivitet 5:

Aktivitetens Titel	Praksisnær innovation og intra-/entreprenørskab i EUX/EUD undervisningen
Kortsigtede mål	At udvikle og afprøve en didaktik for innovation og intra-/entreprenørskab med et praktisk udgangspunkt At udvikle og afprøve eksemplariske undervisningsforløb, hvor innovation og intra-/entreprenørskab er indlejret i den erhvervsfaglige undervisning At medvirke i en regional event, hvor eleverne dyster i innovative og entreprenante kompetencer
Langsigtede mål	Innovation, intra- og entreprenørskab gennemsyrrer erhvervsuddannelserne på en måde, så EUD og EUX- eleverne afslutter deres uddannelser som attraktive faglærte med efterspurgte innovative og entreprenante kompetencer.

Aktivitet 6:

Aktivitetens Titel	Et moderne HF med en klar profil
Kortsigtede mål	Målet er at et antal lærere fra hver af de seks deltagende HF-ungdomsuddannelser hvert semester deltager i et lokalt forløb, hvor der skabes kontakt til korte- og mellemlange videregående uddannelser og virksomheder med henblik på at udfolde rammerne for de nye projekt- og praktikforløb.
Langsigtede mål	Projektets langsigtede mål er at skabe det nye HF som ønsket i den politiske aftale indgået juni 2016. Heri indgår et klart fokus på de korte og mellemlange uddannelser og ikke mindst entreprenørskab og innovation.

Aktivitet 7:

Aktivitetens Titel	Nye tværfaglige formater for innovation i praksis
Kortsigtede mål	Afprøve forløb med konkrete projektfællesskaber og se effekten / værdien af det i undervisningen. Afprøve hvorvidt at digitale tværfaglige forløb kan højne innovationshøjden i undervisningen for eleverne.
Langsigtede mål	Gentænke innovationsfaget og dets mulighed for at initiere tværfaglige forløb med andre fag. At producere inspirationsmateriale i forhold til at skabe tværfaglige projekter, som ikke kun kan anvendes på Aarhus Business College men som kan inspirere andre undervisere.

Aktivitet 8:

Aktivitetens Titel	Praksisnære forløb for undervisere – anvendelse af Cesso.dk's virksomhedsdatabase
Kortsigtede mål	At skabe synlighed omkring metoder for afvikling af samarbejdsforløb. At skabe rum for vidensdeling af metoder og forløbsstrukturer på tværs af undervisningsinstitutioner, på tværs af undervisningsretninger samt på tværs af kommunale grænser. At skabe et regionalt overblik over forløb og erfaringer.
Langsigtede mål	At give undervisere flere og forskelligartede metoder og erfaringer med praksisnære og handlingsorienterede forløb. At skabe et mere fintmasket netværk af undervisere med lyst og erfaring med praksisnære og handlingsorienterede forløb. At skabe flere og forskelligartede samarbejdsforløb, der vil kunne give virksomheder m.m. større erfaring i at arbejde sammen med undervisningssektoren.

Punkt 2. Målgruppen

Aktiviteterne i Spor 3 rammer en bred vifte af ungdomsuddannelser, idet aktiviteterne udvikles og afvikles på tværs af STX, HHX, HTX, HF, EUD og EUX. Målgrupperne defineres nedenfor for hver delaktivitet. Udover ungdomsuddannelserne er der også stor fokus på målrettet samarbejde med virksomheder i uddannelses- og arbejdsmarkedsområderne, og en del af disse er inden for turisme.

Aktivitet 1:

Aktivitetens Titel	Innovation og eksterne samarbejdspartnere på STX & Learnmark
Målgruppe	STX, HHX, HTX
Hvordan nås målgruppen?	Opstartsseminar Opstartsseminaret planlægges som en 24-timers konference for de deltagende lærere. Praktik Lærernes praktik på virksomhederne er en central del af projektet. Praktikken anslås til at have et omfang af 1-2 dage Faglige forløb i samarbejde med virksomhederne De faglige forløb, der skal udvikles i samarbejde med virksomheder indebærer, at eleverne besøger og løser problemstillinger, der tager udgangspunkt i eller er stillet af virksomhederne.
Måling	Ved projektets afslutning gennemføres en kvalitativ og kvantitativ evaluering, der dels vil måle, hvor mange elever, der er blevet inddraget i projektførelsen, ligesom det vil arbejde med erfaringsopsamling af de gennemførte forløb. Ledelseslaget på skolerne forpligter sig gennem projektet til at arbejde med en forankring og implementering af projektet i undervisningen, der peger frem mod de kommende år.

Aktivitet 2:

Aktivitetens Titel	Innovation Youth
Målgruppe	HHX, HTX, STX
Hvordan nås målgruppen?	HHX, HTX og STX vil være de primære skoler, det vil variere fra område til område, hvilke der etableres partnerskaber med, men målet er at involvere 2-3 forskellige skoler i hvert af de 5 områder. Relationen og samarbejdet med skolerne etableres gennem dialog og skolerne står derefter selv for at rekruttere elever som skal deltage på de respektive camps. Der bliver udarbejdet en klar oversigt over hvilke skoler der har deltaget, samt med hvilket antal af elever.
Måling	Kvantitativ afrapportering efter endt aktiviteter i April (dokumentation for antal) Kvantitativ afrapportering inden aktiviteter igangsættes i Januar 2017 (dokumentation for antal) samt en beskrivelse af virksomhed samt problemstilling. Spørgeskema udsendes efter hver endt camp, og måler på elevernes læring – udarbejdes løbende i projektperioden.

Aktivitet 3:

Aktivitetens Titel	Virksomheds-forløb skræddersyet til de deltagende uddannelsesinstitutioner
Målgruppe	HHX, STX, HF, EUX, HTX
Hvordan nås målgruppen?	Målgruppen opsøges og forløbene planlægges i fællesskab målrettet uddannelsesforløbet.
Måling	Efter hvert forløb laves der en evaluering, hvor man ved opgørelse af antal deltagende elever og lærer, kan se, om målgruppen er nået. Der vil ligeledes blive udsendt en elektronisk spørgeskemaundersøgelse.

Aktivitet 4:

Aktivitetens Titel	Bæredygtig energi til livet opgavekataloger
Målgruppe	HHX, STX, HF, EUX, HTX
Hvordan nås målgruppen?	Der indgås partnerskabsaftaler med repræsentanter fra såvel erhvervsliv, kulturliv, idrætsliv, natur- og turismeområdet samt den kommunale forvaltning. Der udgives projektkataloger for de enkelte kommuner. Der skabes direkte kontakt med underviserne gennem deltagelse i skoleledermøder, lærer- og pædagogiske rådsmøder. Der skabes samarbejdsrelationer på alle uddannelsesstrin, for derigennem at skabe en grundlæggende erfaring med entreprenørskab og en rutine i at samarbejde med eksterne aktører, som vil kunne give de unge en bedre platform til at vælge fremtidig karriere.
Måling	Partnerskaber måles gennem skabelse af projektkatalog med opgaver fra samarbejdspartnere. Projektkataloger for hver kommune udgives fysisk og elektronisk på Cesso.dk. Der skabes en mødeplan for skoleledermøder, lærer- og pædagogiske rådsmøder i samarbejde med de lokale skoleforvaltninger samt de enkelte skoleledere. Samarbejdsrelationer koordineres centralt, således at alle mål nås.

Aktivitet 5:

Aktivitetens Titel	Praksisnær innovation og intra-/entreprenørskab i EUX/EUD undervisningen
Målgruppe	EUD, EUX (GF1 / GF2) Ca. 100 elever på hver af de tre erhvervsskoler
Hvordan nås målgruppen?	Bestemte klasser udvælges til at være med i projektet. Eleverne nås via lærerne, som er med i projektet.
Måling	Efter hvert undervisningsforløb laves en evaluering med deltagelse af elever og lærere.

Aktivitet 6:

Aktivitetens Titel	Et moderne HF med en klar profil
Målgruppe	HF
Hvordan nås målgruppen?	Målgruppen opsøges og forløbene planlægges i fællesskab målrettet uddannelsesforløbet.
Måling	Efter hvert skoleår foretages en skriftlig evaluering, hvor hver af de 6 deltagende skoler redegør for resultater og fremtidige perspektiver.

Aktivitet 7:

Aktivitetens Titel	Nye tværfaglige formater for innovation i praksis
Målgruppe	Selve forløbene og læringen tager udgangspunkt i 2 HHX innovationsklasser på Aarhus Business College, som skal starte deres innovationshold op i januar 2017.
Hvordan nås målgruppen?	Udarbejde konkrete eksempler på tværfaglige forløb / cases som binder innovation sammen med andre fag Disse eksempler skal eksemplificeres i den udarbejdede vidensdelig rapport og gøre det muligt for andre at gøre det samme. Det skriftlige produkt ligger klar i August 2017. Qua at projektlederen af projektet skal lede 2 undervisningshold, testes disse af – og dette gives der en kvalitativ evaluering heraf via fokusgruppe interviews med klasserne. Dette sker løbende i undervisningsforløbet. Foretage en kvalitativ evaluering blandt eleverne via fokusgruppe interviews, hvad deres opfattelse af de tværfaglige forløb er og hvorledes det gør det lettere for dem, at se innovation i en større kontekst. Dette sker løbende i undervisningsforløbet.
Måling	Måling sker i form af produktet, en skriftlig produceret vidensrapport som kan videreformidles til andre relevante institutioner efterfølgende, hvori eksempler på anvendelige cases er produceret. Løbende vil der blive foretaget fokusgruppe interview med elever som arbejder med cases, og få deres evaluering på kvaliteten og relevansen, for at kunne justere til løbende.

Aktivitet 8:

Aktivitetens Titel	Praksisnære forløb for undervisere – anvendelse af Cesso.dk's virksomhedsdatabase
Målgruppe	HHX, STX, HF, EUX, EUD, HTX
Hvordan nås målgruppen?	Der formidles viden og forløb gennem cesso.dks hjemmeside. Der iværksættes nye samarbejdsforløb for at afprøve forløb og erfaringer. Der skabes netværksmøder til formidling af praksisnære og handlingsorienterede forløb.
Måling	Cesso.dk opdateres løbende. Der gennemføres netværksmøder på tværs af kommuner, institutioner og studieretninger. Nye samarbejdsforløb gennemføres med individuelle samarbejdspartnere.

Punkt 3. Læring

Den samlede ansøgning for Spor 3 har fokus på at opnå en samlet læring omkring udbredelse af innovation og intra-/entreprenørskab i undervisningen på ungdomsuddannelserne. Ved at arbejde koncentreret med flere delprojekter, opnår man en læring omkring skole-virksomhedssamarbejde og praksisnær intra-/entreprenørskab.

Projektets samarbejdspartnere vil sikre spredning og udbredelse af den viden og erfaring, der opstår gennem projektet ved bl.a. at samle projektbeskrivelserne i et kompendium efterfølgende, hvor mål og viden bliver delt, samt afholde en samlet videndelingsdag, hvor alle institutioner i Regionen bliver inviteret med, for at høre nærmere om projekterne, erfaringerne og den læring og viden som er opnået gennem projektforsløbet.

Punkt 4. Effekt og resultatkrav

Skema til brug for uddybning af mål og resultatkrav

Mål 1

Aktivitet 1: Innovation og eksterne samarbejdspartnere på STX & Learnmark
*At udvikle og implementere innovative processer og praksisnær undervisning
i et tæt samspil med virksomheder og turistaktører*

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 1.1 Planlægge og gennemføre startseminar i oktober 2016 med deltagelse af 3-4 undervisere fra hver af de 4 samarbejdsinstitutioner.	Optælling af antal deltagende undervisere i startseminar og antal repræsenterede samarbejdsinstitutioner. Datagrundlag: Deltagerliste fra startseminar.
Resultatkrav 1.2 Udarbejde minimum fem skabeloner for samarbejde og en drejebog for konkrete projekter.	Optælling af antal udarbejdede skabeloner for samarbejde og udarbejdet drejebog. Datagrundlag: Udarbejdede skabeloner og udformet drejebog.
Resultatkrav 1.3 Udvikling af minimum 4 virksomhedsopgaver, der kan afprøves af elever, og hvor resultatet præsenteres for virksomhederne.	Optælling af antal udformede virksomhedsopgaver, og antal gennemførte virksomhedsbesøg og virksomhedspræsentationer. Datagrundlag: Oversigt over udarbejdede virksomhedsopgaver, og kalender med afholdte virksomhedsbesøg og -præsentationer.
Resultatkrav 1.4 Gennemførelse af evaluering og videndeling samt udformning af rapport med resultater.	Registrering af evaluerings- og vidensdelingsaktiviteter samt besigtigelse af udformet rapport. Datagrundlag: Gennemført evaluering og rapport.

Mål 2

Aktivitet 2: Innovation Youth

*At inspirere elever fra skoler i hele Region Midtjylland til at løse virksomheds cases,
fra rigtige virksomheder med en innovativ og digital tilgang.*

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 2.1 Der skal etableres samarbejde med minimum 5 lokale virksomheder (en fra hvert område), som skal stille en konkret virksomhedscase til rådighed til de respektive 5 camps.	Optælling af antal indgåede virksomhedsaftaler samt antal virksomhedscases stillet til rådighed. Datagrundlag: Indgåede samarbejdskontrakter med virksomheder samt oversigt over indhold i cases.
Resultatkrav 2.2 I alt skal minimum 300 elever fordelt over hele Region Midtjylland have deltaget i en 2-dages innovations-	Optælling af antal deltagende elever. Datagrundlag: Deltagerlister fra gennemførte camps.

camp (fordelt på 5 geografiske områder).	
Resultatkrav 2.3 Minimum 8 skoler fra hele Region Midtjylland skal engageres i de 5 innovations camps.	Optælling af antal deltagende skoler. Datagrundlag: Deltagerlister fra gennemførte camps.
Resultatkrav 2.4 Evalueringen efter endt aktivitet skal påvise at eleverne har tilegnet sig nye kompetencer indenfor nye teknologier, design thinking samt har oplevet stor værdi ved at løse rigtige virksomheds cases.	Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelse blandt de deltagende elever, hvor der måles på elevernes læring. Datagrundlag: Resultater fra gennemført spørgeskemaundersøgelse.

Mål 3

Aktivitet 3: Virksomheds-forløb skræddersyet til de deltagende uddannelsesinstitutioner

At få startet langvarige skole-virksomhedssamarbejder op, på tværs af uddannelsesretninger og virksomheder i dele af Region Midtjylland

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 3.1 Der etableres samarbejde med minimum 5 uddannelsesinstitutioner og 3 virksomheder.	Optælling af indgåede samarbejdsaftaler.
Resultatkrav 3.2 Der udvikles individuelle forløb for de deltagende uddannelsesinstitutioner. Cases formuleres og samarbejdet på tværs af institutioner etableres.	Udformning af evaluering af indgåede aftaler og forløb.
Resultatkrav 3.3 Forløbene gennemføres gennemføres og evalueres.	Evaluerings via spørgeskemaer og interviews med deltagende institutioner og virksomheder.

Mål 4

Aktivitet 4: Bæredygtig energi til livet opgavekataloger

At opbygge relationer mellem skoler og omverdenen via specifikke samarbejdsprojekter formuleret af eksterne aktører

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 4.1 Der indgås minimum 15 partnerskabsaftaler med eksterne aktører i hver af de fire deltagerkommuner.	Optælling af indgåede samarbejdsaftaler.
Resultatkrav 4.2 Der udgives projektkataloger i elektronisk og i fysisk form i alle fire deltagende kommuner.	Alle de deltagende kommuner får et unikt projektkatalog med opgaver fra lokale samarbejdspartnere. Dette katalog udgives elektronisk gennem cesso.dk samt i fysisk form.
Resultatkrav 4.3 Alle uddannelsesstrin skal indgå i en-	Optælling af repræsenterede uddannelsesstrin efter tilmelding.

treprenante samarbejdsforløb gennem bæredygtig energi til livet.	
--	--

Mål 5

Aktivitet 5: Praksisnær innovation og intra-/entreprenørskab i EUX/EUD undervisningen

At fremme innovation, intra- og entreprenørskab på erhvervsuddannelserne, så EUX og EUD eleverne afslutter deres uddannelser som attraktive faglærte med innovative og entreprenante kompetencer

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 5.1 Planlægge og gennemføre kick-off seminar i november måned 2016 med deltagelse af 4 undervisere fra hver af de 3 samarbejdsinstitutioner omkring aktiviteten.	Optælling af antal deltagende undervisere i kick-off seminar og antal repræsenterede samarbejdsinstitutioner. Datagrundlag: Deltagerliste fra kick-off seminar.
Resultatkrav 5.2 Udvikling, afprøvning og evaluering af 9 pilotundervisningsforløb til GF1 og GF2.	Optælling af antal udviklede og afprøvede pilotundervisningsforløb til GF1 og GF2. Datagrundlag: Beskrivelser af undervisningsforløb og elev- og lærerevalueringer af gennemførte undervisningsforløb.
Resultatkrav 5.3 Beskrivelse af didaktik og pædagogik for undervisning, hvor der lægges et didaktisk net, som fremmer en række entreprenante dimensioner i samspil med elevernes faglige mål.	Registrering af udformet materiale om didaktik og pædagogik. Datagrundlag: Udformet inspirationsark.
Resultatkrav 5.4 Udvikle og gennemføre Regionalt event i november 2017 med deltagelse af 15 undervisere og 500 elever fra samtlige samarbejdsinstitutioner i aktiviteten.	Optælling af antal deltagende undervisere i regionalt event og antal repræsenterede samarbejdsinstitutioner. Datagrundlag: Deltagerliste fra Regionalt event.

Mål 6

Aktivitet 6: Et moderne HF med en klar profil

At udvikle rammerne for det nye projekt- og praktikforløb på HF, og et nyt HF spor med hovedfokus på turisme.

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 6.1 Minimum 30 undervisere skal deltage i udviklingen af arbejdet pr. projektår i projektets treårige løbetid.	Optælling af antal undervisere, der har indgået i projektet. Datagrundlag: Deltagerlister fra de deltagende institutioner.
Resultatkrav 6.2 Der skal etableres samarbejde med minimum 6 eksterne videregående uddannelser eller virksomheder (min. én pr. institution) pr. projektår.	Optælling af antal indgåede samarbejdsaftaler pr. projektår. Datagrundlag: Indgåede samarbejdsaftaler med videregående uddannelser eller virksomheder.
Resultatkrav 6.3	Gennemførelse af spørgeskemaun-

Evalueringen efter projektets år 2 og år 3 skal påvise elevernes holdning til de gennemførte projekt- og praktikperioder.	dersøgelse blandt de deltagende elever, hvor der måles på elevernes holdning. Datagrundlag: Resultater fra gennemført spørgeskemaundersøgelse.
---	---

Mål 7

Aktivitet 7: Nye tværfaglige formater for innovation i praksis

At komme op med nye forslag til tværfaglige forløb i innovation som fag i andre fag.

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 7.1 Udarbejde minimum 15 eksempler på tværfaglige forløb / cases som binder innovation sammen med andre fag.	Optælling af antal konkrete eksempler på tværfaglige forløb. Datagrundlag: Udarbejdet videndelingsrapport.
Resultatkrav 7.2 Afprøve de foreslåede forløb / cases i praksis på to innovationsklasser, som startes op januar 2017 - projektlederen på projektet er ligeledes underviseren, og herefter testes effekten heraf, for derved at kunne påvise om innovationshøjden er løftet.	Kvalitativ evaluering af elevernes oplevelse af forløbet. Datagrundlag: Gennemført fokusgruppe interviews med eleverne.
Resultatkrav 7.3 Udarbejdelse af vidensdelingsrapport efter aktiviteten er slut til inspiration for andre ungdomsuddannelser.	Registrering af udformet vidensdelingsrapport. Datagrundlag: Skriftlig vidensdelingsrapport.

Mål 8

Aktivitet 8: Praksisnære forløb for undervisere – anvendelse af Cesso.dk's virksomhedsdatabase

At anvende Cesso.dk's opbyggede virksomhedsdatabase til praksisnære forløb med undervisere, der bruger kontakterne til at tilrettelægge kommende undervisningsforløb

Resultatkrav	Målemetode
Resultatkrav 8.1 Afholdelse af minimum 4 undervisningsforløb (én pr. geografisk område) med undervisere fra forskellige typer ungdomsuddannelser.	Optælling af antal gennemførte undervisningsforløb, og registrering af aktiviteterne geografiske spredning og uddannelsestyper, der har været repræsenteret. Datagrundlag: Oversigt over gennemførte undervisningsforløb.
Resultatkrav 8.2 De gennemførte praksisnære forløb skal resultere i minimum 4 konkrete samarbejdsforløb i undervisningen mellem kontakter i databasen og de pågældende ungdomsuddannelser.	Optælling af gennemførte samarbejdsforløb mellem kontakter i databasen og de besøgte ungdomsuddannelser. Datagrundlag: Oversigt over samarbejdsforløb.

Tidspunkter hvor der forventes at blive givet afrapportering på projektet:

Resultatkrav 1.1.:	November 2017
Resultatkrav 1.2.:	Juni 2017
Resultatkrav 1.3.:	Juni 2018
Resultatkrav 1.4.:	April 2019
Resultatkrav 2.1.:	Januar 2017
Resultatkrav 2.2.:	Maj 2017
Resultatkrav 2.3.:	Juni 2017
Resultatkrav 2.4.:	Juni 2017
Resultatkrav 3.1.:	Maj 2017
Resultatkrav 3.2.:	Oktober 2017
Resultatkrav 3.3.:	Maj 2018
Resultatkrav 4.1.:	April 2018
Resultatkrav 4.2.:	April 2018
Resultatkrav 4.3.:	Oktober 2018
Resultatkrav 5.1.:	Januar 2017
Resultatkrav 5.2.:	December 2017
Resultatkrav 5.3.:	Juli 2017
Resultatkrav 5.4.:	December 2017
Resultatkrav 6.1.:	August 2017, August 2018, August 2019.
Resultatkrav 6.2.:	December 2017, December 2018, Juni 2019
Resultatkrav 6.3.:	Juni 2018, Juni 2019
Resultatkrav 7.1.:	August 2017
Resultatkrav 7.2.:	August 2017
Resultatkrav 7.3.:	August 2017
Resultatkrav 8.1.:	Juni 2017
Resultatkrav 8.2.:	Juni 2017

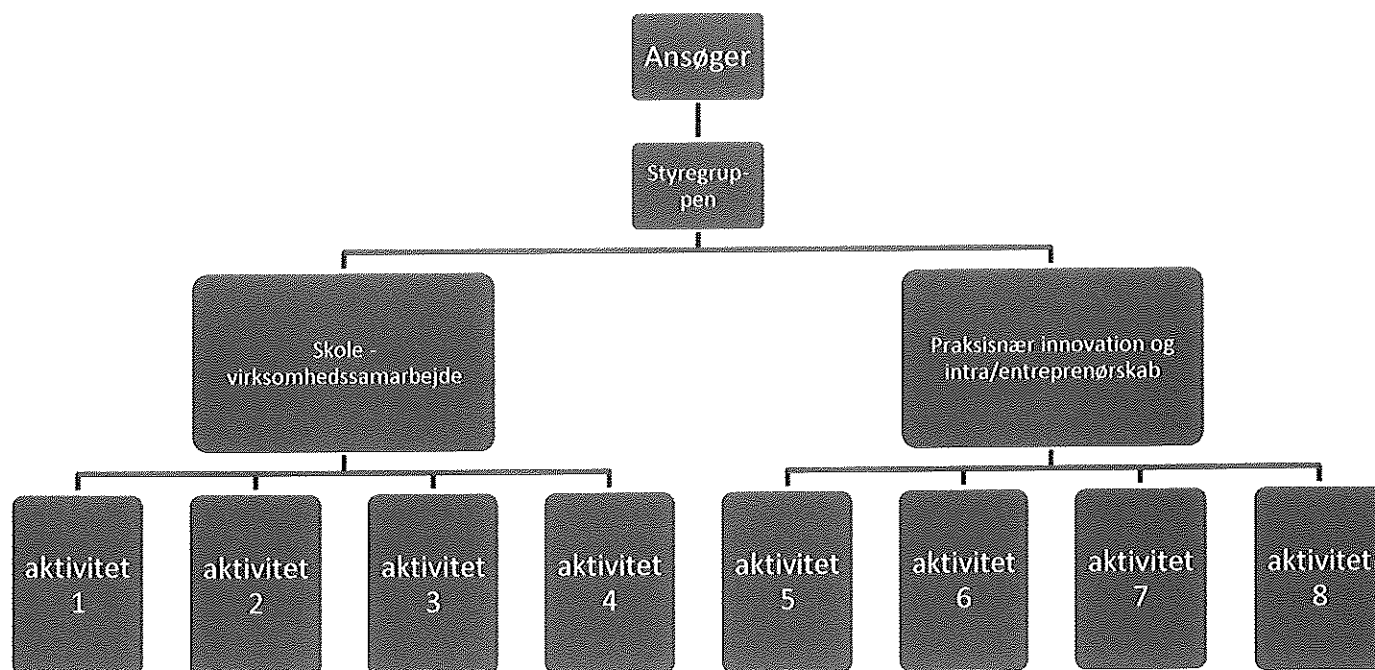
Ansøgning del 2

Punkt 6. Beskrivelse af indhold

Feltet vil blive udfyldt efter en evt. bevilling og ske i samarbejde med administrationen i Region Midtjylland.

Punkt 7. Organisering og aktører

Spor 3 er organiseret efter nedenstående diagram:

Ansøger

Den overordnede ansøger i dette projekt er Århus Akademi.

Styregruppen

Styregruppen består af repræsentanter fra de enkelte aktiviteter. Styregruppen har sikret, at alle aktivitetsideer er blevet behandlet og inddraget i den samlede ansøgning for Spor 3. Tovholderen for styregruppen er Cesso.dk, der ligeledes har det overordnede ansvar for den løbende afrapportering af resultatkrav til Region Midtjylland for det samlede projekt.

Praksisnær innovation og intra-/entreprenørskab i undervisningen

Det underliggende spor "Praksisnær innovation og intra/entreprenørskab" har Fonden for Entreprenørskab Region Midtjylland som tovholder. Fonden vil sikre fremdrift og forankring af de enkelte aktiviteter under dette underspor.

Skole-virksomhedssamarbejde

Det underliggende spor "Skole-virksomhedssamarbejde" har Cesso.dk som tovholder. Cesso.dk vil sikre fremdrift og forankring af de enkelte aktiviteter under dette underspor.

Aktiviteter

De enkelte aktiviteter under hver af de to undergrupperinger planlægges og afvikles af forskellige projektsamarbejdspartnere, som beskrives på side 5 og 6 i tabellernes punkt "Ansvarlige for planlægning og gennemførelse".

Punkt 7 nr. 1 Styregruppe / projektgruppe

Århus Akademi er ansøger og dermed økonomisk og juridisk ansvarlig for hele Spor 3 og styregruppen som er projektets samarbejdspartnere er ansvarlig for den samlede ansøgning.

Punkt 7 nr. 2 Ansvar for projektledelse

Den overordnede projektledelse og afrapportering varetages af Cesso.dk. De to tovholdere for hvert underspor som nævnt i punkt 7 er ansvarlige for rapporteringen i hvert spor til Cesso.dk.

Punkt 7 nr. 3 Samspil med evt. samarbejdspartnere

Udover de involverede samarbejdspartnere er der også i de enkelte aktiviteter indtænkt samspil med øvrige aktører på området. Dette drejer sig på nuværende tidspunkt om flg.:

Insero

Naturvidenskabernes Hus

Øvrige uddannelsesinstitutioner

Private virksomheder

Punkt 8. Forankring

Da det er vigtigt, at de erfaringer og tiltag som startes op i Spor 3 forankres, har styregruppen planlagt, at dette kan foregå via en fælles videndeling. Styregruppen vil sikre, at alle uddannelsesinstitutioner i Region Midt inviteres til en temadag, hvor erfaringerne og projekterne deles på tværs af uddannelsesretning og indsatsområde.

Punkt 9. Effektkæde

Overordnet er effektkæden for Spor 3:

Effektkæde på de enkelte delaktiviteter i projektet:

Aktivitet 1:

Aktivitetens Titel	Innovation og eksterne samarbejdspartnere på STX & Learnmark
Aktivitetsmål	Udvikling og udbredelse af undervisning med eksterne samarbejdspartnere på de gymnasiale uddannelser i Region Midt.
Output	400 elever gennemgår et eller flere undervisningsforløb med eksterne samarbejdspartnere og afprøver de udviklede virksomhedsopgaver.
Kortsigtede mål	Flere unge gymnasieelever opnår innovative kompetencer og får øget motivation gennem samarbejdet med autentiske samarbejdspartnere.
Langsigtede mål	En større del af gymnasieeleverne får øje på karrieremuligheder i det private erhvervsliv eller som iværksættere.

Aktivitet 2:

Aktivitetens Titel	Innovation Youth
Aktivitetsmål	Afholde 5 x 2-dages innovationscamps fordelt i Region Midtjylland hvor forskellige ungdomsuddannelser bindes sammen og arbejder på tværs (primært HHX, HTX og STX). Eleverne arbejder på virksomhedscases, som sker via tæt dialog med lokale virksomheder og deres reelle problemstilling.
Output	Via tæt samarbejde med udvalgte virksomheder i de lokale områder, lader vi de unge komme helt tæt på erhvervslivet og reelle udfordringer, de oplever at få nye kompetencer på kort tid via campformatet, og undervisere bliver inspireret til at implementere lignende tiltag fremadrettet i deres innovationsforløb, og ser derfor hvordan det virker i praksis.
Kortsigtede mål	Engagere cirka 350-400 unge på tværs af Region Midtjylland via projektets innovations camps hvor de tilegner sig kompetencer omkring design thinking og nye teknologier, samt oplever innovationshøjde når de løser rigtige virksomheders problemer. Ved at binde skoler sammen på tværs skabes der også forståelse og respekt for tværfaglige kompetencer blandt de engagerede unge.
Langsigtede mål	Langsigtet, formår vi via Innovation Youth at inspirere undervisere til hvordan man igangsætter skole-virksomhedssamarbejde på en innovativ måde og via et camp format. Underviserne bliver ligeledes inspireret og lærer af metoderne bag Design Thinking via de afholdte camps, som vil være gavnlig for dem fremadrettet i tværfaglige innovations forløb. Det vil være viden som forankres på ca 10 ungdomsuddannelser fordelt i Region Midtjylland.

Aktivitet 3:

Aktivitetens Titel	Virksomheds-forløb
Aktivitetsmål	At skabe gode relationer og virksomhedsnære case's og implementering af skole-virksomhedssamarbejde på min. 5 uddannelsesinstitutioner.
Output	At min. 100 elever og 5 uddannelsesinstitutioner får et forløb og kendskab til arbejdet med skole-virksomhedssamarbejde.
Kortsigtede mål	At flere uddannelsesretninger får kendskab og erfaring i skolevirksomhedssamarbejde.
Langsigtede mål	At få etableret nogle forløb, som kan fortsætte fremadrettet.

Aktivitet 4:

Aktivitetens Titel	Bæredygtig energi til livet opgavekataloger
Aktivitetsmål	Udgivelse af kommunespecifikke opgavekataloger med udfordringer stillet af virksomheder, kulturinstitutioner, natur- og turismeaktører, offentlige forvaltninger og foreninger. Skolerne tilmelder sig, og der gennemføres længerevarende undervisningsforløb i samarbejde med de eksterne aktører, herunder virksomhedsbesøg samt afsluttende events i hver kommune.
Output	At minimum alle klassetrin indgår i entreprenante forløb.
Kortsigtede mål	At skabe netværk og samarbejde på tværs af sektorer.
Langsigtede mål	At skabe grobund for yderligere netværk og samarbejde.

Aktivitet 5:

Aktivitetens Titel	Praksisnær innovation og intra-/entreprenørskab i EUX/EUD undervisningen
Aktivitetsmål	Underviserne opkvalificeres inden for innovation og entreprenørskabs-undervisning Projekter på GF1 og GF2 med et didaktisk net, som fremmer en række entreprenante dimensioner i samspil med elevernes tilegnelse af de faglige mål Regional event.
Output	Underviserne opnår bedre forudsætninger for at undervise deres elever i emner, hvor innovation og intra-/entreprenørskab er gennemgående. GF1 og GF2 eleverne på EUD og EUX har opnået færdigheder, viden og holdninger inden for innovation og intra-/entreprenørskab. GF1 og GF2 elever fra hele regionen er blevet inspirerede til at arbejde videre med innovation og intra-/entreprenørskab.
Kortsigtede mål	Lærerne udvikler undervisningsprojekter til GF1 og GF2, som fremmer en række entreprenante dimensioner i

	samspil med elevernes faglige mål. Eleverne anvender de tilegnede kompetencer inden for innovation og intra-/entreprenørskab på nye projekter. Flere GF1 og GF2 elever arbejder videre med egne ideer inden for intra-/entreprenørskab.
Langsigtede mål	Innovation, intra- og entreprenørskab gennemsyrrer erhvervsuddannelserne på en måde, så EUD og EUX- eleverne afslutter deres uddannelser som attraktive faglærte med efterspurgte innovative og entreprenante kompetencer.

Aktivitet 6:

Aktivitetens Titel	Et moderne HF med en klar profil
Aktivitetsmål	Skabe nye projekt- og praktikmål på HF-institutionerne i projektet.
Output	Projekterne indeholder entreprenørskab og innovation.
Kortsigtede mål	Projekterne opnår gode evalueringer fra eleverne og bliver en naturlig del af det nye HF.
Langsigtede mål	HF bliver, som politikerne ønsker det, det naturlige valg for de unge, der ønsker en kort og mellemlang videregående uddannelse.

Aktivitet 7:

Aktivitetens Titel	Nye tværfaglige formater for innovation i praksis
Aktivitetsmål	Lave research omkring mulighederne for tværfaglige forløb for innovations som fag i andre fag som skal udmunde i minimum 15 eksempler, samt afprøve udvalgte i et konkret undervisningsforløb på minimum 6 måneder og afslutningsvis udarbejde videns-rapport.
Output	Undervisere på primært HHX og STX skal kunne drage inspiration og lære af forløbet, og dermed se innovation i en bredere kontekst og mulighed for at se innovation som fag i andre fag, og løfte elevernes innovationshøjde i praksis ved at implementere lignende forløb.
Kortsigtede mål	Påvise at elevernes innovationshøjde løftes, og evnen til at se innovation i en bredere kontekst og med en digital vinkel forbedres.
Langsigtede mål	Videns-rapporten, skal danne grundlag for at andre drager gavn af den viden som bliver produceret. Rapporten skal byde på konkrete cases, som andre undervisere kan implementere i deres forløb, så det bliver forankret andre steder end blot HHX i Viby.

Aktivitet 8:

Aktivitetens Titel	Praksisnære forløb for undervisere – anvendelse af Cesso.dk's virksomhedsdatabase
Aktivitetsmål	Praksisnære og handlingsorienterede forløb med undervisere og entreprenørskabstovholdere, tilrettelæggelse af undervisningsplaner hvor virksomhedskontakter tænkes ind. Anvendelse og brug af Cesso.dk's virksomhedsdatabase.
Output	At udarbejde overbliksmateriale omkring forløb og erfaringer. At gennemføre minimum 4 undervisningsforløb. At udarbejde og gennemføre 4 konkrete samarbejdsforløb ud fra databasen.
Kortsigtede mål	At skabe videndeling af forløb og forløbsstrukturer. At afprøve nye forløb og forløbsmetoder. At fremme udvekslingen af erfaringer og best practises.
Langsigtede mål	At opbygge netværk At skabe ny viden og fremme formidlingen af eksisterende

Kritiske antagelser:

Nedenstående kritiske antagelser er en forudsætning for gennemførelsen af ovennævnte aktiviteter:

- At de planlagte samarbejdspartnere, virksomheder og kommuner m.m. ønsker at deltage i aktiviteterne.
- At den forventede medfinansiering, som anført i budgettet, tilvejebringes.
- At projektets samarbejdspartnere fortsat har villighed og økonomisk mulighed for at indgå i projektet.

Punkt 10. Budget

Ansøgningen har følgende godkendte udgiftsbudget i forhold til de opgaver, der er beskrevet tidligere i ansøgningen.

Punkt 10 nr. 1 Budget

(Alle beløb i budgettet er afrundet til nærmeste 1000 kr.).

Udgiftsposter	Udgiftsbudget			
Udgiftsbudget (i 1000 kr)	1. år (2016)	2. år (2017)	3. år (2018)	4. år (2019)
Administration	33.000	144.000	125.000	89.000
Aktivitet 1	345.000	845.000	214.000	0
Aktivitet 2	50.000	197.000	0	0
Aktivitet 3	25.000	209.000	40.000	0
Aktivitet 4	145.000	1.174.000	320.000	0
Aktivitet 5	212.000	558.000	108.000	0
Aktivitet 6	176.000	691.000	1.091.000	474.000
Aktivitet 7	50.000	135.000	0	0
Aktivitet 8	132.000	69.000	0	0
Total	1.168.000	4.022.000	1.898.000	563.000

Finansieringsbudget	Ansøgningen er baseret på følgende finansiering:			
Finansiering (i 1000 kr.)	2016	2017	2018	2019
Selvfinansiering	243.000	2.210.000	696.000	530.000
Region	3.972.000	0	0	0
Total	4.215.000	2.210.000	696.000	530.000

Udspecifiseret finansieringsbudget pr. aktivitet kan ses i det vedhæftede "Budget Spor 3".

Punkt 11. Underskrift

Århus 15/8-2016
Sted, dato

Ansøgers underskrift

Allan Kørstner

ÅRHUS AKADEMI
Gøteborg Allé 2
8200 Århus N
Tlf. 87 39 16 80

Budget Spor 3

Udgiftsbudget	2016	2017	2018	2019	Spor 3 samlet
Overordnede projektudgifter					
Administration Spor 3	20.000	91.000	72.000	20.000	203.000
Fælles vidensdeling	0	40.000	40.000	0	80.000
Revision	0	0	0	55.000	55.000
Uforudsete	13.000	13.000	13.000	14.000	53.000
Aktivitet 1					
Projektadmin. og projektledelse	20.000	40.000	20.000	0	80.000
Kompetence- og projektudvikling	225.000	505.000	75.000	0	805.000
Afprøvning	100.000	300.000	47.000	0	447.000
Evaluering og implementeringsplan	0	0	12.000	0	12.000
Spredning af resultater	0	0	60.000	0	60.000
Aktivitet 2					
Planlægning og konceptualisering	29.000	0	0	0	29.000
Etablering af samarbejdsaftaler	21.000	0	0	0	21.000
Koordinering af 5 x camps	0	44.000	0	0	44.000
Facilitering af 5 x camps	0	75.000	0	0	75.000
Kommunikation med deltagere	0	10.000	0	0	10.000
Forplejning til camps *	0	50.000	0	0	50.000
Evaluering	0	18.000	0	0	18.000
Aktivitet 3					
Projektudvikling	25.000	25.000	0	0	50.000
Gennemførelse	0	184.000	0	0	184.000
Forankring	0	0	40.000	0	40.000
Aktivitet 4					
Projektudvikling/-gennemførelse	135.000	537.000	269.000	0	941.000
Transport og projektadministration	10.000	22.000	11.000	0	43.000
Udgivelse af opgavekataloger	0	175.000	0	0	175.000
Puljer til uddeling på skolerne	0	440.000	0	0	440.000
Afsluttende events	0	0	40.000	0	40.000
Aktivitet 5					
Projektledelse	12.000	32.000	22.000	0	66.000
Projekt- og kompetenceudvikling	200.000	160.000	0	0	360.000
Afprøvning	0	266.000	0	0	266.000
Regional event	0	100.000	0	0	100.000
Evaluering og implementeringsplan	0	0	30.000	0	30.000
Spredning af resultater	0	0	56.000	0	56.000
Aktivitet 6					
Udviklingsfase	176.000	290.000	289.000	73.000	828.000
Gennemførelsesfase 1	0	401.000	401.000	0	802.000
Gennemførelsesfase 2	0	0	401.000	401.000	802.000
Aktivitet 7					
Ledelse og administration	4.000	0	0	0	4.000
Udviklingstimer til cases m.m.	46.000	0	0	0	46.000
Udviklingstimer 1. semester	0	13.000	0	0	13.000
Afholdelse af 2 x innovationshold	0	63.000	0	0	63.000
Udvikling af vidensrapport	0	42.000	0	0	42.000
Grafisk design og opsætning	0	17.000	0	0	17.000
Aktivitet 8					
Introduktionsforløb/databaser	88.000	32.000	0	0	120.000
Udvikling af undervisningsforløb	27.000	22.000	0	0	49.000
Projektadministration/vidensdeling	17.000	15.000	0	0	32.000
Samlede udgifter	1.168.000	4.022.000	1.898.000	563.000	7.651.000

Finansieringsbudget	2016	2017	2018	2019	Spor 3 samlet
Region Midtjylland tilskud	3.972.000	0	0	0	3.972.000
Aktivitet 1					
Medfinansiering	0	370.000	0	0	370.000
Aktivitet 2					
Egenfinansiering	0	51.000	0	0	51.000
Medfinansiering	0	50.000	0	0	50.000
Aktivitet 3					
Egenfinansiering	50.000	0	0	0	50.000
Medfinansiering	0	50.000	0	0	50.000
Aktivitet 4					
Egenfinansiering	144.000	188.000	0	0	332.000
Medfinansiering	0	661.000	166.000	0	827.000
Aktivitet 5					
Egenfinansiering	15.000	192.000	0	0	207.000
Aktivitet 6					
Egenfinansiering	0	547.000	530.000	530.000	1.607.000
Aktivitet 7					
Egenfinansiering	4.000	80.000	0	0	84.000
Aktivitet 8					
Egenfinansiering	30.000	21.000	0	0	51.000
Samlet finansiering	4.215.000	2.210.000	696.000	530.000	7.651.000